

*A karcagi Madarász Imre
Egyesített Óvoda
Pedagógiai Programja
2024.*

Györfi Sándor Munkácsy – Mednyánszky – Podmaniczky- díjas szobrászművész alkotása

OM: 202329

Madarász Imre Egyesített Óvoda
5300 Karcag, Táncsics krt. 17.
tel: 06-59/503-323
e-mail: madaraszimreovi@gmail.com
web: karcagiovodak.hu

A Madarász Imre Egyesített Óvoda Nevelési Programját írták 1999-ben:

Csokonai úti – Jókai úti – Táncsics krt. 19. sz. óvoda

Czicze Józsefné
Halász Andrásné
Mészáros Ferencné
Molnár Józsefné
Romhányi Sándorné
Szepesvári Antalné
Tóth Istvánné
Fülöp Sándorné

Kuthen úti – SZIM – Táncsics krt. 17. óvoda

Háló Éva
Kőszegi Dezsőné
Dr. Kozákné Gyöző Erika
Magyar Istvánné
Szabóné Szentesi Mária
Szarka Lászlóné
Nagy Tiborné

Kinizsi úti – Zöldfa úti óvoda

Erdei Lajosné
Gulyás Ferencné
Kurucz Jánosné
Széll Attiláné
Varsóczy Zsuzsanna
Zsírosné Egyed Ibolya

Ezt a szakmai dokumentumot 1999-ben készítettük, 2004, 2012 és 2013-ban átdolgozta, 2014, 2018, 2020, 2022 és 2023-ban módosította óvodánk nevelőtestülete.

Arra törekedtünk, hogy megfogalmazzuk:

- *az időszerű – múltat, jelent és jövő képet összegző – pedagógiai elképzeléseinket*
- *azt a formát, amelyben az intézmény működése során teljesíteni kívánja az Óvodai nevelés országos alapprogramját*
- *azokat a nevelési feladatokat, amellyel segítjük a gyermekek fejlődését, közösségi életre való felkészültségét, a szociális hátrányok leküzdését, a fogyatékosságból eredő hátrányok csökkenését a tehetséggondozást*
- *mindazokat az elvárásokat, amellyel szemben a fenntartó a lakosok felé kötelezettséget vállalunk a 3-7 éves gyermekeink óvodai nevelését illetően.*

A programot szerkesztette:

Balajtiné Sütő Margit

Gyökeres Éva

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	4.
Intézményalap adatok	5.
Az óvoda helye, szerepe a város életében	7.
Névadónkról – Karcagi óvodatörténet	8.
1. Az óvoda alapelvei, cél -, feladat -, feltétel és kapcsolat rendszere	10.
1.1. A Pedagógiai Program cél és feladatrendszere	11.
1.2. Személyi feltételek az intézményben	12.
1.3. Tárgyi feltételek az intézmény óvodáiban	12.
1.4. Óvodánk feladatai a Nemzeti Köznevelési Törvény és az Alapító Okiratból adódóan	14.
1.4.1. <i>Gyermekvédelmi munka az óvodában</i>	14.
1.4.2. <i>Tartásjavító és lábstatikai torna</i>	17.
1.4.3. <i>Cigány nemzetiségi nevelés feladatai az óvodában</i>	19.
1.4.4. <i>Különleges bánásmódot igénylő gyermekek</i>	21.
1.4.5. <i>Logopédiai ellátás</i>	36.
1.4.6. <i>Egészségnevelési, környezetnevelési elvek, feladatok</i>	37.
1.4.7. <i>Integrációs Pedagógia Rendszer</i>	38.
1.4.8. <i>PP dokumentumrendszere</i>	40.
1.5. Az intézmény kapcsolatrendszere	41.
1.5.1. <i>A közvetlen partnereinkkel való kapcsolattartás</i>	41.
1.5.2. <i>A közvetett partnereinkkel való kapcsolattartás</i>	44.
Madarász Imre Egyesített Óvoda tagintézményeinek nevelési gyakorlata	46.
2. Székhely – Kinizsi, Takács Péter, Zöldfa és Táncsics krt. 19 utcai óvodák nevelési gyakorlata	47-90.
3. Csokonai –óvoda nevelési gyakorlata	91-127.
4. Kuthen– utcai – SZIM óvodák nevelési gyakorlata	128-164.
Felhasznált irodalom	165-167.
Érvényességi nyilatkozat	168.
Legitimációs záradék	169.

Bevezető

*„Az utat meg lehet ugyan mutatni,
de menni mindenkinek magának kell.”
(Bajza)*

Karcag Város Önkormányzata 1996. január 1-től az általa fenntartott óvodákat egy intézményként működteti. Az intézményhálózat racionalizálására azért volt szükség, hogy szakmailag, gazdaságilag, létszám- és bérgazdálkodás tekintetében az óvodák hatékonyabban és takarékosabban működjenek.

Az óvoda pedagógus közössége a program megalkotása során arra törekedett, hogy tagóvodáink meglévő célkitűzéseit és kialakított gyakorlatát abból a szempontból értékelte, hogy mennyire felel meg a környezete elvárásainak – s hogyan vihető tovább.

A törvényi változásokat figyelembe véve, valamint a gyakorlati megvalósítás tapasztalataira alapozva dolgoztuk át nevelési programunkat.

Tagintézményeink háromféle irányultsággal alakították ki nevelési gyakorlatukat. Az óvodai nevelés világa, a naponta megújulni képes inger gazdag környezet adja az intézményes nevelés fundamentumát. Az óvodában elkezdett személyiségfejlesztés tudatosan tervezett és szervezett, irányított pedagógiai munka egész életre kiható és meghatározó felelősségteljes pedagógiai vállalkozás. Mindezeket figyelembe véve nevelésfilozófiánk és viszonyulásunk a gyermekekhez azonos.

Pedagógiai programunk pedagógiai szemléletét kifejezi az Adleri négy aranyszabály a demokratikus nevelésről:

- *„Próbáld megérteni a gyermeket! (Parancsolás helyett kérdezni, átérezni helyzetét!)*
- *Segítsd, hogy a gyermek a zsákutcából ki tudjon jutni. A zsákutca az a cselekvés, amelyik nem helyes, ami tilalmat von maga után! A gyermek energiáját nem kell visszafojtani, hanem kedvező irányba kell terelni!*
- *A gyermek pozitív érzésvilágára kell építeni!*
- *Adj szabadságot a gyermeknek, világos, egyértelmű határok között!”*

A négy aranyszabálynak a mindennapok gyakorlatában való megvalósulása hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek személyiségének fejlesztése a kívánt irányba haladjon. Ez az út, ez a pedagógia vezet el az öntudatos, saját értékeit, erősségeit ismerő, belső kontrollal, hajtóerővel, erkölcsi tartással rendelkező, egyéniséget megőrző, döntésekre képes felnőttek világába.

A program során megjelentettük a magunk minőségét, hiszen tartalmazza a helyi sajátosságainkba épülő kiválóságainkat. Arra törekedtünk, hogy nevelő-fejlesztő munkánk minél inkább megfeleljen a gyermekek és partnereink elvárásainak.

Intézményi alap adatok

Az intézmény neve:	Madarász Imre Egyesített Óvoda
Az intézmény angol neve:	Madarász Imre United Kindergarten
Az intézmény székhelye:	5300 Karcag, Táncsics krt. 17.
Az intézmény OM azonosítója:	202329

Az intézmény tagóvodái:

1. Madarász Imre Egyesített Óvoda **Csokonai utcai óvodája**
5300 Karcag, Csokonai u.24.
2. Madarász Imre Egyesített Óvoda **Kinizsi utcai óvodája**
5300 Karcag, Kinizsi u.46.
3. Madarász Imre Egyesített Óvoda **Kuthen utcai óvodája**
5300 Karcag, Kuthen u.16.
4. Madarász Imre Egyesített Óvoda **Gépgyár utcai „SZIM”óvodája**
5300 Karcag, Gépgyár út
5. Madarász Imre Egyesített Óvoda **Takács Péter utcai óvodája**
5300 Karcag, Takács Péter u. 50.
6. Madarász Imre Egyesített Óvoda **Táncsics krt-i óvodája**
5300 Karcag, Táncsics krt.19.
7. Madarász Imre Egyesített Óvoda **Zöldfa utcai óvodája**
5300 Karcag, Zöldfa u. 32.

Az intézmény típusa: köznevelési intézmény, óvoda

Az intézmény, alapító okiratát Karcag Város Önkormányzat Képviselő testülete a jogszabályokban kapott felhatalmazás alapján határozza meg: melyben az intézmény alap tevékenysége, szakágazati besorolása, szakfeladatai, gazdálkodása és az óvodába felvehető maximális gyermek létszámot határozza meg. A mindenkori hatályos alapító okirat határozza meg az intézményünk feladat ellátását működését.

Az intézmény, alapító, fenntartó szerve:

Karcag Városi Önkormányzat 5300 Karcag, Kossuth tér 1.

Az intézmény, irányító szerve:

Karcag Városi Önkormányzat Képviselő testülete 5300 Karcag, Kossuth tér 1.

Az intézmény törzskönyvi azonosító száma: 576163

Az intézmény adószáma: 15576165-2-16

Gazdálkodási besorolása: önállóan működő költségvetési szerv

Az intézmény alaptevékenysége: a gyermekek nevelése 3 éves kortól a tankötelezettség kezdetéig.

Az intézmény szakágazati besorolása, szakfeladatai

Sorszám	Száma	Tevékenység megnevezése
1.	013350	Az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodással kapcsolatos feladatok
2.	041231	Rövid időtartamú közfoglalkoztatás
3.	041233	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás
4.	084070	A fiatalok társadalmi integrációját segítő struktúra, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése
5.	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladat
6.	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
7.	091130	Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
8.	091140	Óvodai nevelés, ellátás működési feladatai
9.	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
10.	096025	Munkahelyi étkezés köznevelési intézményben

Az intézmény működési köre: Karcag város közigazgatási területe

A gazdálkodással összefüggő jogosítványok

Az intézmény önállóan működő költségvetési szerv. Előirányzata feletti rendelkezési jogosultsága a minden kori önkormányzati költségvetési rendelet szerint történik. Meghatározott pénzügyi- gazdasági feladatait a Városi Önkormányzat Városgondnoksága látja el.

A költségvetési szerv az irányító szerv által biztosított pénzeszköz, valamint egyéb bevételei alapján gondoskodik feladatainak ellátásáról.

A fenntartási, működési költségek az évente összeállított, irányító szerv által jóváhagyott elemi költségvetésben kerülnek meghatározásra.

A vagyon feletti rendelkezés joga:

A vagyon feletti rendelkezési jogkör gyakorlója Karcag város Önkormányzata.

Vezetőjének megbízási rendje: az intézményvezetőjét a Képviselő testület bízza meg, nyilvános pályázati elbírálás útján 5 éves időtartamra.

Az óvoda helye, szerepe a város életében

Az óvoda az a hely, ahol az emberré válás szabályai még egyértelműek, ahol nincs balsiker, csak tanulság. Az Önkormányzat által fenntartott nevelési – intézmény az a hely, mellyel a család először találkozik. Az első benyomás meghatározó.

Hivatalos megfogalmazással:

„A köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés”

„Köznevelési intézményben folyó pedagógiai munka szakasza: - a gyermek hároméves korában kezdődik és a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséig tart.”

Szerepe:

- Segít az anyának – családnak a gyermekkel való törődésben, hogy nyugodtan végezhesse a munkáját, mert tudja, hogy olyan helyre vitte, ahol minden a gyermekért van.
- Segít a gyermeknek, hogy megtanulhassa – ott, ahol még mindenre jut idő – a közösségi élet szabályait
- Megtanítja a gyermeknek, hogy az a hely – a városunk - ahol ő született, olyan értékekben gazdag, ami érdekes, ami felfedezni való, amire méltán büszkék lehetünk.
- Mindent megtanít, ami az életben való helytálláshoz szükséges.

Az óvoda hagyományaival, a néphagyomány-ápolás tevékenységével a gyermek cselekvésén keresztül olyan, a későbbi életére is meghatározó élményt kap, amelyek a szülőföldhöz, a társakhoz való érzelmi kötődést alapozzák meg. **Óvodapedagógusaink hisznek abban, hogy a múlt átörökítése a pedagógus iratlan kötelessége. A hiteles hagyományápolás a családok szemléletmódjában is változásokat idéz elő. Az értékek mértékké válnak. Kultúraközvetítő, a következő életszakaszra felkészítő szerepkört tölt be.**

Névadónkról – Karcagi óvodatörténet

„Intézményünk 1995-ben felvette Madarász Imre nevét, aki 1875-ben megnyitotta Karcagon az első óvodát.

Madarász Imre 1846–1918-ig. élt. Karcag város református egyházának és a városi közéletnek a századforduló évtizedeiben (1872-1918) egyik legkimagaslóbb vezérszemélyisége. Alapképesítését és főfoglalkozását tekintve református lelkipásztor, ám azokban az időkben az állami és egyházi élet folyamata és irányítása összefonódva haladt előre. Nem voltak csak állami, vagy csak egyházi vezetők, mindenkire hozzátartozott a „másik terület” is, aszerint, hogy ki mire volt képes, mit tudott, mert és akart a feladatokból felvállalni.

Madarász Imrében mindig munkálkodott a városért való tenni akarás. Németországba ment tanulmányútra. Nyugat-Európában szerzett tapasztalatait Karcag város kulturális életének gyarapítására használta fel. Valószínűleg az ott látottak alapján kezdte szorgalmazni az óvoda megnyitását. Fáradhatatlan szorgalommal látott hozzá a Fröbel-féle „gyermekkert” (ahogy akkoriban az óvodát nevezték) alapításához. Összegyűjtött 4451 forintot, és két ünnepi beszédet is tartott az ügy érdekében.

Prédikációját ki is adta „Egyházi beszédek a GYERMEK KERT felállítására vonatkozólag...” címmel. Első részben arról elmélkedik, hogy milyen a kis gyermek: ártatlan, elméje fogékony, hajlik a jóra is, rosszra is, ezért mennyire fontos a kicsiket a jóra, a rendre, a kötelességteljesítésre nevelni – s hogy az iskolába lépéshez előkészítést nyerjenek. A második részben előadja, hogy előbbre kell lépünk a gyermeknevelés terén.

Fő feladatnak tartja, hogy „állítsunk gyermekkertet”, amelyben 3-tól 6 éves korukig nevelik a kisgyermeket. Tudatosítja, hogy a cél érdekében áldozatokra van szükség! Áldozzon a város, az egyén! Hiszen a város mindenkor a polgáraiból áll, és a mai kisgyermek lesznek a jövő polgárai. Ezért, ha áldozik a város egy épülettel, azzal a jövő társadalmát építi, szilárd erkölcsű, szorgalmas, nemes jellemű polgárokat nevel városunknak, egyházunknak, saját családjának.

„Ez az én óhajom: ez szívemnek forró vágya, s ezért mondom: állítsunk gyermekkertet! Az eszme korszerű, a cél nemes, az áldozat Istennek kedves, s ha akarjuk: a célunk megvalósul. Az akarat nagyot, dicsőt tehet...”

Így nyílt meg lelkes ügybuzgalma folytán Karcagon 1875-ben az első óvoda! Egyes feltevések szerint ennek mai utóda a Csokonai úti óvoda lehet.

Az első óvodáról már a Karcagon megjelenő Nagykusnág című hetilap 1879. augusztus 24-i számában ezt olvashatjuk:

„... a gyermekkert növendékeinek zárvizsgálója ma, vasárnap fog megtartani. Belépti díj 10 krajcár...” E lap 1901. április 14-i száma pedig azt adja immár hírül, hogy „A harmadik kisdédóvó építése már nemsokára napirendre kerül, s ez óvodának vezetőjeül Doránszky Emília karczagi nyug. kisdédóvónő húga, Doránszky Margit ajánlkozik...”

*Dr. Fazekas Mihály
muzeológus gyűjtése alapján*

Madarász Imre a mai kornak is tud üzenetet adni: „Az akarat nagyot, dicsőt tehet.”

1955-ig. öt óvodában –Rákóczi, Csokonai, Takács P., Kuthen, Körös úti – foglalkoztak a város óvodáskorú gyermekeivel. 1955-ben került átadásra a Kinizsi úti óvoda.

Az 1970-es években, a városban a megnövekedett gyermeklétszám miatt újabb óvodák megnyitása vált szükségessé:

1973-ban az Ady E úti óvoda 2 csoporttal, 1977-ben a Jókai úti óvoda 2 csoporttal, 1980-ban a Zöldfa úti óvoda 3 csoporttal, 1981-ben a SZIM óvoda 2 csoporttal, 1990-ben a Táncsics krt. 17. sz. óvoda 2 csoporttal, bővítette a Karcag Város óvodai ellátását.

1980-ig az óvodák igazgatásilag az iskolákhoz tartoztak. 1980-tól négy Óvodai Egység alakult. Az Egység óvodáinak munkáját független óvodavezetők irányították. 1996 májusától Karcag Város Képviselő Testületének döntése alapján az Ady E úti óvoda bezárásra került, a gyermekek a Kuthen és a Táncsics krt. 19. sz. óvodákba kerültek elhelyezésre.

1996. január 1-jén jött létre mai integrált szervezetünk, Madarász Imre Egyesített Óvoda néven. Integrált intézményünk biztosítja az egyes tagintézményekben folyó pedagógiai munka sokszínűségét. Karcag város valamennyi óvodájában azonos pedagógiai alapelvek–nevelésfilozófia alapján valósul meg –remélhetőleg– Madarász Imre óvodaalapítónk szándékához méltóan a

„Gyermekkertek” működtetése.

- 2003. november 1-től 10. tagintézményként a Pedagógiai Szakszolgálat az intézmény keretein belül működik Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Szakszolgálat, Gyógytestnevelés.
- 2008 – től óvoda – iskolapszichológiai ellátással, majd 2009 – től a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadással bővült a szolgáltatások köre.
- 2012. szeptember 1-től bezárására került a Körös úti tagóvoda.
- 2013. január 1-től a törvényi változások értelmében a Pedagógiai Szakszolgálat a Klebersberg Intézmény Központ irányítása alá került.
- 2022. szeptember 1-től a Jókai utcai óvoda bezárásra került.

1. Az óvoda alapelvei, cél-, feladat-, feltétel- és kapcsolatrendszere

„Hagyjátok megérni a gyermekkort a gyermekben”
/Rousseau/

A Madarász Imre Egyesített Óvoda Pedagógiai Programja - az Óvodai nevelés országos alapprogramját, a Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelvét, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét figyelembe véve – meghatározza az intézményben folyó pedagógiai munka elveit, céljait, feladatait.

Pedagógiai alapelveink:

- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása
- A gyermeki jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartása
- Egyenlő hozzáférés biztosítása
- A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Gyermekképünk:

- Pedagógiai Programunk a gyermeki személyiségből indul ki, mely egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.
- A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- A gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.
- Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Óvodaképünk:

- **Intézményünk szakmailag önálló nevelési intézmény:** a családi nevelés kiegészítője, hároméves korától az iskolába lépésig biztosítjuk a „gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.”

- **Óvodánk funkciói:**

Óvó-védő: Minden tagintézményünkben érvényesítjük azt az elvet, hogy a gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg.

Szociális: Lehetőséget biztosítunk a családi háttérükből eredően hátrányos helyzetű gyermekeknek is, hogy óvodai nevelésük során alkalmunk legyen egy másfajta életmód és műveltség tartalommal való találkozásra. A nevelők az óvodákban élnek azokkal a lehetőségekkel, amelyek az elsődleges szocializáció koncentrált formájában rejlenek.

Nevelő – személyiségfejlesztő: Városunk óvodáiban az a nevelői meggyőződés érvényesül, hogy a gyermeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, tanítani, vezetni, segíteni kell, hogy célba érjen. Olyan nevelési életteret, tanulási

situációt kell teremtenünk, „mely által közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését”. Olyan pedagógiai tevékenységrendszer, tárgyi környezetet alakítunk ki, mely „segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását”.

1.1. A Pedagógiai Program cél – és feladatrendszere

Óvodai nevelésünk alapvető célja:

„Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem és a *különleges bánásmódot igénylő gyermekek figyelembevételével.*”

Óvodai nevelésünk alapelvei:

- **Gyermekközpontúság:** a gyermeki személyiség tiszteletben tartása, elfogadása, fejlesztése, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása szeretetteljes, biztonságérzetet adó óvodai légkörben, a családokkal együttműködve.
- **Érzelem gazdag, nyugodt, tevékeny, segítőkész óvodai élet megteremtése,** mely biztosítja az egyéni és a közösségi szükségletek kielégítését.
- **Pedagógiai módszereink, eljárásaink igazodnak a gyermekek személyiségéhez.**
- **Játékközpontú életmódszervezés, különös tekintettel a szabad játékra**
- **Sokszínű, életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységek biztosítása, egyéni képességeknek megfelelő műveltség tartalmak, emberi értékek közvetítése. A másság elfogadása, tiszteletben tartása.**
- **Esztétikailag igényes óvoda megteremtése a helyi nevelési gyakorlatok specifikumainak alkalmazásával.**
- **A pedagógus és a pedagógus munkát segítő dolgozók modell szerepének érvényesítése.**
- **Partner- és minőségközpontúság.**
- **A multikulturális és interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét biztosítjuk nevelésünk során, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését.**
- **A migráns családok gyermekeinek biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.**

Óvodai nevelésünk általános feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- ✓ az egészséges életmód alakítása,
- ✓ az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- ✓ az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

A cél és feladat minden óvoda nevelőközössége számára azonos, a célhoz vezető utat azonban lehet másképpen megválasztani.

Út az óvodák nevelési gyakorlata, melyet a következő adaptált nevelési gyakorlatban valósítanak meg:

- * Székhely - Kinizsi – Takács Péter - Zöldfa Táncsics 19. sz. óvoda
Dr. Deliné Fráter Katalin: Lépésről-lépésre
- * Kuthen utcai – SZIM óvoda
Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelés
- * Csokonai utcai– óvoda
Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

1.2. Személyi feltételek az intézményben

Az intézmény tevékenységét egy igazgató, két igazgató helyettes 6 tagintézmény igazgató koordinálja, az intézmény hatékony és eredményes munkájának feltételeit igyeksenek megteremteni.

Az intézmény nevelőtestülete szakmailag jól felkészült, összetartó, egymást segítő, egymásra figyelő munkakapcsolat jellemzi tevékenységüket.

A nevelőtestület képzettségének összetételét a tagintézmények saját fejezeteiben mutatják be. Intézményünk személyi ellátottsága a törvényben előírtaknak megfelelő.

1.3. Tárgyi feltételek az intézmény óvodáiban

A gyermekek nevelését óvodáinkban esztétikus, tiszta tárgyi környezet szolgálja.

A működéshez, a magas szintű pedagógiai munkához szükséges **tárgyi feltételeink** biztosítottak. Az óvodai nevelés alapfeladat ellátásának finanszírozását intézményünk fenntartója a Karcag Városi Önkormányzat minden évben a képviselő testület által elfogadott költségvetési rendeletben meghatározottak szerint biztosítja.

Óvodáink többségében az elmúlt években megvalósult infrastrukturális fejlesztések a szakmai fejlesztéseinknek, a megvalósuló pályázati projekteknek kiváló háttérrel biztosítottak.

A pályázatok keretében szervezett képzéseknek, előadásoknak, szakmai fórumoknak, konzultációknak helyszínt az óvodáinkban rendelkezésre álló helyiségekben (tornaszoba, fejlesztőszoba) tudunk biztosítani, technikai feltételeink adottak az előadásokhoz szükséges informatikai háttérrel (projektor, lap-top, vetítővászon vagy tábla, flipchart).

Óvodáink parkosított játszóudvarain elhelyezett játékeszközök felülvizsgálatát az EU-s szabványnak megfelelően elvégeztettük, a szükséges javításokat elvégeztük.

Folyamatosan nagy nagysúlyt fektettünk az udvarok korszerűsítésére, a természetes anyagból készült játék és mozgásfejlesztő-eszközök beszerzésére (költségvetésből, alapítványi támogatásból, pályázatokból).

A játékeszközök változatos tevékenységet nyújtanak és a gyermekek szabad mozgásigény kielégítését biztosítják.

A csoportszobák hangulatos berendezése tükrözi a helyi programnak megfelelő sajátosságokat, otthonos, családi terek biztosításával – az óvónői ötletességnek, leleményességnek köszönhetően jól szolgálja a gyermeki tevékenységeket.

A nevelőmunkát segítő egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések ellátottságában óvodáink eszközrendszere folyamatos fejlesztésre szorul (20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet) Az eszközellátottság gazdagításában jelentős része van sikeres pályázatoknak, alapítványi és szponzori támogatásnak és a szülői adományoknak a költségvetést kiegészítve.

Infrastruktúrák fejlettsége megfelelő. Technikai feltételek adottak a teljes körű dokumentációs és ügyviteli munkához. Tagóvodáink számítógéppel rendelkeznek, az internethálózat kiépítése jelentősen javította a kommunikációt. Mindezekre az informatikai pályázatok adtak lehetőséget a fenntartói pályázat útján.

Az óvodák magas szinten rendelkeznek az óvodai nevelés feladatellátásához szükséges eszközökkel.

Az óvodák részletes tárgyi feltételeinek listája saját fejezeteikben található.

1.4. Óvodánk feladatai a Nemzeti köznevelési törvény és az alapító okiratból adódóan

1.4.1. Gyermekvédelmi munka az óvodában

Célunk:

- A gyermeki szükséglet maradéktalan kielégítése.
- A gyermeki jogok érvényesítésének biztosítása.

Feladatunk:

- A tanév során folyamatosan feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan befolyásolják.
- Karcag Városi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Igazgatási és Szociális Iroda által nyújtott tájékoztatás alapján a halmozottan hátrányos helyzetű családok helyzetének figyelemmel kísérése.
- Környezettanulmány készítése
- Prevenció, segítségnyújtás, támaszkodás.
- óvodai keretek között a hátrányok csökkentése, a családi nevelés hiányainak pótlása.
- Egyéni bánásmód alkalmazása a nevelés – fejlesztés folyamatában.
- A családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése: tapintatos egyéni beszélgetés, kapcsolattartás révén, a gyermek személyiségének értékeire való figyelem felhívás, megsegítési lehetőségek igénybevételének módjáról való felvilágosítás (anyagi, erkölcsi).
- Szakember bevonása a gyermek megsegítése érdekében.
- Adatszolgáltatás a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

Kapcsolattartás

- ✓ Gyermekvédelmi Felelőssel
- ✓ Nevelési Tanácsadóval
- ✓ Pedagógiai Szakszolgálatokkal
- ✓ Védőnői Szolgálattal
- ✓ Háziiorvosi Szakszolgálattal
- ✓ Gyermekjóléti Szolgálattal
- ✓ Szolnoki POK Oktatási Hivatal
- ✓ Karcag Város Jegyzőjével
- ✓ Karcag Járási Gyámhivatalával
- ✓ Karcag Városi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Igazgatási és Szociális Irodájával
- ✓ Rendőrséggel
- ✓ Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály

1.4.1.1. A gyermekvédelmi felelősök munkája

Célunk:

A hátrányos, a halmozottan hátrányos és a veszélyeztetett helyzetű gyermekek életésélyeinek javítása érdekében koordináló, segítő tevékenység a csoport óvónőivel és a szülőkkel.

Feladatunk:

- *A rendszeres óvodába járás feltételeinek biztosítása (felkutatás, beírás, folyamatos családlátogatás).*
- *A gyermekvédelmi esetek feltérképezése*
- *Adatszolgáltatás az intézményvezetőnek: Az adatszolgáltatás óvodáink számára készült szempontsor alapján történik.*
- *Környezettanulmány készítése*
- *Prevenció, segítségnyújtás, támaszkodás*
- *Kapcsolattartás:*
  - ✓ **Óvodapedagógusokkal**
  - ✓ **Tagóvoda vezetővel**
  - ✓ **Munkaközösség vezetővel**
  - ✓ **Intézményvezetővel, intézményvezető helyettessel**
  - ✓ **Szülőkkel**
  - ✓ **Gyermekjóléti Szolgálattal**
  - ✓ **Családsegítő Szolgálattal**
  - ✓ **Gyámhatósággal**
  - ✓ **Nevelő Szülői Felügyelővel**
  - ✓ **Karcag Járási Gyámhivatalával**

1.4.1.2. Hátrányosság, halmozottan hátrányos helyzet, veszélyeztetettség (1997.évi XXXI. törvény)

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

1. a szülő, a családba fogadó gyám iskolai végzettsége alacsony;
2. a szülő, családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága;
3. az elégtelen lakáskörülmények/ szegregátumban élnek;
4. a nevelésbe vétel, valamint a tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül egy fennáll.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Veszélyeztetettség:

- Olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza,

A hátrányosság, megítélésének szempontjai:

- rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül,
- nevelési hiányosságok,
- életmód –kultúra (erkölcstelenség, italozás, bűnözés),
- lakókörnyezet,
- egészségügyi okok,
- anyagi színvonal,
- megromlott családi kapcsolat.
- Családi körülmények, szociális helyzet miatt a jegyző védelembe vette
- Szülők alacsony műveltsége, iskolázottsága
- Tartós nevelésbe vétel

Veszélyeztetett gyermekek és fiatalok, akik testi -, értelmi-, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja. Magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, mely a gyermek testi-, értelmi-, erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (gyermek elhanyagolása, bántalmazása). Veszélyeztetett az a gyerek, aki családjában vagy környezetében ismétlődő, vagy tartós fizikai, lelki bántalmazásnak, szexuális zaklatásnak, erőszaknak, elhanyagolásnak van kitéve és/vagy fejlődésében családja, közvetlen környezete károsan befolyásolja. Testi vagy pszichés fejlődését ártalmas környezeti hatások, rossz interperszonális kapcsolatok akadályozzák, károsítják.

A veszélyeztetettség megítélésének szempontjai:

- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek tartós elhanyagolása
- A gyermek alapvető pszichológiai szükségleteinek tartós elhanyagolása
- Családon belüli, családon kívüli bántalmazás

Intézményi szinten magas a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek száma. A gyermekvédelmi munka teendőit a Szervezeti és Működési Szabályzatban rögzítettük.

1.4.1.3. Esélyegyenlőség biztosítása

Karcag Városi Önkormányzata az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003.évi CXXV. Törvény szellemében dolgozta ki települési közoktatási esélyegyenlőség helyzetelemzését és programját.

Madarász Imre Egyesített Óvoda a törvényi rendelkezések alapján kidolgozta esélyegyenlőségi programját.

Az intézményi program a Karcag Városi Önkormányzat Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Programban foglaltakkal összhangban készült el, az abban felsorolt feladatok végrehajtását támogatja. A program összhangban van az intézményi működést és pedagógiai munkát szabályozó dokumentumokkal, különös tekintettel a helyi pedagógiai programra.

Cél:

Biztosítjuk az intézményben a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az intézményünk által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célunk az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az intézmény minden tevékenysége során.

Feladat:

- *A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányát tagintézmények és csoportok között minél inkább közelítsük egymáshoz. Inkluzív-, az integrált-, a migráns gyermekek nevelése.*

Program megvalósítása:

- ✓ Közvetlen partnerünk-intézményünk fenntartója Karcag Városi Önkormányzat, Cigány Nemzetiségi Önkormányzat.
- ✓ Közvetett partnerünk a Családsegítő Központ, Gyermekvédelmi Szolgálat, Gyermekorvosi, Védőnői Szolgálat.

Kapcsolat:

- ✓ A Cigány nemzetiségi Önkormányzatnak az intézményvezető rendszeresen beszámolót készít a cigány kisebbségi nevelés megvalósulásáról.
- ✓ A Családsegítő Központ, Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival a gyermekvédelmi munkaközösség vezetője rendszeres kapcsolatot tart, a tagintézmények gyermekvédelmi felelősei kapcsolattartása szükség szerint.
- ✓ Az általános iskolákkal óvoda – iskolaéves munkaprogram alapján tervezett programok segítik az együttműködést.
- ✓ Szakmai kapcsolataink közül kiemelkedő a Lépésről-lépésre Országos Egyesület régiójában való szakmai együttműködés.

1.4.2. Tartásjavító- és lábstatikai torna**Célunk:**

A preventív mozgásgyakorlatok végzésével az enyhe fokú mozgásszervi elváltozások lábstatikai rendellenességek; lúdtalp, lapos talp valamint a mellkas és gerinc deformitások súlyosbodásának megelőzése. A káros hatások és folyamatok kiküszöbölése, megállítása. Az egészség megőrzése, megóvása.

Feladatunk:

- *Valamennyi tagintézményünkben a gyermekek számára speciális módon (differenciáltan, egyénre szabottan) játékos mozgások szervezése teremben, szabad levegőn, eszközökkel vagy eszközök nélkül.*
- *Mozgás prevenciók szervezése tagintézményenként.*
- *Az összes szervek-szervrendszerek funkcionális tulajdonságainak javítása. A gyermeki szervezet teherbíró-, ellenálló képességének és az egyes szervek teljesítő képességének kedvező befolyásolása.*

- **A gyermekek természetes mozgásának, testi képességeinek, mozgáskészségének, mozgáskultúrájának fejlesztése, a mozgásigényének felkeltése, kielégítése valamint a személyiség akarati tényezőinek alakítása.**
- **A tartásjavító- és lábstatikai torna legfontosabb gimnasztikai gyakorlatai izmokra kifejtett hatása alapján:**
  - * **Mobilizáló gyakorlatok** - Az izmok, inak és szalagok passzív és aktív megnyújtása, az izmok bemelegítése, mobilizálása. Ezek a gyakorlatok segítenek a kontratúrák oldásában.
  - * **Nyújtó hatású gyakorlatok** - A zsugorodott ízületek megnyújtására tehermentesített helyzetben kerül sor.
  - * **Erősítő hatású gyakorlatok** - Itt az izom maximális összehúzódása a cél, kifejezetten a has és a hátizmok erősítése.
  - * **Légzési gyakorlatok** - A helyes technikával történő légzés elsajátítása.
  - * **Relaxációs gyakorlatok** - Az ellazulás és a feszültség csökkenés elérése. Lábstatikai gyakorlatok alkalmazása
  - * **Szervezési keretek:**
    - hetente 2 alkalommal
    - 30-35 perces játékos mozgás
    - csoportok létszáma 10-15 fő
    - csoportközi foglalkozás
    - nagycsoportosok és középsősök számára
  - * **Csoportok száma:**

Minden tagintézményben legalább 1 csoportot működtetünk. Amennyiben a kiszűrt gyermekek száma szükségessé teszi, több csoport szervezésére teremtünk lehetőséget a személyi feltételek biztosításának figyelembevételével.
  - * **Gyermekek szűrése:**

Egészségnevelési tevékenységünkben segít bennünket az óvodai Gyermekorvosi Szolgálat, akik a gyermekek évenkénti vizsgálata során teljes körű vizsgálattal szűrik ki a tartáshibákat, lábstatikai elváltozásokat a gyermekeknél, s javaslatot tesznek az óvodai tartásjavító és lábstatikai tornán való részvételre.
  - * **Személyi feltételek:**

A foglalkozásokat minden tagintézményben tanfolyami, ill. szakirányú végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok végzik. Az óvodapedagógusok végzettsége feljogosítja őket, hogy láb-és tartásjavító, valamint enyhe fokú gerinc-és mellkasi elváltozások kezelésében prevenciót, korrekciót és fejlesztő mozgásterápiát szervezzenek, vezessenek.

1.4.3. Cigány nemzetiségi nevelés feladatai az óvodában

A cigány nemzetiségű gyermekek óvodai nevelése intézményünkben az Oktatási Hivatal honlapján közzétett „A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve” alapján valósul meg.

Szegregációmentes, befogadó környezet, egyéni szükségletekhez és a fejlődési ütemhez igazított, a nemzetiségi kultúrájával kiegészített személyiségfejlesztéssel segítjük a cigány gyermekek esélyeinek növelését és a társadalomba való beilleszkedés, a műveltség tartalmakhoz való egyenlő hozzáférés terén.

Célunk:

- A családi nevelést kiegészítve, a gyermekek szociális beilleszkedésének segítése.**
- A cigány kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolása, fejlesztése, annak megismertetése az óvodás korosztállyal.**
- A nemzetiségi identitástudat kialakítása, ápolása, erősítése.**

Feladatunk:

- Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelveit.***
- Feladat a nemzetiségi kultúra, a hagyomány ápolása, továbbadása, a még fennmaradt népi énekek, mondókák, mesék, versek átörökítése, közvetítése a gyermek felé, így az identitástudat kialakítása, erősítése, illetve a „másság” korai elfogadtatása.***
- A gyermekek döntő többsége hátrányos, halmozottan hátrányos illetve veszélyeztetett körülmények között él, ezért nagyon fontos a gyermekek megismerése, a lemaradás mértékének megállapítása.***
- A fejlesztés egyénileg és mikro csoportos formában történik, dokumentálása a csoportnaplóban található. Az egyéni képességfejlesztés színtere - a játék - gondozás (egészséges életmódra nevelés, kulturált tisztálkodási, étkezési szokások kialakítása) – érzelmi – szociális – értelmi – nyelvi nevelés területei.***
- Tagintézményeink nevelési gyakorlata magában rejti a gyermekek differenciált fejlesztésének lehetőségeit, mely az egyéni fejlettségre épül.***
- Megteremtjük az esélyegyenlőség lehetőségét.***

Nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése:

A cigány nemzetiségi nevelés és érték közvetítés magyar nyelven folyik.

1.4.3.1. A cigány nemzetiségi nevelés tevékenységi formái

Verselés-mesélés

A mindennapi beszédetől eltérő nyelvezetű, hangzású, ritmusú irodalmi vagy népi alkotás örömforrás a gyermek számára, ezért hangsúlyozottan szerepelnek roma/cigány mesék, versek, dalok.

Feladatunk:

- *A cigány versek, mondókák, mesék különleges mesevilágának megismertetése a gyermekekkel.*
- *Kiszámolók, csúfolók, altatók, különleges nyelvezetének és ritmusának felfedeztetése.*
- *Szókincsbővítés, az egyéni képességek fejlesztése.*

A cigány szerzők művei által segítjük a cigányság identitástudatának kialakulását és fejlesztését – ez által tudatosan tudják magukat vállalni.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A mozgással kísért énekek, énekes játékok szintén a kisgyermek alapvető tevékenységei. Akár az óvodapedagógus, akár a kisgyermek által kezdeményezett énekelgetések hangulatot teremtenek, érzelmeket fejeznek, illetve váltanak ki. A családokban még élő nemzetiségi hagyományok (altatók, höcögtetők, lovagoltatók, dalocskák), melyeket az óvodába érkező kisgyermek magukkal hoznak, rendkívül értékes anyagot nyújtanak az óvodában.

Feladatunk:

- *A nemzetiségi kultúrkincsben fellelhető zenei alkotások megismertetése a gyermekekkel (eredeti cigány énekek, körjátékok, mondókák)*
- *A gyermekek zenei érzékének fejlesztése a különböző ritmusok, zenei hangzások segítségével (Az élő cigány népzene effektusai csörgők, fakanalak, házieszközök)*
- *A jellegzetes, egyszerű tánclépések bemutatása, a nemzetiségi mozgáskultúrával való ismerkedés a gyermek egyéni fejlettségéhez mérten (cigány tánclépések cigány táncművelés megjelenítés, sajátos cigány páros tánc – szülők bevonása).*

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az érzelmek kifejezésének egyik speciális formája. A természetben fellelhető és a gyermekek környezetében lévő anyagok megmunkálásának, a társas együttműködésnek lehetősége.

Feladatunk:

- *A cigány kézimunka sajátos-kultúra szín- és formavilágának, alkotásainak és azok előállításának- lehetőség szerinti- megismertetése (erőteljes színek piros, sárga, zöld nagyméretű, főleg virágminták).*
- *A gyermekek kézügyességének, kreativitásának és fantáziájának fejlesztése az egyéni adottságok figyelembevételével (festésben, rajzolásban, ragasztásban).*

A külső világ tevékeny megismerése

Gyermekeinkkel együtt a természeti és a társadalmi környezetünk részesei vagyunk. Ahhoz azonban, hogy a jelenben biztosan építhessük a jövőt, fontos a múlt ismerete.

Feladatunk:

- *A gyermek közvetlen környezetének megismertetése, felfedeztetése, több érzékszervre ható tapasztalatok gyűjtése.*
- *A roma kultúra elemeinek bevitele a csoportszobába. Bemutatható az öltözködési kultúra hagyománya bő-ráncos rakott szoknya, színes nagymintás kendő rojttal, Tevékenység közben szókincsbővítés, mondatmodellek alakítása, alkalmazás.*

- **A környezet szeretetére, óvására nevelés (kirándulások, séták, kerti munkák stb. végzése során) alkalmával a környezetvédelem megismertetése**
  - ✓ A cigány gyermekek nagy része olyan családi környezetben nevelkedik, amely több fontos szociokulturális és gazdasági mutató szerint tér el a többségi társadalom családi modelljétől, speciális pedagógiai problémáik nehéz feladat elé állítanak bennünket.
  - ✓ Nevelésünk siker feltételét jelenti, hogy az értékeket olyan módon és formában közvetítsük, amely illeszkedik sajátos kultúrájukba, gondolatvilágukba és mindennapi életükbe. Biztosítjuk az élmény és öröm, tanuláshoz való kapcsolódását, tervezetten igazodunk az egyéni haladási ütemhez.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiségi kultúrája iránt.
- Ismerjenek cigány dalokat, meséket, verseket, mondókákat, játékokat.
- Ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- A cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségek, és hasonlóságok felismerése.

1.4.4. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

- Sajátos nevelési igényű gyermekek
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek
- Kiemelten tehetséges gyermekek

1.4.4.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése intézményünkben az Oktatási Hivatal honlapján közzétett „A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” alapján valósul meg.

„A fogyatékosok normálisak. Nem tudnak olyan jól beszélni, olyan jól futni, nem tudnak olyan jól gondolkodni, és ami még egyébként a korlátozottságból adódhat. De döntő az, hogy ezek a zavarok, sérülések, akadályozottságok az ő emberi létüknek faktorai. A tökéletesség nem az ő lényegük, hanem minden embernek példája. A tökéletlenség nem az épeket különíti el a fogyatékosoktól, hanem összeköti a fogyatékosokat és az épeket.”

/Hans Wock/

Sajátos nevelési igény fogalma

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján, mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodáinkban ellátjuk az Alapító Okiratunkban meghatározott óvodás korú sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését, integráltan egyéni és csoportos keretek között.

Diagnózis	Óvodák							
	Székhely	Csokonai	Kinizsi	Kuthen	Szim	Takács	Táncsics krt. 19.	Zöldfa
Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek	nem	nem	igen	igen	nem	nem	igen	nem
Érzékszervi fogyatékos – Hallási fogyatékos (hallássérült)	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Érzékszervi fogyatékos – Látási fogyatékos (látássérült)	nem	nem	nem	igen	nem	nem	igen	igen
Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Enyhe értelmi fogyatékos	nem	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen
A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavar) küzdő gyermek	nem	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen
Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	igen

Alapelvek:

- Olyan befogadó környezet kialakítása, ahol az integrációt elfogadja a gyermek a pedagógus, a dajka és a szülő.
- Olyan tárgyi környezet biztosítása, ahol a sajátos nevelési igényű gyermekek biztonságban nevelkedhetnek.
- A sajátos nevelési igényű gyermeket a fejlesztés ne terhelje túl – az elvárások igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.
- A fejlesztési tartalmak a gyermekek fejlettségének megfelelően: sajátos fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazása és ehhez a legmegfelelőbb szervezeti megoldások biztosítása.
- A sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermekben is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, akaraterőnek az önállóságra való törekvésnek.
- A multiszenzorális fejlesztés alkalmazása, amely magában foglalja a vizuális akusztikus, taktilis, kineztikus, vesztiburális, mozgásos észlelés és a motoros képességek, beszéd – nyelvi készségek fejlesztése - az a terület, kap nagyobb hangsúlyt ahol a lemaradás észlelhető.

- Az együttnevelés során a játékban szerzett spontán tanulás, a társakkal való együttműködés, a kommunikációfejlődési lehetőségének hangsúlyossága, ami az élményen és mintán alapul és elősegíti a szocializációt.
- Nevelőtevékenységünkkel elősegítjük a derűs, nyugodt tevékeny érzelmi biztonságot adó óvodai életet, mert ezzel hozzá járulunk, hogy képességeiket jobban ki tudják bontakoztatni. A napi tevékenységek során a fejlődés mértékének megfelelően a sikerélmény fokozott biztosítása az integráló környezetben.

Célunk:

A másságot elfogadó környezet megteremtése, az egészséges és sajátos nevelési igényű gyermekek kommunikációs készségének, részképességeinek fejlesztése, önállóságuknak, alkalmazkodó képességüknek, együttműködésüknek fejlesztése, a szükséges speciális módszerek, terápiás eljárások alkalmazása a sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztése érdekében.

Feladatunk:

- *Személyi, tárgyi feltételek biztosítása sérülés specifikusan.*
- *Empatikus magatartás, másság elfogadása és elfogadtatása gyermekekkel, szülőkkel.*
- *Érzelmi élet gazdagítása (élmények, mintakövetés, szocializáció).*
- *Értelmi képességek területén mutakozó hiányosságok, eltérések csökkentése, kiegyenlítése.*
- *Pszichikus funkciók, részképességek fejlesztése.*
- *Sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés differenciált módszerekkel.*
- *Egyéni fejlesztés – kétszemélyes kapcsolatban, mikro csoportosan.*
- *Figyelemmel kísérjük – hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek lehetnek.*
- *Az illetékes Szakértői Bizottság szakértői véleményében meghatározott diagnózis és javaslat alapján kell elkészíteni a fejlesztés rövidtávú tervét, melynek tartalmazni kell a célokat, feladatokat.*
- *Együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálati intézményekkel (szakértői és kontrollvizsgálatok, tanácsadás).*
- *Együttműködés a családdal másság elfogadása.*

A foglalkoztatási forma a napirendben

Fejlesztés formája	Fejlesztés ideje	A fejlesztő személye	A fejlesztés jellege
csoportos	játékidőben	óvodapedagógus	spontán
mikro csoportos	szervezett tevékenység	óvodapedagógus	tervezett
egyéni	napirendben meghatározott időben	óvodapedagógus vagy fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus,	tervezett

Az óvodapedagógusok által ellátott napi fejlesztés időtartama maximum 20-25 perc.

A fejlesztés anyaga:

- a napirendben a helyi program szerinti fejlesztés anyaga,
- egyéni vagy mikro csoportos fejlesztés, mely: egyéni fejlesztési terv alapján a diagnózisnak megfelelő, szakértői bizottság által meghatározott szakember által elkészített.

Az óvodapedagógusoknak a fejlesztési tervek elkészítésében a gyógypedagógus segítséget nyújt. A megvalósítás során felmerülő eredményekről rendszeres konzultáció óvodapedagógus-fejlesztőpedagógus – gyógypedagógus között.

A szakértői vélemények alapján a diagnózis és fejlesztés irányai szerint a pszichológus segíti az óvodapedagógus munkáját.

Sajátos nevelési igényű gyermekek gyógypedagógiai ellátását gyógypedagógusok végzik a szakértői véleményben meghatározottak figyelembevételével, szakirányuknak megfelelően.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában a team munka kiemelt szerepe.**Dokumentáció:**

Egészségügyi és Pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció egyéni fejlődési lap külív A.Tü.356.r.sz., belív A.Tü.357.r.sz. Vezetése az útmutatóban meghatározottak szerint.

A külív kitöltése az intézményvezető – az illetékes Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján. Bel ív gyógypedagógusok a gyermek fejlesztésére meghatározott, az óraszámuknak megfelelően jelölik a fejlesztés sorszámát, tartalmát, időpont.

1.4.4.2. Sérülés–specifikus fejlesztés elvei feladatai az óvodai élet során

Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

- A mozgáskorlátozott gyermek sérült és fejlődésben veszélyeztetett funkcióinak, képességeinek fejlesztése, korrekciója segítségével a harmonikus gyermeki személyiség kibontakoztatása.
- A speciális egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása – használatával a tágabb-szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzését a megtanult mozgás alkalmaztatása.
- A gyermekek állapotának megfelelő mozgás és élettér biztosítása az önállóságra nevelés biztosítása.
- Esélyegyenlőség alapjainak megteremtésére törekvés a család bevonásával, kompetenciájuk, erőforrásaik aktivizálása.

Feladatunk a fejlesztés kiemelt területein belül:

- Kapcsolattartás és együttműködés a családdal és az egészségügyi ellátó intézményekkel, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés elősegítése, az önkiszolgáló funkciók fejlesztése
- A játéktevékenységek során a játékhoz használt tér átalakítása egyes részek adaptálása, a mozgáskorlátozott gyermek bekapcsolása a játékba
- A kognitív funkciók, nyelvi készségek fejlesztése, sajátos a nyelvi és a kognitív funkciót érintő fejlesztési célok meghatározása
- Az éneklés, zenei nevelés során a gyermek bevonása, ritmus és tempófejlesztés.

- A kézfunkciók és a manipulatív tevékenységek során a megfelelő testhelyzet felvétel segítése, a kóros izomfokozódások, együttműködések leépítése. a manipulációs tevékenységek során adaptált eszközök használata, azok rögzítése.
- Grafomotoros képességek célirányos fejlesztése, tapasztalatszerzés biztosítása, cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése.
- A gyermek rehabilitációjának , rehabilitációjának megszervezése a sérülés jellegének megfelelő szakos gyógypedagógus, illetve az esetlegesen társuló zavarok (kognitív funkciók, nyelvi fejlettség, adaptív viselkedés) jellegének megfelelő gyógypedagógus bevonásával, egyéni fejlesztési terv alapján.

Látási fogyatékos (látássérült) gyermek

- A látássérült gyermek koncentrikusan bővülő spontán ismeretszerzése rendkívül beszűkült – közelebbről kistérből tudják használni látásukat s így tájékozódásuk a világban tapasztalati bázison igen szegényes marad – ezért a nevelésben szükség van a többi érzékszervre hallásra, tapintásra hangsúlyt fektetni.
- A gyengén látó gyermek gondolkodás és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja ezért a környezet vizuális megismertetésében a kommunikációra fokozottan, kell figyelniük.

Feladatunk a fejlesztés kiemelt területein belül:

- *Önkiszolgálás terén életkoruknak és sérüléseik mértékének figyelembe vételével önállóság kialakítása, a környezetük megismerése – biztonságos téri tájékozódás - a tapintásos tájékozódásra támaszkodva.*
- *Nagymozgás fejlesztése, az optimális, illetve az ahhoz közelítő mozgáskoordináció, mozgásbiztonság kialakítása.*
- *Térbeli tájékozódás fejlesztése a látás felhasználásával, melynek célja a gyermek biztonságérzetének megteremtése a szűkebb és tágabb környezetében*
- *Finommozgás fejlesztése során a kez ügyesség fejlesztése, a grafomotoros képességek fejlesztésével az írás előkészítése*
- *A nagymozgások és a finommozgások fejlesztése során a látás- mozgáskoordináció fejlesztése*
- *A látási és hallási észlelés , érzékelés, diszkrimináció és differenciálás fejlesztése*
- *Látásnevelés (speciális optikai eszközökkel) a látásmaradvány használatának látástréning a szem funkcióinak működésképességének szinten tartása, javítása.*
- *Egyéni terv készítése tiflopedagógus irányításával.*

Hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek fejlesztése

- A nagyothalló óvodáskorú gyermek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására – differenciálására képes. Beszédfejlődése késve – sokszor speciális segítséggel indul meg.
- A halláskárosodás miatt teljesen elmarad, vagy erőteljesen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia
- Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, ezért módosul a gyermek megismerő tevékenysége

Általános feladatok

- A hallássérült gyermekek óvodai nevelésében a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása és fejlesztése az elsődleges feladatunk.
A fejlesztésben az óvodai napirendünknek megfelelően hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, szókincsfejlesztés, a beszédérthetőség folyamatos javítása.
A hallásállapottól függően, hallókészülék, adó-vevő készülék használatának alkalmazása.
- A halló gyermek közösség, a hangos beszéd, a gazdag nyelvi környezet állandó jelenlétével erősödjen a hallássérült beszédfejlődése, törekedjen gondolatainak nyelvi formában történő megfogalmazására.

Feladatunk:

- *Hallás és beszédértés fejlesztése*
- *A hangos beszéd aktív használatának építése*
- *Nyelvi kommunikáció megindítása/fejlesztése, a kommunikációs igény állandó erősítése, szókincsfejlesztés, szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése*
- *Grafomotoros készségfejlesztés és diszfázia prevenció*
- *Aktív nyelvhasználat építése*
- *Kognitív funkciók és érzelmi élet fejlesztése.*
- *A nyelvi funkciók; a beszédértés, a szókincs a szájról olvasási készség fejlesztése*
- *Beszédérthetőség kialakítása, folyamatos javítása*
- *Szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő eszközrendszerek használata*
- *Egyéni terv készítése szurdopedagógus irányításával.*

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek

- Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek személyiség fejlődési zavara, akadályozottsága az idegrendszer enyhe, különféle eredetű örökölt, vagy korai életkorban szerzett sérülésével, vagy funkciózavarával van összefüggésben. A kognitív funkciók lassabb fejlődése miatt a megértés a nyelvhasználat lassabban alakul ki – s ez a beszédképesség fejlődésében mutatkozik meg – ez által az önállóság kialakulása is lassul.

Feladatunk:

- *A gyermek az óvodai életében az élmények és minták alapján a társakkal való együttműködése során a fejlődés biztosítása. A játék adta spontán tanulás és a kommunikációs képesség – a mindennapi érintkezés nyelvi formáinak megértésének, elsajátításának biztosítása.*
- *Legyen lehetősége az óvodában folyó valamennyi tevékenységben részt vennie, figyelve a fejlettségére, teherbíró képességére.*
- *Az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében elsődlegesen a játék adta lehetőségeket kell megragadnunk tudatosan és spontán is. A szerepjátékokban való részvételben kapjanak lehetőséget az egyéniségüknek megfelelően.*

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

- A nyelvfejlődési és beszédzavarok megnyilvánulnak az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédértés és beszédészlelés gyengeségében, kifejezőkészség nehézségében, a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előrejelző kognitív képességzavarban, a verbális tanulás lassú fejlődésében. Tovább nehezíthetik a gyermek beilleszkedését a társuló rész-képesség-zavarok és magatartásproblémák.

Feladatunk:

- *Sokoldalú tapasztalatszerzés, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel*
- *Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása*
- *Értelmi fejlesztés; a mozgás, az észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása*
- *Érzelmi élet fejlesztés*
- *Az esetlegesen társuló testi, érzékszervi- és pszichés fejlődés zavarának terápiája a sérülés típusának megfelelő szakos gyógypedagógus által*

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

- Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Jellemző

- a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének zavara
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció
- rugalmatlan sztereotíp viselkedés
- viselkedésszervezés, kivitelezés zavara
- egyenetlen képességprofil

Feladatunk:

- *szükség szerint augmentatív kommunikációs eszközök használata*
- *a természetes élethelyzetek felhasználása a fejlesztésben*
- *óvodai környezet megfelelő kialakítása*

Fejlesztés területei:

Kommunikáció – alternatív kommunikációs rendszer használata beszédértés és beszédhasználat metakommunikáció értése és használata.

- A fejlesztés során a meglévő funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmazni kell,
- Motiválás a kölcsönös verbális kommunikáció alkalmazására

Az alapvető szociális és kognitív készségek fejlesztése.

- Figyelem, várakozás, sorra kerülés kivárása és testi közelség, testkontaktus elviselése.

A játék szerepe a fejlesztésben.

- A játéktevékenység tanulása során a gyermek szerezzon tapasztalatokat a környező világról,
- Az önállóan végezhető szabadidős tevékenységek repertoárjának bővítése.
- A játéktevékenységhez kapcsolódó általános (kognitív észlelési, mozgásos) fejlesztés.

Az autista gyermek számára a gyakorló, didaktikus és konstrukciós játékok alkalmasak arra, hogy sikerélményhez juttassuk a gyermekeket, mivel típusos erősségeikre itt általában építhetünk. A játékok tanítására is vonatkozik a feladat, vagy szabály vizualizációja, szükség szerint egyszerűsítése.

Önkiszolgálási készségek tanítása.

- Étkezés – gyakori étkezési problémák, meg kell próbálni a jelenség okait megfigyelni és ennek megfelelően eljárni.
- Öltözködés – a gyermekek kevésbé motiváltak az önállóságra, ezért az öltözködés megtanítása egyik fontos fejlesztési cél (vizuális segédeszközök: képek segítségével).
- Tisztálkodás – a tisztálkodási műveletek megtanítása és a szükséglet felismerése a tisztálkodás minőségére (vizuális segédeszközök: képek segítségével).

A mozgás

Az autista gyermekek viselkedésének leírásakor igen gyakran találunk olyan jellemzőket, melyek a mozgással kapcsolatosak (sztereotip, repetitív mozgások, pl. hintázás, céltalannak tűnő futkározás, ugrálás, dobálás, hiperaktivitás, stb.), ezek azonban nem a szűk értelemben vett mozgásfejlődés problémái, hanem sokkal inkább az autizmusra jellemző szociális, kommunikációs károsodásból, valamint a szerep-, és imitatív játékhoz szükséges képzelet, fantázia sérüléséből származnak.

- Az utánzás útján végezendő mozgásos feladatok.
- Együttműködési képességük felnőttel, gyerekekkel.
- Frontális irányítás elfogadása.
- Figyelem más gyermekek jelenlétében.

Lehetőleg olyan feladatokat tervezzünk, melyhez nem szükséges a társakkal való együttműködés vagy eszökmegosztás. Szociális fejlesztési célként kitűzhetünk a legjobb képességű gyermekek számára már óvodás korban olyan célokat, melyek minimális szintű társra figyelmet kívánhatnak.

A verbális utasítások mellett /helyett igyekezzünk vizualizálni*A külső világ tevékeny megismerése.*

Az autista gyermek érdeklődése környezetük iránt szűk körű, többségüknek általános nehézségeik lehetnek a tanulásban, csak korlátozottan lehet építeni a spontán tanulásra.

- A gyermek tapasztalatokhoz juttatása, a percepció és a gondolkodás integrálása, adaptív viselkedési és munkavégzési formák elsajátíttatása: képességfejlesztés, a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezet cselekvésbe ágyazott megismertetése.

- A pervazív zavarban szenvedő gyermekek esetében a legkorábbi időponttól kezdve szem előtt kell tartanunk a leghosszabb távú fejlesztési célt, a gyermek környezetébe, illetve a társadalomba való felnőttkori beilleszkedésének segítését.
- Az autista gyermek tanulását akadályozza: egyenetlen képességprofil, a gondolkodás és a cselekvés merevsége, motiváció hiánya vagy gyengesége, a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai, sorrendiség követésének nehézsége, idő-és okság megértésének nehézsége, epizódokat tároló emlékezet.
- Szituációhoz kötött tanulás: ismereteiket más helyzetben nem, vagy csak segítséggel tudják alkalmazni.

Az autista gyermek tudása a környezetről személyek és tárgyak tekintetében a dolgok tartalmi összefüggéseit kevésbé vagy egyáltalán nem érti meg, mert a dolgok nem szerveződnek értelmes egésszé.

A tanulás hatására jöjjenek létre pozitív változások a megismerő tevékenységekben, a kommunikációban, a szociális kapcsolatok szervezésében, ezáltal az egész személyiség fejlődésében.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

Kevert specifikus fejlődési zavar: A mozgás, a kognitív funkciók, a beszéd és a szociabilitás, kombinált fejlődési zavara észlelhető, de önmagában egyik zavar sem annyira kifejezett, hogy önálló diagnózisként határozzák meg.

Cél:

A sajátos nevelési igényű gyermekek atipikus fejlődésmenetéből adódó hátrányok csökkentése, harmonikus személyiségfejlődésük elősegítése a gyermekeket nevelő családokkal együttműködve.

Feladat:

- *Egyéni fejlesztési terv készítése a gyógypedagógus segítségével.*
- *A fejlesztés dokumentálása a csoport napi és heti rendjéhez és a tevékenységekhez kapcsolódva.*
- *Folyamatos kapcsolattartás, teammunka a szakemberek és a család között.*

Ajánlás a megvalósításhoz:

- **Mozgásfejlesztés, melynek során fejlesztjük a gyermek fizikális állapotát, a testsémát, a téri tájékozódást, az egyensúlyérzéklet, az állóképességet, a mozgáskoordinációt.**
- **Célzottan kerítünk sort az alapmozgások (járás, futás, ugrás, mászás, kúszás, dobás) különböző formáinak gyakorlására.**
- **Finommozgások tervezésénél megtalálhatók a kézlazító és síkban való tájékozódást szolgáló feladatok.**
- **Finommozgáson belül fejlesztjük az iránymozgás-koordinációt.**
- **A testséma és a bal-jobb fogalmának megismerésével kezdjük meg a téri orientáció és a tér észlelésének kialakítását.**
- **Erősítjük az érzékelési apparátust, a vizuális (látási), az auditív (hallási), a taktilis (tapintásos) és a kinesztetikus (látás nélküli mozgásos) észlelési folyamatokat.**

- ✓ Vizuális percepció fejlesztésén a formafelismerést, az arányosságot, különbözőségeket, azonosítást, alak-formaállandóságot, alak-háttér megkülönböztetéseket, a rész-egész viszonyának felismerését értjük.
  - ✓ Auditív percepció fejlesztésén a hallási differenciálást, diszkriminációt javítjuk. Célszerű a fejlesztés során a fokozatosság elvét betartani (zörejek egymástól való megkülönböztetése, hangutánzások, járművek, állatok hangjainak utánzása, beszédhangokkal végzett gyakorlatok)
  - ✓ Taktilis percepció fejlesztése tapintásos játékokkal történik
  - ✓ A kinezetikus percepció fejlesztésén a látás kizárásával végzett mozgások észlelését értjük.
- Szógyűjtő, mondatalkotó gyakorlatokkal, lehetőségekkel biztosítjuk a verbális (beszéd) fejlesztést.
  - A különböző képességfejlesztő játékokkal (figyelem, emlékezet-memória, játékok kirakók stb.) segítségével fejlesztjük az értelmi képességeket (megismerő folyamatok).
  - kössünk napi többször szóbeli, rajzos megállapodást, szerződést a gyermekkel
  - 3 szabálynál többet ne fogantassunk velük szemben
  - bánjunk a dicséretekkel bőven
  - a szankcionálást röviden, tényszerűen, tárgyilagosan intézzük
  - ne hasonlítgassuk össze másokkal vagy saját régebbi teljesítményükkel
  - mindig a teljesítményt értékeljük és ne a személyét
  - figyeljük és jutalmazzuk a meg nem történtekeket
  - előre egyeztessünk vele, jelenítsük meg a napirendi pontokat
  - előzzük meg a krízis helyzeteket
  - csökkentjük az általános zajt környezetében
  - vállait érintsük meg instruálásuk közben
  - adjunk egy fázisú rövid utasításokat
  - az apró pozitívumok miatt azonnal dicsérjük meg
  - dolgozzunk ki rejtett jelzéseket számukra (Várák! Légy csendben! Maradj itt!)
  - biztosítsunk megfelelő mennyiségű mozgáslehetőséget.

Annak a felnőtteknek van esélye jól bánni az eleven gyermekkel:

- akik elfogadják, hogy velük az általános nevelési elvek, megoldások csődöt mondanak
- akik rátanulnak arra, hogy mindig egy gondolati lépéssel előttük járjanak
- akik képesek megőrizni nyugalmaikat a kényes helyzetekben is
- akik a velük való látásmódot nem teherként, hanem kihívásként élik meg
- akik képesek következetességre
- akik elfogadják, hogy a gyermekkel való bánásmód állandó készenléteket jelent.

A megvalósítás eredményei a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében

Céljainkat akkor látjuk megvalósultnak ha:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek megkapják fejlődésükhöz szükséges pedagógiai ráhatásokat (eljárásokat) a napirendjük sérülése nélkül és ez mind a tárgyi és személyi környezetben biztosított.
- Az integráló közösség tagjai elfogadják a másságot, megkönnyítik sérült társaik beilleszkedését az által, hogy pozitív magatartási minták mutatkoznak meg viselkedésükben.
- A szülők viszonyulásában megjelennek az empátikus vonások a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik iránt.
- Magatartásukban megmutatkoznak a tolerancia jegyei, amely mintául szolgál saját ép gyermekeinknek is.
- A befogadó gyermek csoport tükrözi a pedagógus által feljűk közvetített pozitív viszonyulásokat – az elfogadást.
- A pedagógusok nevelési hatásai mérhetőek lesznek a sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének önállóságának, együttműködésének szintjében.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek állapotában mérhető javulás tapasztalható, amely növeli az esélyegyenlőség javításának esélyeit. Az integrált gyermekcsoport mikroklimájában, valamint a szülői közösségben érzékelhető pozitív változás.

1.4.4.3. Beilleszkedési, tanulás, magatartási zavarral küzdő gyermekek integrációjának gyakorlata.

*„ A nagy szavak nem érnek semmit,
Elszállnak, mint az őszi szél,
De a szeretet, ha tiszta szívből fakad,
Elkíséri az embert, amíg él.”*

(József Attila)

A beilleszkedési, tanulási, magatartási zavar fogalma

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Beilleszkedési nehézséggel küzdő kisgyermek:

Az, aki az óvodai élet szabályaihoz nehezen alkalmazkodik, nehezen kapcsolódik be a közös tevékenységekbe, csak azzal szeret foglalkozni, ami őt érdekli, így félő, hogy kevesebb dolgot fog megtanulni az óvodában, mint a társai.

Gyakran keveredik konfliktusba a társaival, így kevés barátja lesz.

Probléma megoldásában a család részvétel és pszichológus irányítása egyaránt szükséges.

Tanulási problémák leggyakoribb típusai:

Tanulási zavar tünetei: beszédfejlődés zavar, az egyes tevékenységek eredménytelensége.

Tanulási akadályozottsága: kognitív funkciók, beszéd lassúbb fejlődése, szociális tanulás, beilleszkedés problémái.

Tanulási gyengeség, nehézség: részképesség zavar, fejlesztőpedagógiai, logopédiai vizsgálatokkal állapítható meg, és fejlesztő foglalkozásokkal jól korrigálható.

Magatartási nehézség:

Olyan viselkedési probléma, amely mögött szorongás, félelem, érzelmi fejlődési zavar, aktivitásbeli probléma állhat.

Egyes kisgyermeknél alvászavar evészavar, bepislés, stb. dühkitörés, figyelemzavar formájában, túlmozgásban jelenik meg.

Pszichológiai megsegítésre van szüksége a kisgyermeknek és a családjának, hogy iskoláskorra megszűnjenek, vagy csökkenjenek a problémák.

Megelőzés, segítség:

- A lehetséges beavatkozásnak mindig a hiányzó készségek fejlesztését kell megcéloznia, így az óvodában szó lehet:
  - ✓ a figyelem,
  - ✓ a formaészlelés,
  - ✓ a testséma kialakításának folyamatáról,
  - ✓ a kognitív képességek,
  - ✓ a logikus gondolkodás,
  - ✓ az ok-okozati összefüggések megláttatásáról.
- Az erősségek és a gyengeségek feltérképezése, és intenzív fejlesztése, megerősítése. A speciális kognitív terápiák célja: a hiányzó készségek pótlólagos fejlesztése, kompenzálása a nevelés legfőbb funkciója a szocializáció elősegítése.
- Dokumentáció: fejlesztő foglalkoztatás egyénileg kiadott dokumentáció alapján.

1.4.4.4. Kiemelten tehetséges gyermek ellátása

Kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelhető benne a feladat iránti motiváció, elkötelezettség.

Tehetségazonosítása: A tehetségek azonosításában részt vesznek az óvodapedagógusok, a szülők, a fejlesztő szakemberek (fejlesztő pedagógus, nevelési tanácsadó szakemberei).

Tehetségműhelyek kialakítása: Az óvodák az éves munkaterv összeállításakor a humán erőforrás és a tehetségígéretes gyermekek körének figyelembevételével alakítják meg a tehetséggondozó műhelyeket.

Tehetségműhely foglalkozások időkerete: Nevelési időben a foglalkozások időtartama 25-45 perc között a gyermeki érdeklődést figyelembe véve szerveződnek.

Tehetséggondozás területei:

- Testi-kinesztetikus: mozgás, néptánc
- Térbeli vizuális
- Természeti
- Zenei
- Anyanyelvi
- Logikai

Tehetségfejlesztés alapelvei

- Értékmegőrzés
- Sokszínűség
- Esélyteremtés
- Folyamatosság, átjárhatóság
- kiválasztás, kiválasztódás, önfejlesztés
- Hatékonyág, fokozatosság
- Felelősség
- Megbecsülés
- Fenntarthatóság

Kézműves tehetséggondozó műhelyek**Célunk:**

A gyermekek élmény és fantázia világának képi szabad önkifejezése.

A szép iránti nyitottság, igényesség, esztétikai érzékenység alakítása.

A tehetségígéretes adottságok, hajlamok, képességek fejlesztése, az átlagon felüli teljesítmény kiemelése.

Feladataink:

- *Feltételek biztosítása (hely, eszköz, légkör)*
- *A különböző technikák megismertetése, azok bátor alkotó módon való alkalmazása*
- *Alkotási kedv kielégítése, serkentése, a gyermeki alkotó fantáziának teret adni*
- *A különböző eszközök helyes használatának elsajátíttatása, gyakorlása.*
- *A gyermeki önmegvalósítás egyéni tehetség kibontakoztatása.*
- *A gyermeki képzelet működtetése, kísérletező kedv fejlesztése.*
- *Kézügyesség kreativitás, finommotorika, türelem, odafigyelés, koncentráció képességének fejlesztése.*
- *A gyermeki tér – forma - színeképzet gazdagítása.*
- *Érzelmi kapcsolatok mélyítése az együttes öröm, alkotás, tevékenykedés alkalmával.*
- *Esztétikai fogékonyság kibontakoztatása, ízlésformálás.*

Arra törekszünk, hogy vidám hangulatú, ötletgazdag alkotótevékenység alakuljon ki, ahol a gyermek jól érzi magát, szívesen vesz részt a tevékenységekben, mely hozzájárul személyisége harmonikus fejlesztéséhez.

Környezetnevelési műhelyek

Célunk:

A természet és környezet iránt fokozottan érdeklődő gyermekek pozitív érzelmeinek erősítése és kreativitásuk kibontakoztatása.
Sokszínű játékos tevékenységen és tapasztalatszerzésen keresztül kognitív készségek fejlesztése.
Azon készségek és képességek fejlesztése, amelyek a későbbi környezettudatos életvitel kialakításához szükségesek.

Feladataink:

- *Változatos játékos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával a gyermekek egyéni ismereteinek bővítése.*
- *Problémaszituációs helyzetek teremtése, kreativitás fejlesztése logikai képességek,*
- *Szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, olyan képességek és készségek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a természet és ember által épített környezet megismerésére, óvására.*
- *Környezettel interaktív, ahhoz a lehető legjobban alkalmazkodó tudás megszerzése.*
- *Évszakokhoz kapcsolódó megfigyelések.*
- *Hagyományainkról, népszokásainkról, zöld jeles napokról való megemlékezés.*
- *Az óvodai környezet adta lehetőségek kihasználása.*
- *Lakóhelyünk természeti-és épített értékeinek megismerése.*

Gyermektánc műhelyek

Célunk:

A „csengő hangú” szép mozgású jó hallású gyermekek felkutatása tehetségük kibontakoztatása.

Az óvodás korosztály életkori sajátosságait, befogadó képességét figyelembe véve elsősorban ismerkedés a magyar nép hagyományaival, a jeles napokhoz fűződő szokásokkal, az értékes népzenevel, a népi gyermekjáték és mondókakincsekkel.

Ismerjék meg a magyar néptánc motívumainak, lépéseinek elemeit előkészítő mozdulatait.

A néptánc, mint nemzeti kultúránk egyik leggazdagabb területének megismertetése, megszerettetése.

Improvizatív képességek, alkotókedv alakítása speciális képességeik fejlesztése komplex személyiségfejlesztés

Feladataink:

- *Fejlődési lehetőség biztosítása a tehetséges gyermekek számára*
- *Nyugodt légkör, a jó hangulat a nevelő és a gyerekek közötti feltétlen bizalom kialakítása. Példamutatás, a szabályok egyenlő szintű tisztelete.*
- *A gyermekek különböző képességeinek, készségeinek kibontakoztatása a zene és a tánc által, mely a gyermek számára önként vállalt, ezáltal örömforrás. A néptánc, mint komplex művészeti terület megszerettetése, zene, mozgás, verbalitás és vizualitás által a magyar népzene iránti pozitív viszony kialakítása.*

Zenei tehetségműhelyek

Célunk:

A gyermekek veleszületett adottságaira építve, gyakorlás és céltudatos tervezett foglalkozások által, zenei képességeik széleskörű fejlesztése, melynek hatékony forrása a magyar nép kulturális értékeinek átadása. Az esélyteremtés és az identitástudat elősegítése.

Feladataink:

- *A foglalkozások változatos komplex megszervezése és megvalósítása játékos formában, a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével*
- *A tehetségműhelyek bemutatkozási lehetőségeinek biztosítása (ünnepek, kivételes óvodai események, városi rendezvények).*
- *Az óvodapedagógus sokszínű módszertani kultúrájának, egyéni tehetségének beépítése a műhelymunkába. (Hangszeres tudás.)*
- *Az óvodai élet és az óvodai programunk aktualitásainak figyelembevétele az évszakokhoz, ünnepekhez, óvodai eseményekhez igazodva.*
- *A gyermekek identitástudatának erősítése (néphagyomány ápolás, cigány kultúra ápolása).*

Mozgásfejlesztő műhelyek

Célunk:

A fizikai aktivitásra építve a személyiség sokoldalú kibontakoztatása változatos tevékenykedtetésen keresztül.

Olyan motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése, amely az összerendezett, harmonikus mozgást elősegíti, a teherbíró képességet növelik és az egészséges életmódra nevelést megalapozzák.

Nagy- és finommozgások, egyensúlyérzék, szem – kéz, szem – láb, koordináció, ritmusérzék fejlesztése.

Ritmusérzék fejlesztése, a zene és a mozgás összekapcsolása.

Feladataink:

- *Differenciált, egyéni mozgásfejlesztés.*
- *Rendszeres mozgáslehetőséggel egészséges életvitel kialakítása.*
- *Testi képességek, fizikai erőnlét, állóképesség, edzettség fejlesztése.*
- *Nagy- és finommozgások, egyensúlyérzék, szem – kéz, szem – láb, koordináció, ritmusérzék fejlesztése.*
- *Önértékelés, önuralom, kudarctűrő képesség fejlesztése.*
- *Egészséges versenyszellem kialakítása.*
- *Feladatértés, feladattartás fejlesztése.*
- *Problémamegoldó képesség erősítése mozgásos feladatokkal.*
- *Testséma, testrészek ismerete, a test fogalmának fejlesztése.*
- *A vizuális-, auditív percepció megalapozása.*
- *Mozgással kapcsolatos szókészlet bővítése.*
- *Megfelelő tér és eszköz biztosítása.*

- **Az egyéni tulajdonságok megerősítése.**
- **Sokoldalú labdahasználat megismertetése.**
- **Labdavezetési technikák elsajátítása.**
- **Közös élmények gazdagítása.**

1.4.5. Logopédiai ellátás

Célunk:

Minden nyelvi-, kommunikációs és tanulási zavarral küzdő gyermeknek biztosítuk a szakellátást. A fejlesztő munka hatására a beszédet tartalmilag és alakilag olyan szintre fejlesszük, hogy a gyermek anyanyelvét jól használó emberré váljon.

Személyi feltételek:

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Karcagi Tagintézményének logopédusai látják el a gyermekek logopédiai szűrését, fejlesztését 2014. szeptember 01-től.

Tárgyi feltételek

A logopédiai fejlesztéshez valamennyi óvodában biztosítjuk a fejlesztőszobákat, melyek jól felszereltek:

- ✓ számítógép és programok,
- ✓ tesztek,
- ✓ képességfejlesztő játékok,
- ✓ a gyógypedagógusok által készített eszközök.

Feladataik:

- **az ellátási körzetbe tartozó gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének és állapotának szűrése**
- **a beavatkozást igénylő gyermekek speciális logopédiai vizsgálata**
- **szükség esetén egyéb speciális szakvizsgálatokra irányítás**
- **a kapott és saját vizsgálati eredmények alapján az ellátás megszervezése, szükség esetén a gyermek egyéni fejlesztési tervének elkészítése**
- **a gyermekek rendszeres és folyamatos logopédiai fejlesztése**
- **a gyermek egész személyiségének pozitív befolyásolása**
- **tanácsadás és kapcsolattartás a szülőkkal, a gyermek pedagógusaival és a gyermeket fogadó/kezelő más szakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, gyermekorvos stb.)**

A fejlesztés alapelvei:

- Fejlesztőmunkában minden esetben, az érvényben lévő törvényi előírások és a logopédiai szakmai protokoll szabályai szerint járnak el.
- A terápiás módszerek megválasztásánál figyelembe veszik az életkort, a pszichikai sajátosságokat, értelmi képességet, a beszédhiba súlyosságát és típusát.
- Tudatosan és tervszerűen végzik a fejlesztést, 1-6 fős csoportokban, de egyénre szabott terápiás programmal.
- A terápia befejeződik a tünetmentesség elérésekor, illetve a szülő írásbeli kérésére a tanév folyamán bármikor.

A logopédiai munka tevékenységtartalma

- **Szűrés, felmérés**
- **Tanácsadás**
Szülőknek
Óvodapedagógusoknak
- **Terápiás tevékenység**

1.4.6. Egészségnevelési, környezetnevelési elvek, feladatok

Az egészségnevelés az óvoda megalapozó jellegű, minden nevelési mozzanatban jelenlevő feladata. Az egészség, a testi, fizikai, a szellemi, pszichikus és a társas- társadalmi, szociális jólét állapota.

1.4.6.1. Egészségnevelés

Elsődleges az egészséges életmód kialakítása, a harmóniára törekvő érzelmi nevelés, a szocializáció megvalósítása. Ugyanolyan fontos az érzelmileg kiegyensúlyozott, nyitott, kreatív, értelmileg, testileg folyamatosan fejlődő gyermekek nevelése. Hisszük, hogy az óvodáinkban nevelkedett gyermekek sikeresen helyt tudnak majd állni az iskolában és a későbbi az élet minden területén.

Az egészséges életmód alakítása ebben az életkorban az óvoda kiemelt feladata. Magában foglalja a gyermeki személyiség testi, érzelmi és szociális fejlesztését egyaránt.

Feladatunk:

- **A gyermekek gondozása: testápolás, étkezés, öltözködés, betegségek megelőzése, egészségmegőrzések szokásainak kialakítása.**
- **Mozgásfejlesztés: A harmonikus mozgásfejlődés, mozgásigény kielégítése, testi képességek fejlesztése, az ehhez szükséges biztonságos környezet kialakítása.**
- **Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi feladatok ellátásához a megfelelő szakemberek bevonása.**

Lehetőségeink az egészségnevelés kialakítására.

- **Testápolás- személyi higiénia**
- **Öltözködés**
- **Étkezés- egészséges táplálkozás**
- **Mozgásfejlesztés- mindennapos testnevelés**

Az egészségnevelési célok, feladatok valamint a megvalósítás lehetőségei, módszerei minden részprogram „az egészséges életmódra nevelés – egészségfejlesztési program” fejezetében található részletesen kidolgozva. A gyermekek egyéni mérő értékelő fejlesztő lapján, nyomon követhető a gyermekek fejlődése ezen a területen.

1.4.6.2. Környezeti nevelés

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti és társadalmi környezetből olyan tapasztalatokat szerezhetnek, amelyek életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. A környezettel való ismerkedés tartalmában és feladataiban szoros kapcsolatban áll más nevelési területekkel. Figyelembe vesszük a gyermekek természeti és társadalmi környezetére vonatkozó meglévő tapasztalatait és azt is, hogy ez családonként változó.

Feladataink:

- **Személyes példaadással a családokat is bevonva formáljuk a gyermekek magatartását a környező világ szépségeinek és megővésének érdekében.**
- **Rendszeres élményszerző napokon a közvetlen környezeti értékek megismerése, értékőrzés, természetvédelmi feladatok.**
- **Környezettudatos életmód elemeinek megismerése, bevezetése – lakó és óvodakörnyezet közös megővése (szelektív hulladékgyűjtés).**

Lehetőségeink a környezettudatos magatartás kialakítására:

- Udvartakarítás, rendezés, kertápolás, komposztálás.
- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Játékos környezetnevelési programokhoz való kapcsolódás.

Az környezetnevelési célok, feladatok valamint a megvalósítás lehetőségei, módszerei minden részprogram „a környezeti nevelés” fejezetében található részletesen kidolgozva. A gyermekek egyéni mérő értékelő fejlesztő lapján, nyomon követhető a gyermekek fejlődése ezen a területen.

1.4.7. Integrációs Pedagógiai Rendszer

Célunk:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélykülönbségeinek kiegyenlítése. A gyermekek eredményeiben kevésbé legyen meghatározó a család társadalmi-gazdasági státuszának hatása, az innovatív, eredményes pedagógiai módszerek alkalmazásának támogatása, a szegregáció csökkentése, együttműködések erősítése az ágazati szervezetekkel és a szülőkkel.

Feladataink:

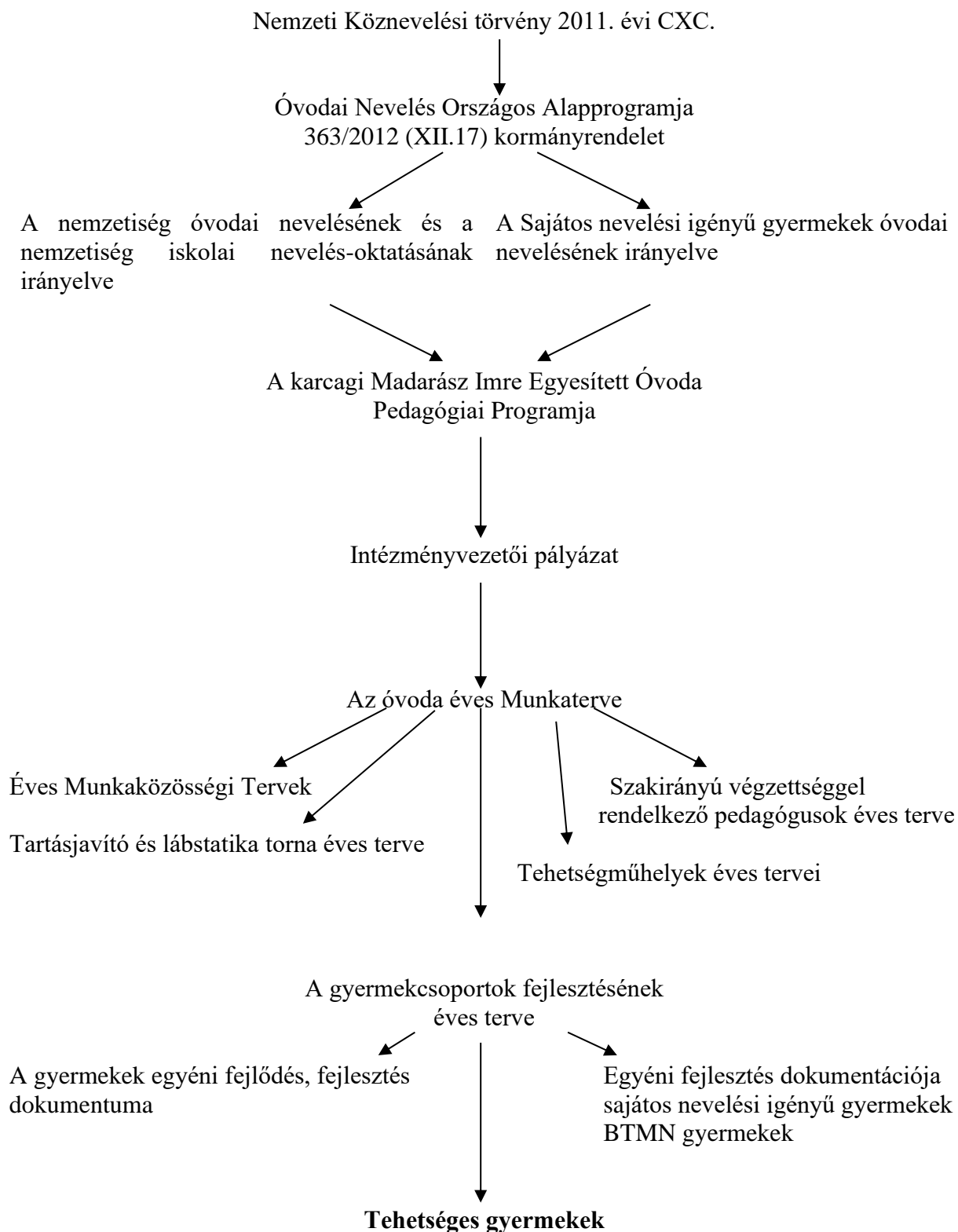
- Gyermekek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok biztosítása.
- Szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai feladatok ellátása.
- Együttműködések kialakítása azokkal a szolgáltatókkal, amelyek a szülőket támogatják a gyermekek óvodai nevelése során és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.
- Nevelési évre szóló óvodafejlesztő program kidolgozása azon óvodára, tagóvodára vonatkozóan, amelyben a szervezési feltételek teljesülnek.
- A programban részt vevő gyermek haladását, fejlődését, az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben résztvevő pedagógus legalább háromhavonta értékeli, melyen részt

vesz a szülő, indokolt esetben a gyermekvédelmi szervezetek és a pedagógiai szakszolgálat képviselői.

- Együttműködési megállapodás megkötése az óvodafejlesztő program kidolgozásának szakmai támogatására.

Szervezési feltételek:

- Az óvoda, tagóvoda felvételi körzetében az óvodáskorú halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 70%-a (korcsoportonként) részt vesz az óvodai nevelésben, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya eléri a 10%-ot
- Korcsoportonként a párhuzamos csoportok között, valamint a vegyes csoportok között a 25% pontot nem haladhatja meg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a csoportba járó gyermekek létszámához viszonyítva.
- Vegyes csoport esetén a csoportba járó és az óvodába, tagóvodába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya közötti eltérés nem haladhatja meg a 25% pontot.

1.4.8. Pedagógiai Program dokumentumrendszere

1.5. Az intézmény kapcsolatrendszere

Az óvodák közötti kapcsolattartás

Városunk óvodái folyamatos és hagyománymegtartó kapcsolatra törekszenek. Minden tagóvoda, a helyi sajátosságaihoz alkalmazkodva igyekszik minél színesebbé tenni óvodája arculatát.

Pedagógiai programunk megírásához három különböző programot vettünk alapul. Az ezeket felölelő szakmai munkaközösségek folyamatosan és jól működnek, melyek színesebbé teszik intézményünk szakmai munkáját. Tevékenységükkel hozzájárulnak a szakmai ismeretek átadásához. Pedagógiai feltáró-elemző munkát végeznek, bemutatókat tartanak, módszertani ajánlásokat, játékgyűjteményeket adnak közzé. A munkaközösségi foglalkozások mindenki számára nyitottak.

10 szakmai munkaközösségünk működik:

- Vezetői,
- Gyermekvédelmi,
- Testnevelés, gyógytestnevelés,
- Tevékenységközpontú,
- Mese-varázs,
- Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel
- Lépésről-lépésre,
- Környezetnevelési,
- Kerekérdő - integrált nevelést támogató,
- Kézműves

2 szakmai műhely működik:

- Kunrózsa kamarakórus
- Gyöngyvirág néptáncsoport

A tagóvodák közötti szakmai és emberi kapcsolatot a nevelőtestületi értekezletek, bemutatók, közös rendezvények, team munkák, és közös kirándulások teszik szorosabbá, melyek fenntartására és újjak létesítésére törekszünk.

1.5.1. A közvetlen partnereinkkel való kapcsolattartás

Az intézmény kapcsolatainak ápolásával több feladatot old meg:

- különböző nevelési szinterek hatásainak összehangolását,
- az intézmény menedzselését,
- információk gyűjtését,
- kontroll az intézmény hatékonyságáról.

Kapcsolataink kialakításában és fenntartásában nyitottak és kezdeményezők vagyunk.

1.5.1.1. Óvoda - család

Az óvoda minden tagintézményében arra törekszünk, hogy a szülők megelégedettségére lássuk el, fejlesszük gyermekeinket.

A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programunk nevelési célját és azt, hogy ennek a célnak az eléréseért mit csinálunk, mit teszünk mi itt az óvodában.

Tudatosítjuk, hogy az óvodai nevelés a családi nevelést egészíti ki. Kérjük a szülőket, hogy segítsenek bennünket ebben a folyamatban, mert munkánk nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés.

A felvételtől határozatlan tájékoztatjuk a szülőket. Otthonukban felkeressük, a bölcsődében is meglátogatjuk a gyermekeket.

A fokozatos beszoktatás lehetőségét minden szülőnek biztosítjuk. Könnyebben bízzák gyermeküket egy ismerős felnőttre. Ez a bizalom meghatározója a családi ház és az óvoda kapcsolatának. A családi nevelés elsődlegességét hangsúlyozzuk, miszerint a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Az óvoda, köznevelési intézmény. Jellegeből eredően a szülőnek joga és kötelessége, hogy rendszeresen kapcsolatot tartson a gyermekével, foglalkozó pedagógusokkal, az óvónőnek feladata, hogy a szülő számára a tájékoztatást a gyermek fejlődéséről rendszeresen, tényszerűen megadja.

Együttműködés formái:

- Beiratkozás – a kisgyermekkel együtt, mely során lehetőség nyílik, hogy a szülők betekintést nyerjenek az óvodai életbe.
- Szülői értekezletek
  - ✓ Intézményi szintű, a tagintézmények, szülői szervezetek elnökeinek a nevelési év elején.
  - ✓ Tagintézményenként összevont (2) és csoport szülői (3) értekezletek, amelyen előadásokat, konzultációkat biztosítunk a gyermekek nevelésével, fejlesztésével, ill. a nevelési értekezletekkel kapcsolatos témákban.
  - ✓ Lehetőséget teremtünk a szülők igénye alapján előadások szervezésére szakemberek bevonásával (pl. orvos, védőnő, pszichológus, gyógypedagógus stb.)
- Családlátogatások:
  - ✓ Évente egyszer, illetve szükség szerint többször.
  - ✓ A gyermek fejlődésével kapcsolatos észrevételek megbeszélése.
- Ismerkedés a családi nevelés szokásaival.
- Egyéni beszélgetések: időpont egyeztetése után, célirányos tartalommal évente legalább kétszer, az egyéni fejlesztő lap alapján. A törvényi rendelkezés alapján a fejlettség szerinti iskolakezdés megbeszélése – óvodai szakvélemény elkészítése.
- Közös ünnepek: az egyes óvodák nevelési gyakorlatától függően változó.
- Közös kirándulások: Az intézményünk óvodáiban szervezett kirándulások helyét, távolságát érintő költségterhek viselésében a tanévnyitó szülői értekezleten állapodnak meg az óvónővel a csoportok szülői szervezetei. A megállapodást rögzítjük az éves szülői munkaközösség tervben, melyhez minden egyes szülő írásos beleegyezése szükséges.

- A kirándulások szervezéséhez, lebonyolításához a szülők segítségét kérjük. Nevelési időben a 150 km távolságú (oda-vissza) kirándulásainkon 4 fő gyermeket 1 fő felnőtt felügyel. Hosszabb távú kirándulásokat a szülők részvételével szervezünk.
- A Szülői Munkaközösséggel való együttműködést az SZMK éves programban meghatározottak szerint működtetjük.
- Közös rendezvények az éves szülői munkaközösségi tervben meghatározottak alapján.

1.5.1.2. Az óvoda és Pedagógiai Szakszolgálat

A Pedagógiai Szakszolgálat pedagógusai, pszichológusai a nevelőtestületünk tagjai voltak hosszú éveken át. A kialakult szakmai és személyes kapcsolatunk alapján folytatódik a szakmai a munkánk.

A kapcsolattartás formái:

- Vizsgálatkérések a gyermekek iskolai alkalmasságához, egyéni képességszint felméréshez, fejlesztéséhez.
- MSSST szűrővizsgálat
- Esetmegbeszélések – (gyógypedagógusok, pszichológusok, gyógytestnevelő).
- A sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztéséhez szaktanácsadás.
- Látogatások, tanácsadás.
- Óvodapszichológus

1.5.1.3. Az óvoda és a bölcsőde

Az óvoda közvetlen partnerei, közé tartozik a bölcsőde is. A gyermekek egy részét az óvodába lépés előtt ez az intézmény neveli, ezért az átmenet zökkenő mentesebbé tétele érdekében az óvoda alakítson ki olyan tartalmi kapcsolatot, mely során egymás nevelőmunkáját megismerhetik, segíthetik.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások,
- tapasztalatcserek,

1.5.1.4. Az óvoda és az iskola

Az óvoda az iskolával alakítson ki tartalmas kapcsolatot, hogy a gyermekek iskolakezdését közösen tudja segíteni. A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak megismeréséhez, megértéséhez. A jó kapcsolat alapja a megbecsülés és tisztelet egymás iránt.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások, tapasztalatcserek,
- értekezletek,
- munkaközösségi foglalkozások,
- egymás rendezvényeinek látogatása,
- közös programok szervezése.

1.5.1.5. Az óvoda és a fenntartó

Az óvoda nevelőtestülete a fenntartót is a közvetlen partnerei közé sorolta. Az intézmény zavartalan működése érdekében folyamatos tartalmi kapcsolat kialakítása szükséges.

A kapcsolattartás formái:

- kölcsönös tájékoztatás,
- intézményvezető beszámolója, jelentési kötelezettségei a Képviselő Testületnek,
- óvónők aktív részvétele a bizottsági munkában.

1.5.1.6. Az óvoda és a Cigány Nemzetiségi Önkormányzat

A cigány származású gyermekek létszámára tekintettel, az óvoda a Cigány Nemzetiségi Önkormányzatot a közvetlen partnerének tekinti. A cigány gyermekek szociális háttérének, problémáinak megismerése és a családok segítése érdekében folyamatos, tartalmas együttműködés szükséges az óvoda és a Cigány Nemzetiségi Önkormányzat között.

A kapcsolattartás formái:

- esetmegbeszélések,
- jelentések a cigány gyermekek óvodai ellátásáról,
- közös pályázatok,

1.5.2. Közvetett partnereinkkel való kapcsolattartás

Közvetett partnereinkkel a kapcsolattartás nem mindennapos, ám az óvoda zavartalan működése és a sokszínű óvodai élet érdekében fontos feladat.

Az óvoda közvetett partnerei a következők:

1.5.2.1. Óvoda - Egészségügyi szervek

A törvényi szabályozásoknak megfelelően az orvosi vizsgálatok, valamint a védőnő rendszeresen elvégzi a gyermekek tisztasági vizsgálatát.

1.5.2.2. Óvoda - Gyermekvédő szervezetek

A gyermekek családi körülményei és szociális helyzete miatt bizonyos esetekben hatékony segítséget csak a megfelelő szakemberekkel együtt tudunk nyújtani. A gyermekvédelmi feladatok komplex értelmezésében és megvalósításában az esélyegyenlőség javítása érdekében fontos együttműködnünk a városunkban működő Gyermekjóléti és Családsegítő Központtal, Gyámhatósággal.

- Családsegítő és Gondozási Központ Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyámhivatal

1.5.2.3. Óvoda - Szakmai szervezetek

Szakmai fejlődésünkhöz elengedhetetlen a szakmai szervezetekkel való együttműködés, kölcsönös tájékoztatás az innovációs törekvéseink megvalósításához.

- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet
- Pedagógiai Főiskolai karok
- Magyar Óvodapedagógiai Egyesület
- „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Egyesület
- Lépésről – lépésre Egyesület
- Testvér óvodai kapcsolatok

1.5.2.4. Óvoda – Gyermekünk Mosolya Egészséges Gyermekéért kiemelten közhasznú Alapítvány

Az alapítvány a karcagi óvodába járó gyermekek támogatására jött létre. Az alapítványhoz befizetett 1%-os adóból, valamint egyéb bevételeiből támogatja óvodáinkat a céljának megfelelő feladatokban.

- Az alapítvány mozgásfejlesztő eszközökkel támogatja a „Kelj fel Jancsi” játékos sorverseny rendezvényünket.

1.5.2.5. Óvoda – Egyházak

Intézményünkben lehetővé tesszük, hogy azok a gyermekek – akiknek szülei igénylik – hitoktatásban vegyenek részt.

1.5.2.6. Óvoda - Közművelődési intézmények

A közművelődési intézményekkel történő kapcsolattartás során olyan spontán ismeretekhez juthatnak a gyermekek, amelyek az óvodában nem tapasztalhatnak meg – a társadalmi életbe való bepillantásra lehetőségük nyílik. Az óvónő felelőssége, hogy pedagógiai, erkölcsi, esztétikai szempontból megfelelő rendezvényre juthassanak el a gyermekek az óvodai kereteken belül.

- Déryné Kulturális Sport Központ és Könyvtár
- Györfly István Nagykun Múzeum

1.5.2.7. Óvoda - Szolgáltató partner

- Essen Gyermekekétképzési Kft.
- Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás Idősek Otthona és Házi orvosi Intézmény (konyhája)

Az egészséges életmódra neveléshez – egészséges, korszerű ételek biztosítása – folyamatos napi kapcsolat a szolgáltatóval.

1.5.2.8. Óvoda- Külhoni magyar intézmények

A Kárpát - medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében, a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszünk és lehetőség szerint kapcsolatot tartunk fenn.

MADARÁSZ IMRE EGYESÍTETT ÓVODA
TAGINTÉZMÉNYEINEK NEVELÉSI GYAKORLATA

2. Székhely, Kínizsi, Takács Péter, Zöldfa és a Táncsics krt. 19 -es óvodák nevelési gyakorlata

TARTALOMJEGYZÉK

Nevelési gyakorlatunk modellje	49.
A Székhely, Kinizsi, Takács Péter, Zöldfa és a Táncsics krt.19-es óvodák küldetésnyilatkozata	51.
2.1. Nevelési gyakorlatunk specifikumai, sajátosságai	52.
2.1.1. <i>Individualizálva szocializálunk</i>	52.
2.1.2. <i>Tevékenységek központok rendszerének kialakításával</i>	54.
2.1.3. <i>A család bevonása az óvodai életbe</i>	55.
2.1.4. <i>Családgondozás, szociális munka</i>	56.
2.2. Óvodáink bemutatkozása	56.
2.2.1. <i>Székhely (Táncsics krt. 17. sz.)</i>	56.
2.2.2. <i>Kinizsi úti tagóvoda</i>	58.
2.2.3. <i>Takács Péter úti tagóvoda</i>	59.
2.2.4. <i>Zöldfa úti tagóvoda</i>	61.
2.2.5. <i>Táncsics krt.19-es óvoda</i>	62.
2.3. Gyermekkép – óvodakép	64.
2.4. Az óvodai nevelés feladatai	66.
2.4.1. <i>Óvodai nevelés általános feladatai</i>	66.
2.5. Az óvodai élet megszervezésének elvei	69.
2.5.1. <i>Személyi feltételek</i>	69.
2.5.2. <i>Tárgyi feltételek</i>	69.
2.5.3. <i>Az óvodai élet megszervezése</i>	70.
2.6. Nevelési gyakorlatunk célja, feladata	73.
2.7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	74.
2.7.1. <i>Játék</i>	74.
2.7.2. <i>Verselés, mesélés</i>	75.
2.7.3. <i>Ének, zene, énekes játék, gyermektánc</i>	77.
2.7.4. <i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</i>	78.
2.7.5. <i>Mozgás</i>	79.
2.7.6. <i>A külső világ tevékeny megismerése</i>	81.
2.7.7. <i>Munkajellegű tevékenységek</i>	84.
2.7.8. <i>A tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>	85.
2.8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	89.

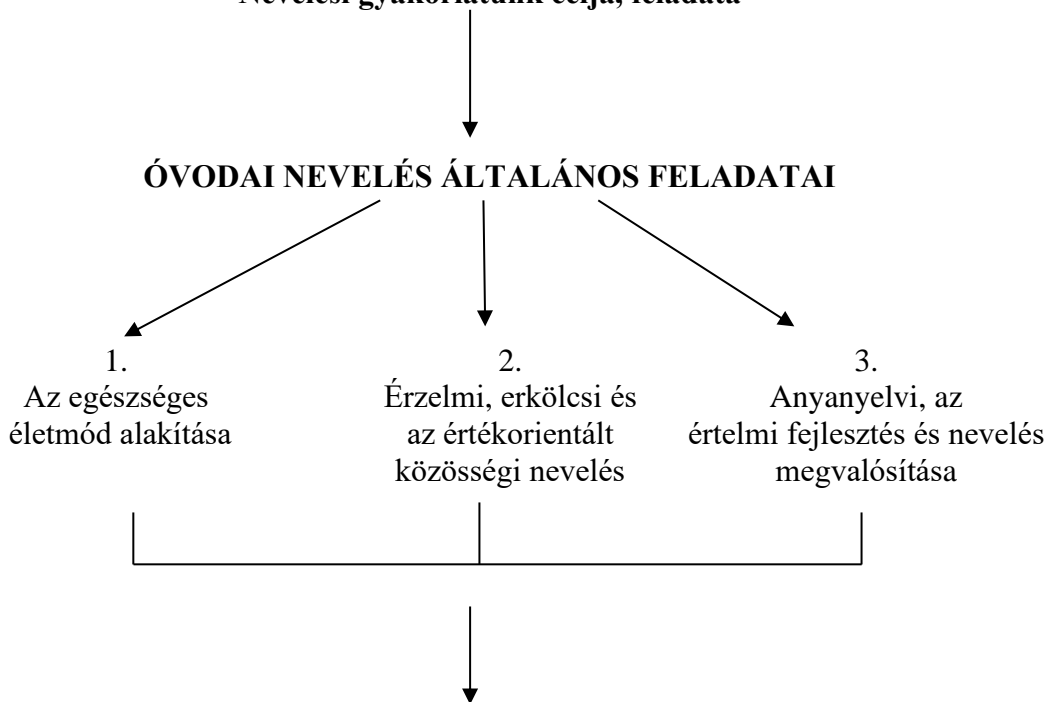

NEVELÉSI GYAKORLATUNK MODELLJE**Nevelési gyakorlatunk specifikumai, sajátosságai****I. INDIVIDUALIZÁLÁS SZOCIALIZÁLÁS****II. TEVÉKENYSÉGGÖZPONTOK RENDSZERE**

1. Családi, szituációs és szerepjáték központja	2. Építőjáték központja	3. Manipulációs tevékenység központja	4. Homok-víz asztali tevékenység központja	5. A külső világ tevékeny megismerésének központja (szobában folyó, udvari tevékenységek)	6. Verselés- mesélés és ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenység központja	7. Művészeti tevékenység központja (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka)

III. CSALÁD BEVONÁSA AZ ÓVODAI ÉLETBE**IV. A CSALÁDGONDOZÁS**

Nevelési gyakorlatunk célja, feladata

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Játék	Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermek- tánc	Rajzolás, festés, mintázás kézi- munka	Mozgás	Külső világ tevékeny megismerése	Munkajellegű tevékenységek	Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A Székhely, Kinizsi, Takács Péter, Zöldfa utcai, Táncsics krt. 19 óvodák Küldetésnyilatkozata

Olyan gyermeki világot teremtünk, mely tiszta, új és szép, tele csodákkal, értékkel, melyeket közös élményeken keresztül fedeznek fel a gyermekek.

A teljes gyermeki személyiség sokoldalú kibontakoztatása és szocializáció által, ésszerű korlátok között szabadságot adunk, bátorítunk és irányítunk.

Jól felkészült óvodapedagógusokként arra törekszünk, hogy olyan gyermekeket neveljünk, akik képesek döntéshozatalra, kritikusabb gondolkodásra, problémák kreatív megoldására, az egyéni különbségek tiszteletben tartására.

Erősítjük a nemzeti hovatartozást, a szülőföldről és a családdal való kötődést.

Az egészséges testi-lelki fejlődést szeretetteljes, nyugodt légkörben, zöld övezetben biztosítjuk.

A műveltségterületnek közvetítését a szabadjátékban, tevékenységeken keresztül projektek feldolgozása során valósítjuk meg.

Közvetítjük az eltérő kultúrák megismerését és elfogadását.

Megvalósuló tevékenységeinkbe bevonjuk és segítjük a családokat, törekszünk a partnerekkel való együttműködésre.

Megteremtjük a hátrányos helyzetbe születő és ott nevelkedő gyermekeknek az egyenlő esélyhez jutás feltételeit.

Törekszünk a tehetségígéretes gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő, kiemelkedő adottságának kibontakoztatására.

A „Lépésről-lépésre” Óvodafejlesztő Program adaptációjára épülő nevelési gyakorlatunk alapja, hogy gyermekeink a helyüket megtalálják, a változásokkal lépést tartani tudó és másokkal együttműködő képességekkel rendelkezzenek.

2.1. Nevelési gyakorlatunk specifikumai, sajátosságai

2.1.1. *Individualizálva szocializálunk*

Az individualizálás a gyermekek, egyének közötti különbségek felismerésére épül. Nevelésünk folyamatában az életkori szakaszonként jelentkező általános jellemzők mellett a gyermekek egyediségére, a köztük lévő különbségekre irányítjuk figyelmünket. A család és az óvoda, szocializáló szerepét hangsúlyozva 3-7 éves korban, az intenzív „én-fejlődés” szakaszában kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egyediség támogatására, megalapozására, ösztönözve az együttműködést, a gyermekek szocializációját.

Célunk:

A gyermekekben az együttműködés, a kapcsolatteremtés, az egyre több szabályhoz való alkalmazkodás képességének fejlesztése, valamint a szükségleteik kielégítésének elősegítése.

Az egyediség támogatásával, megalapozásával a gyermekek szocializációjának, együttműködésének elősegítése.

Az individualizálás elveinek megvalósításából eredő feladataink:

- *A gyermekeket egyénenként ismerjük meg.*
- *Érvényesítjük az erősségek és az esetleges hátrányok számbavétele alapján az egyéni fejlesztés elveit, megvalósítjuk a tehetségek azonosítását majd gondozását (képessegek, részképességek elemzése).*
- *Biztosítjuk a személyes kontaktust a tevékenységekben (óvodapedagógus, dajka, gyermek között).*
- *Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő egyéni testi-lelki szükségleteit.*
- *Igény szerint biztosítjuk a szeparáció lehetőségeit*
- *Biztosítjuk a gyermekek munkáinak, személyes tárgyainak tárolását.*
- *A gyermekekre vonatkozó információkat bizalmasan kezeljük.*
- *Megteremtjük az egyéni érdeklődésnek megfelelő játékfeltételeket.*
- *Támogatjuk az egyéni elképzeléseket, szándékokat.*
- *Konfliktushelyzetekben bevonjuk a gyermeket a megoldásba, a szabályalkotásba.*
- *Erősítjük, formáljuk a gyermekek érzelmi kötődéseit.*
- *Közvetlen segítséget adunk a társtalan, nehezen beilleszkedő gyermekeknek.*

A személyiségközpontú szemlélet érvényesítése nevelési gyakorlatunkban:

- pedagógiai hatásunk személyre szóló,
- elfogadó, megértő, szeretetteljes magatartást tanúsítunk,
- pedagógiai optimizmusunk érvényesül kommunikációnkban és az ezt kifejező metakommunikációnkban,
- segítséget adunk a gyermekek egyéni problémáinak megoldásában, hangsúlyozzuk a személyiség értékeit és ezt próbáljuk elfogadtatni a kortársaikkal is,
- beszélgetünk a gyermekekkel személyes élményeikről, érzéseikről, gondolataikról,
- megteremtjük a tevékenységek feltételeit és egyénekre szabott szabályjátékokat, kezdeményezünk,

2.1.1.1. Az óvodai életben a szocializáció folyamatának biztosítása

A családi védelemből naponta kilépő gyermekek számára kitágul a szociális tér, egyre nő a személyiségükre hatást gyakorló személyek száma.

Megtanulják megismerni önmagukat, az együttélés szabályait, a társas életben elvárt viselkedésmódokat. Fontos, hogy felismerjék, a saját boldogulásuk függ attól, hogy a közösségben érvényesüljenek.

E fejlődésben meghatározó szerepet töltünk be jelzéseinkkel, értékeléseinkkel. Alakítjuk a gyermekek önmagukról kialakított képét, a közöttünk létrejövő érzelmi kapcsolat minőségével pedig befolyásoljuk szociális érzékenységüket, közérzetüket.

A szocializáció szempontjából a következő viselkedésmódok és szokások kialakítása a feladatunk:

- ***Tartsák tiszteletben, a környezetükben élő társaikat, felnőtteket.***
- ***Tanulják meg a kompromisszumok, az önérvényesítés stratégiáit.***
- ***Legyenek képesek társaikkal, felnőttekkel kommunikálni, kapcsolatot teremteni.***
- ***Legyenek képesek önmagukat motiválni, problémáikat megoldani.***
- ***Jussanak el az önkontroll elemi szintjéig.***
- ***Tudjanak megoldani egyszerűbb szervezési feladatokat.***

A megvalósítás módja:

- megfigyeljük és alakítjuk a gyermekek társas kapcsolatait, a közös élmények forrásait gazdagítjuk (élményszerző napok, kirándulások),
- megalapozzuk a viselkedéskultúrát,
- aktivizáljuk a gyermekeket a közösségi élet szokásainak és az együttműködés szabályainak alakításában,
- bővítjük a mikro csoportos tevékenységek körét a felajánlott és a szervezett keretekben egyaránt,
- erősítjük a hazához, tájhoz, kultúrához való kötődést, az értékek megbecsülésére nevelünk,
- kiemelt feladatunk: a környezet megóvására, a természet szeretetére, a munka megszerettetésére, hasznának megláttatására, a takarékos életmódra nevelés,
- a gyermekek személyes vonatkozású ünnepeit közösen szervezzük a csoportban (születésnap, névnap),
- a jeles napok, a szimbolikus ünnepek, a nemzeti ünnepek hagyományait ápoljuk az óvodai életben,
- tevékenységekben fejlesztjük a gyermekek erkölcsi tulajdonságait,
- demokratikus légkörben rendezzük le a konfliktusokat,
- ösztönözzük a gyermekeket a megkezdett tevékenységek befejezésére, motiváljuk őket az akadályok leküzdésére,
- a gyermekeket reálisan értékeljük, a pozitívumokat kiemeljük az egyéni igényekhez, szükségletekhez és fejlettséghez igazodó hangsúlyokkal és gyakorisággal,
- olyan eszközöket, felszereléseket, tablókat, funkciótáblákat készítünk a gyermekekkel közösen, melyek az egymás felé irányuló törődést segítik,
- az egyén fejlődésének változását, mutató táblákat folyamatosan vezetjük,

- bevonjuk a gyermekeket a szabályok kialakításába, ésszerű korlátok felállításával biztosítjuk a rendet (önfegyelem, önkontroll megalapozása),
- szabadságot adunk a gyerekeknek világos, egyértelmű határok között.

2.1.2. *Tevékenységek központok rendszerének kialakításával*

Célunk:

Nevelési gyakorlatunkban egységbe foglaljuk, integráljuk a játékot, a tanulást, és a munkajellegű tevékenységeket. A tevékenység központokban állandó lehetőséget biztosítunk a sokszínű, elmélyült, együttes tevékenységre.

A tevékenységközpontok kialakításának feladatai:

- A csoportszobákat világosan elhatárolódó, áttekinthető tevékenységközpontokra osztjuk.
- A tevékenységközpontban, olyan eszközöket helyezünk el, melyek az ott végzett tevékenységeket szolgálják.
- Teret biztosítunk a mozgásigény kielégítésére, a mozgásos szabályjátékokra és az énekes játékokra.
- A tevékenységközpontokban a részt vevő gyermekek létszámát piktogrammal jelezzük.
- A játékszituációhoz igazodva rugalmasan bővítjük vagy szűkítjük a teret, ezért az együttjátzó gyermekek számát is változtathatjuk.
- A projekt témáját láthatóvá tesszük a csoportszobában.

A hét tevékenységközpont a következő:

1. *Családi, szituációs és szerepjáték központja*
2. *Építőjáték központja (barkácsolás)*
3. *Manipulációs tevékenység központja*
4. *Homok-víz asztali tevékenységek központja*
5. *A külső világ tevékeny megismerésének központja (szobában folyó, udvari tevékenységek)*
6. *Verselés-mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenységek központja*
7. *Művészeti tevékenységek központja (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka)*

A tevékenységközpontokban egységes rendszerbe integráljuk azokat a játéklehetőségeket, amelyeket tudatosan, átgondoltan választási lehetőségként a gyermekek számára biztosítunk. Felajánlásokat is kínálunk, melyek a játékban tanulás sajátos formáit eredményezik. A gyermekek ezt ugyanúgy örömforrásként élik meg, mint a szabad játékot.

A tevékenységközpontok a szabad játék és az általunk felajánlott, választható tevékenységek színtere, ahol a gyerekek egy választásokra és elmélyült tevékenységekre ösztönző környezetet találnak.

Megadjuk a lehetőséget gyermekeinknek, hogy szabadon rendelkezzenek az eszközökkel, valamint a játékuk során gazdagíthassák az eszköztárat. Elvárásunk, hogy a gyermekek öntevékenyen rakják el az eszközöket, ha már nem használják.

A hely tudatos alakításával, a térrel, való befolyásolással szabályozzuk a társas kapcsolatokat. A terek nyitásával a szocializáció fejlettebb szakaszában a kreatív, több csoportra, kiterjedő összedolgozásra ösztönzünk.

2.1.3. A család bevonása az óvodai életbe

Nevelési gyakorlatunk harmadik alappillére a családok bevonása az óvodai életbe. Óvodai nevelésünk elsősorban a családi nevelés kiegészítésére vállalkozik. **Valljuk, hogy a család hatása a kisgyermekkorai fejlődésre meghatározó. Ezért tartjuk nélkülözhetetlennek, létfontosságúnak az óvodai nevelőmunkánkban a szülői közreműködést, a gyermekek egészséges és harmonikus fejlődése szempontjából.**

Óvodáinkban a szülők mintát láthatnak a nevelési helyzetek megoldására, elsajátíthatják az óvodapedagógusok attitűdjeit. Az óvodában gyermekével együtt játszó szülő megtanulja, hogyan lehet otthon is érdekes tevékenységet szervezni. A szülő alkalmanként besegít a szervezési feladatokba.

A szülők és gyermekek közreműködésével alakítjuk ki az „élményszerző” programokat, tapasztalatszerzési lehetőségeket. Megismerve a szülők foglalkozását, hobbiját, segítségünkre lesznek nagyobb hozzáértésükkel egy-egy érdekes téma feldolgozásában.

Az együttműködés, együttes tevékenység során a szülők sok információt szereznek gyerekeikről, az azonos problémával küzdő családok segíthetik egymást.

2.1.3.1. A család bevonásának alapszabályai

Alapkövetelmény: az óvodai életbe bevont szülővel nem lehet a közoktatási törvényben biztosított személyi feltételeknek a hiányát pótolni. Nem lehet az óvodapedagógus szerepét helyettesíteni a segítő szülővel.

A családok fogadására alkalmas helyet biztosítunk, ahol lehetőség van nyugodt, bizalmas beszélgetésre.

A hirdető táblán a napokat és tevékenységeket, feladatokat előre jelezzük, amikor a szülőkre számítunk.

Óvodai nevelő munkánknak vannak hagyományai a családdal való együttműködésre, amelyet továbbra is ápolunk.

A kapcsolattartásunknak informális és formális lehetőségei:

- reggeli időszakban információcsere,
- délutáni beszélgetések,
- falitábla, hirdetőtábla (több szülőt, érintő információkat tartalmaz, melyet folyamatosan cserélünk),
- írásos köszönetnyilvánítások,
- értekezlet, családlátogatás, a család óvodalátogatása, a szülők érdekképviselésének működtetése,
- közös szabadidős programok és más együttműködési formák.

A család bevonása az óvodai életbe tartalmazza az óvoda hagyományainak sajátos formáit. Óvodába lépése előtt az otthoni környezetében megismerjük a gyermeket, mindenre kiterjedő ismeretet szerzünk a gyermekről. Munkánk összehangolásával készülünk a gyermekek fogadására, érzelmi biztonságot jelentő, vonzó tevékenységek szervezésével.

A beszoktatásnál a szülő is jelen van, amíg ezt a gyermek igényli.

2.1.4. Családgondozás, szociális munka

Óvodáinkban a gyermekek szociokulturális háttere eltérő.

Óvodapedagógusaink családpedagógiai, családgondozói, család és gyermekvédelmi tevékenységeket látnak el. A szociális munka átfogó kategória, amely magába foglalja a szociális jellegű tevékenységek széles körét. Megfelelő végzettségű szakember nincs óvodáinkban (Székhely, Kinizsi), ezt a feladatot szociális érzékenységgel és elhivatottsággal rendelkező óvónőink vállalják fel, a lehetőségek szerint.

A Takács Péter úti óvodában 1 fő gyermek- és ifjúságvédő, a Zöldfa úti óvodában 1 fő óvodapedagógus szociálpedagógiai végzettséggel rendelkezik.

Lehetőségeink a családsegítésben:

- érzelmi biztonságot és mentális támogatást nyújtunk a krízishelyzetben élő gyermekeknek és szüleiknek,
- együttműködünk a szociális ellátó intézményekkel, szakemberekkel,
- bemutatjuk a szociális támogatások rendszerét,
- szükséges esetben ellátjuk a gyermek érdekének képviselőjét a szakszolgáltató intézmények megkeresésével,

2.2. Óvodáink bemutatkozása

2.2.1. Székhely (Táncsics krt. 17. sz.)

*„Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud,
játékot zenét örömet
Hogy mit fogad el, azt bizzuk rá!
Az a szellemi táplálék válik javára
amit kíván!”*

(Kodály Zoltán)

Óvodánk a város központjában helyezkedik el, családi házak és emeletes házak övezik. Műemlék jellegű impozáns épület az 1900-as évek elején épült. Az átalakítások után 1990. szeptember 01-én nyitotta meg kapuját 50 kisgyermek számára, egész napos ellátást biztosítva. 2016-ban megvalósult felújítást követően a gyermekeket megújult környezet fogadja. Udvarunkat árnyékot adó fák, örökzöldek, virágos – és veteményeskert teszi hangulatossá.

A mozgásfejlesztő udvari játékaink modern fajtékok, melyek alkalmasak gyermekeink nagyfokú mozgásigényének kielégítésére, az örömteli játéokra.

1996. január 01-től az óvodai egységek összevonása után az udvarunkon lévő különálló épületben működik a gazdasági csoport. Intézményvezetőnk innen irányítja valamennyi tagintézmény tartalmas pedagógiai munkáját.

Óvodánkban 6⁰⁰ - 17⁰⁰ óráig fogadjuk a hozzánk járó gyermekeket.

Szeretetteljes, érzelm gazdag, családias légkörben, biztonságérzetet kialakítva fejlesztjük gyermekeink teljes személyiségét két óvodai csoportunkban. A tehetséges gyermekeket több területen csoportközi tevékenységben gondozzuk. **A vegyes életkorú**

csoporthoz való tartozás érzésének megéreztetésével.

Óvodánk komfortja, külső-belső esztétikája, karbantartottsága jó feltételeket teremt az idejövő gyermekek számára. Csoportszobáink tágasak, esztétikusan berendezettek. Az öltöző, mosdók berendezése jól szolgálja gyermekeink gondozásának feltételeit. Óvodánk játék és egyéb képesség fejlesztő eszközeinek ellátottsága magas színvonalú, bővítésére folyamatosan törekszünk a költségvetésből, pályázati forrásokból, alapítványi támogatásból.

Óvodánk személyi ellátottsága. Nevelőközösségünket elhivatott, szakmailag kiválóan felkészült 5 fő óvodapedagógus és közülünk 1 fő óvodapedagógus, intézményvezető helyettes alkotja, szakmai tudásunkat, fejlődésünket folyamatos továbbképzéssel, önképzéssel gazdagítjuk. Nyitottak vagyunk a tapasztalataink átadására, az új dolgok megismerésére, gyakorlati alkalmazására.

Két szakképzett dajkával és egy pedagógiai asszisztenssel közvetlen, egymás munkáját segítő kapcsolatban vagyunk, akik nevelésünk eredményességét segítik, jól ismerik nevelési elveinket, szokás és szabályrendszerünket.

Szoros együttműködést építettünk ki az elmúlt évek során a szülői közösséggel. A gyermekeknek szervezett programokon (kirándulások, túrák, játék délutánok) a szülők is örömmel és tevékenyen vesznek részt.

Fontosnak tekintjük a gyermekek és a felnőttek sokszínű együttműködéseit, a játék elsődlegességét. Pedagógiai Programunk a Lépésről-lépésre óvodafejlesztő program adaptációja. Nevelésünk során építünk a gyermekek egyéni élményeire, azonban az óvodai közös élményszerzésekre is nagy hangsúlyt fektetünk. Zöld óvodaként kiemelt feladatunknak tekintjük a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását.

A választott adaptált programunk lehetőséget teremt a gyermekek egyéni képességeinek figyelembe vételére, kibontakoztatására, a projekt módszer alkalmazására, a szülőkkel szoros együttműködésre. **Valljuk, hogy ehhez tudatos, tervszerű nevelőmunkára van szükség.** A sokszínű tevékenységbeli tartalmakkal boldog gyermekkort kívánunk biztosítani a hozzánk járó kisgyermeknek.

*„Hajolj felém, tanulj engem,
Próbáld meghallani csepp hangomat,
hogy rám ismerj.”*

/Szabó Magda/

2.2.2. *Kinizsi utcai tagóvoda*

*„Valamennyien ugyanannak a fának vagyunk a levelei,
és ez a fa – az emberiség.”*

/Pabló Casals/

Óvodánk a város déli peremén helyezkedik el. 1955-ben építették 75 férőhelyes, napközi otthonos óvodának. 1980-ban társadalmi összefogással még egy csoporttal és a hozzá tartozó helyiségekkel bővítették. A csoportszobák 50 m² –esek, parkettásak, korszerű világítással, központi fűtéssel felszereltek. Az udvar 1500 m², melyen árnyékos és napos terület, fedett terasz, előkert, mozgásfejlesztő játékok, fák, bokrok találhatóak.

A kisebbségi lakosságból egyre több a hátrányos helyzetű cigány család. **Az óvodai nevelés pozitív múltját, jelenét látván az együtt élő többgenerációs családok igénylik a 3-7 éves gyermekük óvodai elhelyezését, egész napos ellátását.**

A szülői elvárás az óvodával szemben fokozott, gyermekeik sokoldalú fejlesztését csak tőlünk várják. Itt dolgozó pedagógusaink, dajkáink és pedagógiai asszisztensünk elkötelezettek, és vállalják a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek az élménygazdag mindennapok megteremtését, az egyéni fejlődési ütemre épülő differenciált fejlesztést.

Eredményünknek tekintjük, hogy a gyermekek örömmel és rendszeresen járnak óvodába. A szülők tudják, hogy itt biztosítjuk a játék örömét, a tanulást, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges készségek, képességek fejlesztését, az élményeket és a megfelelő komfortérzetet. Sikeres pályázatokkal tárgyi feltételeinket folyamatosan gyarapítjuk. Hagyományainkat ápoljuk, ezek előkészítésébe, lebonyolításába a szülőket is bevonjuk.

75 férőhelyes óvodánkban gyermekközpontú, a másságot elfogadó légkörben neveljük gyermekeinket.

Hitvallásunk: „Sok van mi csodálatos, de az embernél nincs semmi csodálatosabb” /Szophoklész: Antigoné/. Mi ezt a csodát akarjuk 3-7 éves korban fejleszteni. Konstruktív és tevékeny magatartás kialakításával a szociálisan értékes és egyénileg eredményes (önfejlesztő) ember nevelésére törekszünk a családok bevonásával, a családok gondozásával.

Pedagógiai Programunk a „Lépésről-lépésre” Óvodafejlesztő Program adaptálására épült. E program szellemében látjuk el feladatainkat szakmailag felkészült óvónőinkkel, dajkáinkkal.

Magunkénak érezzük Burchard Erzsébet gondolatait: *„Lázasan kerestem a kiutat: olyan módszert, amely megfelel az örökké mozgó, tevékenykedő, minden iránt érdeklődő gyermek kíváncsiságának és komolyan veszi azt a törekvését, hogy megértse a világot, hogy kiismerje magát benne, amely emberszámba veszi”.*

2.2.3 A Takács Péter utcai tagóvoda

*„Kis gyermekem csak nézzél szerteszét,
Éretted van minden, ami szép.”*

/Várnai Zseni/

Óvodánk a város délkeleti szélén helyezkedik el, családi házak övezik. 1892-ben épült óvodai célokra. Több alkalommal felújították, korszerűsítették, 89 kisgyermek befogadására, egész napos ellátására alkalmas. A csoportszobák, öltözők és a mosdók berendezése, felszereltsége jól szolgálja a gyermekek igényeit, mind a képességek fejlesztése, mind pedig a gondozás terén.

Óvodánk udvara tágas, füvesített, virágok, fák biztosítanak tiszta levegőt, szép környezetet a gyermekek számára. Az udvar mérete lehetővé teszi, hogy az egyes korosztályok ne zavarják egymás tevékenységét a szabad levegőn való tartózkodás alatt.

Óvodánk mozgásfejlesztő eszközökkel jól felszerelt, melyek alkalmasak az örömteli játéokra, a nagyfokú mozgásigény kielégítésére és a gyermekek igényeihez igazodó speciális mozgástevékenységek megvalósítására. Büszkék vagyunk a jól felszerelt tornaszobánkra, amely 2002 decemberében került átadásra (szülői és önkormányzati támogatással épült). A gyermekek nap, mint nap örömmel veszik birtokukba. Pályázatokkal szeretnénk szakmai felkészültségünket és az óvoda tárgyi feltételeit gyarapítani, fejleszteni

Hagyományainkat ápoljuk, ezek előkészítésébe, megvalósításába a szülőket is bevonjuk. Közösségünk szakmailag jól felkészült nevelőközösség, emberi kapcsolatainkra a nyíltság és egymás elfogadása jellemző. Nevelő munkánkat szakképzett dajkák és egy pedagógiai asszisztens segítik, velük közvetlen, egymás munkáját segítő kapcsolatunk van.

Az óvodába járó gyermekek családi környezete, a szülők iskolázottsága, jövedelemszintje, lakáskörülményeik, a családok életrendje eltérő. A nehéz körülmények között élő családok igénylik a 3-7 éves korú gyermekek egész napos óvodai ellátását. Egyre több a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma. Egyre inkább az óvodai nevelés során ismernek meg és tanulnak meg erkölcsi és szellemi értékeket a gyermekek.

A család elvárása az óvodával szemben, hogy gyermekeiket óvjuk, gondozzuk, biztosítsuk az egészséges életmód szokásainak kialakítását, fejlesszük a gyermekek értelmi képességeit.

Óvodánkban érzelem gazdag, családi légkörben fejlesztjük a gyermekek teljes személyiségét. Fontos számunkra az egymás tiszteletben tartása, a másság elfogadása. Nevelésünk középpontjában a gyermek áll, a gyermek személyiségfejlesztésében pedig, legfontosabb partnerünk a család.

A gyermekek nevelését vegyes életkorú csoportokban valósítjuk meg, így a testvérek, barátok egy csoportba kerülhetnek, erősítve ezzel az érzelmi biztonságot, az összetartozás érzését. Kiemelt feladatunknak tekintjük a környezethez, tájhoz, emberekhez, társakhoz való érzelmi viszony megalapozását, erősítését. A családdal való szoros együttműködés nevelési elvünk szerint elengedhetetlen része a gyermek összhangban történő nevelésének.

Az anyanyelv megalapozása mellett fontos feladatunk a gyermeki személyiségre irányuló sokoldalú képességfejlesztés. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek mozgásfejlesztésére, a nagymozgás és a finommozgás differenciálására.

Hitvallásunk, hogy a gyermek érezze jól magát az óvodában, alakuljanak ki az érzelmi alapok a tehetségfejlesztés megalapozásához. A tehetségműhelyek lehetőségeinek felkínálásával pedig a tehetségigéretet felismerését és felkarolását szolgáljuk. Nevelési gyakorlatunk alapja a „Lépésről-lépésre” Óvodafejlesztő Program adaptálására épül.

Nevelésünk során az óvodai közös élményekre alapozunk, melyek feldolgozását a projekt módszer alkalmazásával valósítjuk meg.

*„A gyermeket tiszteletben kell fogadni,
szeretettel kell nevelni és szabadságban kell
elbocsátani”*

/Rudolf Steiner

2.2.4. **Zöldfa utcai tagóvoda**

*„Ismerem jól az utat, lám,
gyere hát ide, megmutatnám.
Amerre a játék útja
Arra van az okosság kútja.”*

/Mándi Stefánia/

Óvodánk 1980-ban épült a Kórház úti lakótelep és kertvárosrész szomszédságában. Az épületet tágas zöldövezet veszi körül. Hatalmas udvarunk lehetőséget teremt a gyermekek mozgásigényének sokirányú kielégítésére, fejlesztésére. Óvodánk 3 csoportos óvoda, pavilonrendszerű épület, minden csoport számára öltöző, mosdó és fedett terasz biztosított. Csoportszobáink világosak, tágasak, esztétikusan berendezettek. Óvodánk tárgyi felszereltségét folyamatosan fejlesztjük, bővítjük költségvetésből, pályázati-és alapítványi pénzforrásból.

Az óvodánkba járó gyermekek gondozását, egész napos ellátását 6 elhivatott óvodapedagógus és 3 dajka és 1 pedagógiai asszisztens végzi, a szülők elvárásainak megfelelően. Folyamatosan képezzük magunkat a módszertani kultúránk fejlesztése érdekében, hogy a gyermekek minél magasabb színvonalú nevelésben részesüljenek. A gyermekek nevelését vegyes csoportokban valósítjuk meg, ahol lehetőséget biztosítunk a testvérek, barátok számára, hogy együtt legyenek az egész nap folyamán.

Hitvallásunk, hogy minden gyermek számára olyan nyugodt és szeretetteljes légkört alakítsunk ki, ahol természetes az egymás tiszteletben tartása, elfogadása.

A gyermeki játék elsődlegességét, s a tevékenységeken keresztül tanulás, tapasztalás fontosságát hangsúlyozzuk, melyet a tevékenységközpontokban valósítunk meg.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a családokkal közösen, a családokat bevonva gazdagítsuk a gyermekek élményeit, tapasztalatait a mindennapi óvodai életben, a rendezvényeken és a kirándulásokon.

Kiemelt feladatunknak tekintjük:

- a környezeti nevelést, melynek eredményeként elnyertük az Örökös Zöld Óvoda címet,
- a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése és felzárkóztatása mellett, az esélyteremtés biztosítását,
- a másság elfogadását, az esélyegyenlőség elvének érvényesülését,
- a tehetségigéretes gyermekek támogatását: , adottságaik kibontakoztatását, fejlesztését, melyet tehetségműhelyekben valósítunk meg.

Pedagógiai elképzelésünket a „Lépésről-lépésre” Óvodafejlesztő Program adaptálásával valósítjuk meg, melyben hangsúlyozzuk az egyéni fejlesztést – a különbségek figyelembe vétele mellett – közösségen belül.

*„Amít a gyermek nem kap meg, azt később adni sem tudja.”
/P. D. James /*

2.2.5. Táncsics krt. 19. sz. tagóvoda

*„Legyen tetek a ködlő határ
hűs erdőben az énekes madár.
A nyári fény, a sárguló kálász
Legyen tetek minden aratás,
Kisgyermekek...”*

/Várnai Zseni/

Óvodánk a város központjában, panellakások, családi házak és a buszpályaudvar szomszédjában helyezkedik el, egy elég forgalmas út mentén. A város egyik legrégebbi óvodája, amelyet 1885-ben kezdtek építeni városi kezdeményezés alapján. 1972-ben újabb épületszárnyat építettek a meglévő mellé, és így 6 csoportos óvoda lett, amely 150 kisgyermek fogadására alkalmas. 2011-ben az épületet teljesen felújították, így egészségesebb és esztétikusabb környezetben tudjuk fogadni a gyermekeket.

Világos, színekben harmóniát, nyugalmat árasztó esztétikusan berendezett csoportszobákban neveljük a gyermekeinket. Mosdóink berendezése, felszereltsége megfelelő feltételeket biztosítanak a gyermekek gondozására, testi szükségleteik kielégítésére. Fedett terasz került kialakításra, amely lehetőséget biztosít esős időben is a gyermekek szabad levegőn való tartózkodására.

Az épületet tágas udvar veszi körül, ahol sövények, fák, virágok árasztják a jó levegőt. Az udvar mérete felszereltsége lehetővé teszi, hogy az egyes korosztályok a tevékenységeiket egymás zavarása nélkül élvezhessék, a szabad levegőn való tartózkodás ideje alatt. Az udvaron árnyékos és napos rész egyaránt megtalálható. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított sziklakert, veteményeskert. Az udvaron fűrott kút biztosítja a növények gazdaságosabb és könnyebb öntözését. Az óvodánkba járó gyermekek családi környezete eltérő. A családi ház elvárása óvodánkkal szembe, hogy a gyermekeket óvjuk, gondozzuk, biztosítsuk az egészséges életmód szokásainak alakulását. Teremtünk meg annak a feltételét, hogy érezze jól magát a közösségben.

Óvodánk tárgyi feltételei jónak mondhatóak. Közösségünk szakmailag magas fokon felkészült nevelőközösség. Emberi kapcsolatainkra az egyenesség, nyíltság és egymás elfogadása a jellemző. Az együtt töltött évek tapasztalatai, a közös élmények, a munkával járó erőfeszítések és szakmai sikerek egymáshoz ragaszkodó, együttműködő közösséget formáltak belőlünk.

Több Gardneri területen tehetségcsoportok alakultak, ahol a gyermekek tehetségének kibontakozására helyezik a hangsúlyt a kollégáink. Ezek a területek a zenei, testi kineztetikus, logikai és az ábrázolás, kézimunka.

Csoportjaink életkor szerint heterogén összetételűek.

Nevelési gyakorlatunk alapja a gyermekszeretet, a harmonikus nyugodt, családias, egymásra figyelő, segítő, támogató, érzelmi biztonságot nyújtó, pozitív tulajdonságokat megerősítő óvodai élet. Fontosnak tekintjük a felnőtt feltételteremtő szerepét.

Fejlesztő- tevékenységünk során mi a néphagyomány és a művészetek eszközével ható verselés - mesélés, a vidám éneke, zene, énekes játék, gyermektánc, valamint a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységekre helyezük a hangsúlyt.

A természeti-emberi- tárgyi környezet megismertetését elsősorban a közvetlen környezetben a tapasztalati lehetőségek biztosításával tesszük lehetővé. Óvodánk 2010-ben, 2013-ban és 2016-ban is elnyerte a „Zöld Óvoda” címet, amely elismerést jelent számunkra.

Az óvodás korosztályra a „mozgáséhség” jellemző. Nevelési gyakorlatunkban a mindennapi szabad mozgáson túl beiktatunk szervezett mozgásokat is, hogy a gyermekek életkorának megfelelően fejlődjön keringési, mozgató- és légzési rendszerük, valamint a csont- és az izomrendszerük teherbíró képessége.

Pedagógiai elképzelésünket a „Lépésről-lépésre” Óvodafejlesztő Program adaptálásával valósítjuk meg, melyben hangsúlyozzuk az egyéni fejlesztést – a különbségek figyelembe vétele mellett – közösségen belül.

2.3. Gyermekkép – óvodakép

Gyermekkép

Gyermekképünk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján az emberi személyiségből indul ki.

- A gyermekeknek sajátos életkoronként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak, ezt szem előtt tartva a személyiségük kibontakoztatása érdekében megteremtjük számukra a megfelelő személyi és tárgyi feltételeket.
- A gyermeki fejlődés támogatása során elfogadjuk az egyedi, eltérő fejlődésbeli különbségeket.
- Minden gyermek számára biztosítjuk, hogy előítéletmentes, befogadó szeretetteljes légkörben, magas színvonalú óvodai nevelésben részesüljön.
- Élménygazdag óvodai élet megteremtésével segítjük a meglévő hátrányok csökkentését, esélyeik növelését, tehetségük kibontakoztatását.

Óvodaképünk – nyitott óvoda

Óvodáinkban a családi nevelést kiegészítve tevékenységeken keresztül, megfelelő tárgyi környezetben biztosítjuk a gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit:

- a családok közreműködésével gazdagítjuk a gyermekek élményeit, tapasztalatait,
- a szülőket bevonjuk az óvodai életbe,
- megismerjük a családok szükségleteit, értékrendjét,
- a szülők igényei, az óvodapedagógus tapasztalatai alapján szakmai segítséget adunk a családi neveléshez,
- felmérjük a szülők elvárásait, véleményét az óvodai nevelésről,
- szükség esetén közvetítő szerepet töltünk be a családok és a speciális szolgáltató intézmények között,
- az óvó –védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő tevékenységünk során megteremtjük a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételeit,
- hangsúlyt fektetünk a tehetségigérek felfedezésére, kiemelkedő adottságaik kibontakoztatására, fejlesztésére.

Óvónőink nyitottsága tükröződik óvodáink nevelő-személyiségfejlesztő tevékenységében:

- a társas érintkezés során fontosnak tarjuk a verbális és nonverbális kommunikáció bővítését, a szókincs gyarapítását,
- a gyermekek pozitív jövőképek elemi szintű elsajátítását segítjük nyitottságunkkal,
- a másságot, egyediséget toleráljuk együtt érző, megértő magatartásunkkal,
- biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, megismerjük értékeiket, segítjük a gyermekek beilleszkedését.

Székhely

Két csoportos óvodánk hangulata családi. A csoportok kapcsolata szoros együttműködésben nyilvánul meg a napi tevékenységek, programok, kirándulások alkalmával. A szülők aktívan bekapcsolódnak a rendezvényeinkbe, ünnepeinkbe, melyek hangulatos együttlétben telnek a gyerekek örömeire. Élmenygazdag óvodai élet megteremtésére törekszünk, melyben megvalósítjuk az egyéni fejlődési ütemre épülő fejlesztést. A gyermekek személyiségét differenciáltan, a különböző képességeik fejlődésbeli eltéréseit tolerálva közelítjük meg, erősségeikre építünk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek életkori sajátosságuknak megfelelően változatos tevékenységeken keresztül megismerjék lakóhelyünk természeti- és társadalmi környezetének értékeit, múltját, és a régi mesterségeket. Az óvodapedagógusaink vezetésével a tehetségígéretes gyermekek kiemelkedő adottságainak kibontakoztatása érdekében nevelési időn belül tehetséggondozó műhelyek működnek.

Kinizsi utcai tagóvoda

Kiemelt funkcióként szerepel óvodánkban az óvó, védő, gondozó funkció a veszélyeztettség felismerésében, megszüntetésében. A korai prevenció megvalósítására törekszünk az egészséges életmód, az érzelmi, értelmi nevelés, szocializáció és esélyteremtés területén. A szülők, gyermekek jelzéseire reagálva, gyakori látogatással, a csoport óvónőivel szervezzük meg a családgondozást. Óvodánkban tehetséggondozó műhelyek működnek az óvodapedagógusok vezetésével, nevelési időn belül.

Takács Péter utcai tagóvoda

Az óvodába járó gyerekek családi környezete eltérő. Különböző környezeti- és szociális családi háttér jellemző. Minden család közvetít valamilyen sajátos értékrendet a gyermekek felé, és ezek más és más személyiséggé alakítják őket. A gyermekek egy része hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű. Nevelő munkánk során szoros együttműködésre törekszünk a családdal, a gyermekeket óvjuk, gondozzuk, biztosítjuk az egészséges életmód szokásainak kialakítását. Fejlesztjük a gyermekek értelmi képességeit az egyéni fejlődési ütemre építve. Nyitott óvodai programokkal az óvodai nevelés és a családi értékrend közelítését segítjük, az óvodás gyermekeink egészsége, kiegyensúlyozott személyiségfejlesztése érdekében. Óvodánkban arra törekszünk, hogy a gyermekek számára élmény gazdag mindennapokat teremtsünk. A gyermekek nevelése során kiemelten kezeljük a mozgás szeretetére építő életvitel, az egészséges életmód megalapozására nevelést. Nagy jelentőséggel bír számunkra a hátrány kompenzáció és a tehetség felismerés, a kiemelkedő adottságok fejlesztése.

Zöldfa utcai tagóvoda

Elsősorban a családi nevelés kiegészítését vállaljuk fel. Az óvodánkba érkező gyermekek családi háttere sokszínűséget mutat. A gyermekek egy része olyan családokból érkezik, ahol a szülők elfoglaltak, egyre kevesebb idő jut a gyerekekkel való foglalkozásra, együttlétre. Ezeknél, a gyerekeknél hangsúlyosabbá válnak az érzelmi és szociális szükségletek. A gyermekeink másik csoportja hátrányos helyzetű, ahol legfontosabb az óvó, védő, gondozó funkció. A nevelési év során arra törekszünk, hogy vidám hangulatú, élmény gazdag tevékenységeket biztosítsunk gyermekeink számára, ahol a gyermekek jól érzik magukat,

szívesen vesznek részt benne, mindez hozzájárul személyiségük harmonikus fejlesztéséhez. Közös kirándulásokat, rendezvényeket, játékos délelőttöket szervezünk ünnepek alkalmával, ahol lehetőség nyílik a gyermek-szülő kapcsolatának erősítésére. Tehetséggondozó csoportjaink óvodapedagógusaink vezetésével működnek nevelési időn belül.

Táncsics krt. 19. tagóvoda

Nevelési gyakorlatunk alapja a gyermekszeretet, a harmonikus nyugodt, családi, egymásra figyelő, segítő, támogató, érzelmi biztonságot nyújtó, pozitív tulajdonságokat megerősítő óvodai élet, légkör megteremtése a mindennapokban. Közös kirándulásokat, rendezvényeket, játékos délelőttöket szervezünk ünnepek alkalmával, ahol lehetőség nyílik a gyermek-szülő kapcsolatának további erősítésére. Tehetséggondozó csoportjaink óvodapedagógusaink vezetésével működnek nevelési időn belül.

A tehetségcsoportokban a gyermekek tehetségének kibontakozására helyezük a hangsúlyt a kollégáink. Ezek a területek a zenei, testi kinesztetikus, logikai és az ábrázolás, kézimunka.

2.4. Az óvodai nevelés feladatai

2.4.1. Óvodai nevelés általános feladatai

Az egészséges életmód kialakítása

Alapfunkciónknak tekintjük az egészséges testi és lelki fejlődést, az egészséges életvitel, az egészséges életmód szokásainak alakítását, a gyermekek gondozását, a testi szükségletek, a mozgásigény kielégítését, az egészség óvását, védését, az esetleges hátrányok korrekcióját.

Ez a feladatkör a nevelési funkciók közül a legfontosabb. Szem előtt tartjuk a gyermekek egészségének, testi, lelki fejlődésének, fizikai állapotának védelmét, mozgásigényének kielégítését.

Célunk:

A gyermek életkorának megfelelő, kompetenciákon belüli egészségfejlesztés helyes életritmus kialakítása, a szükséges testi, lelki jóllét és szociális fejlődés biztosítása.

Feladatunk:

- *Biztosítjuk az egészséges, biztonságos környezetet az egészséges életmód feltételeit, szokásainak kialakítását.*
- *Megalapozzuk a higiéniai, fogmosási, táplálkozási, öltözködési szokásokat, a pihenés, edzés, s mentálhigiénét biztosító szemléletet.*
- *A betegség megelőzést és az egészség megőrzését edzéssel, prevencióval és korrekcióval segítjük.*
- *Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését elősegítjük.*
- *Kedvezően befolyásoljuk a gyermeki szervezet teherbíró- ellenálló képességének és az egyes szervek teljesítőképességét.*
- *Fejlesztjük az érzékszervek egészséges működését.*
- *Megfelelő szakemberek bevonásával ellátjuk a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós, testi- lelki nevelési feladatokat.*

- *A gyermekek környezettudatos magatartás szokásainak megalapozása, amelyekkel legkevésbé szennyezik a környezetüket, ezáltal legkevésbé veszélyeztetik egészségüket.*
- *Segítjük az egészséges táplálkozási szokások kialakítását, különösen a magas cukortartalmú ételek- és italok, a magas só- és telített – zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentését, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását ösztönözzük.*

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Óvodáskorban meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek mind a magatartás megnyilvánulásaiban, mind a tevékenységekben. Átszövik a gyermekek életét és sajátos motivációként alakítják viselkedésüket. Fejlődésükben meghatározó a családban a szülők szerepe, az óvodában az óvodapedagógusok és nevelőmunkát közvetlenül segítők mintája. Kapcsolataikat (óvoda alkalmazottai és a gyermek, gyermek-gyermek között) pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemez.

Az elfogadó, segítő, támogató attitűdünk modellt, mintát jelent a gyermek számára. Összehangoljuk tevékenységeinket az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottakkal.

Célunk:

Érzelmi biztonságot nyújtó környezetben a gyermekek egyéni érdekeinek, képességeinek, tevékenység szükségleteinek kibontakoztatása, érzékelésüknek, észlelésüknek további differenciálása.

Feladatunk:

- *Közvetítjük a társadalmi élet alapvető ismereteit a közös élmények, tapasztalatok útján.*
- *Formáljuk esztétikai érzéküket, tevékenységek és élményszerzések által, rávezetjük a gyermekeket arra, hogy tudjanak rácsodálkozni a jóra és a szépre.*
- *Megalapozzuk az erkölcsi érzelmeket, élményeken keresztül segítjük a gyermekeket, hogy megismerjék a szűkebb és a tágabb környezetüket.*
- *Fejlesztjük az udvariassági szokásokat, viselkedéskultúrájukat.*
- *Erősítjük a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodást és az önérvényesítést.*
- *A tevékenységek során fejlesztjük az eredményre, akadályok leküzdésére való törekvést.*
- *Formáljuk a reális énkép alakulását, akarat tulajdonságaikat, megalapozzuk szokás és normarendszerüket.*
- *Ápoljuk a személyes és a csoportélet hagyományait.*
- *Feloldjuk a kezdeti gátlásokat egyéni élmények átélésével, mintakövetéses tanulással, bátorítással.*
- *Erősítjük a bizalmat önmaguk és egymás iránt.*
- *Ösztönözzük a másság elfogadását, önzetlenséget, figyelmességet, egymás segítségét, az egymásra való odafigyelést*
- *Ösztönözzük a gyerekeket a magányos, társtalan gyermekek befogadására.*
- *Szakemberek bevonásával segítjük a nehezen szocializálható, kiemelt figyelmet igénylő, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi*

vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelését.

- **Megalapozzuk a társadalmi és erkölcsi értékrendet.**

A tevékenységközpont-rendszer az a szintér, ahol a gyermekek kiteljesedhetnek, és kapcsolatba kerülhetnek társaikkal. Az érzelmi biztonság és a pozitív érzelmek fejlődését az alábbi gyakorlattal valósítjuk meg:

- kirándulásokat, sétákat, óvodán belüli és kívüli programokat szervezünk, melyek élethelyzetei, szituációi a gyermekek érzelmeit aktivizálják,
- minden gyermek felé kifejezzük szeretetteljes elfogadásunkat és megértésünket,
- érzelmeket átélő, empatikus felnőtt magatartás mintát adunk: az óvodapedagógus-gyermek, gyermek – dajka/pedagógiai asszisztens, gyermek-gyermek kapcsolatban.
- a művészetek eszközeivel is biztosítjuk a szocializációt.

Személyiségközpontú pedagógiánkban meghatározó szerepet kap a gyermek érzelmi fejlesztése, formálása, az érzelmekre hatás.

Egész nap erősítjük a szeretet, a kötődés szálait, formáljuk az együttérzést, az empátiát, a segítőkészséget, a szülőket, kortársakat, a település és a haza szeretetét.

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Nevelési gyakorlatunkban az anyanyelvi és értelmi fejlesztés elválaszthatatlan bármely tevékenységtől és nevelési feladattól.

Anyanyelvi nevelés

Óriási szerepet tulajdonítunk, a másokra való odafigyelés, az irodalmi nevelés fejlesztő hatásának. Figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.

Óvodásaink eltérő beszédkészséggel és szókinccsel rendelkeznek, előfordul, hogy beszédértési problémával érkeznek.

Célunk:

Az anyanyelv megismertetése, annak megbecsülése, szeretetére nevelése közben az érthető, folyamatos tiszta beszéd és a kommunikáció kialakítása.

Feladatunk:

- **Ösztönözzük a tapasztalatok, érzelmek, gondolatok szóbeli megfogalmazását, egymással való megosztását (beszélgető körök szervezésével).**
- **Olyan feltételeket teremtünk gyermekeink számára, mely ösztönöz a beszédkedv felkeltésére, fenntartására, hatást gyakorol a kommunikációs készség fejlődésére.**
- **Megalapozzuk a kontaktusteremtés, kommunikációs készség és az önkifejezés eszközeit szituációs, dramatikus játékokkal.**
- **Támogatjuk az olvasás előkészítését, az írott nyelv iránti érdeklődést.**

- **Helyes mintaadással javítjuk a kiejtésbeli, nyelvtani- és szóhasználati hibákat. Súlyosabb esetben szakember segítségét kérjük. Megalapozzuk az olvasóvá nevelést.**

Az értelmi fejlesztés, nevelés

A megismerési képességek fejlődése az óvodában a két meghatározó tevékenység (játék, tanulás) hatására együttesen fejlődik. A játékbeli spontán és a nevelő által szervezett és irányított tanulás más oldalról ugyan, de egymással kölcsönhatásban fejlesztik a gyermekek megismerő (értelmi) képességeit. Minél sokoldalúbb tevékenység közben megy végbe a fejlődés, annál inkább biztosítja az egyéni adottságok teljes kibontakozását.

Célunk:

A gyermekek spontán és tervezetten szerzett, tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, a kognitív képességek és a kreativitás fejlesztése.

Feladatunk:

- **A gyermekek egyéni tapasztalataira, egyéni és közös élményeire, érdeklődésükre, kíváncsiságukra és meglévő tapasztalataira alapozunk a tevékenység és gondolkodás egységét biztosítva.**
- **Az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlődésének elősegítése.**
- **Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.**

A gyakorlati megvalósítás során fontosnak tartjuk az utánzásra épülő tanulással együtt, a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezetben való felfedezéseket, a próbálkozásokat, az élethelyzetekben, tevékenységekben történő felismeréseket, a pszichikus funkciók intenzív fejlődését.

2.5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

2.5.1. Személyi feltételek

Óvodáinkban elhivatott, magasan képzett óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel. Szakmai fejlődésünkben fontosnak tartjuk a módszertani megújulást, a nevelési területekhez kapcsolódó képzéseket, a folyamatos fejlesztést a pedagógiai programunk minél magasabb szintű megvalósítása érdekében. A magas színvonalú óvodai nevelés megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok szorosan együttműködnek a nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottakkal.

2.5.2. Tárgyi feltételek

Óvodáink rendelkeznek a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, melyet folyamatosan igyekszünk bővíteni, pótolni. Óvodai épületeink, udvaraink folyamatosan fejlődnek, melyek szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét, egészségük megőrzését, fejlődését. Az udvaraink zöld környezete lehetővé teszi a gyermekek mozgás és játék igényének

kielégítését, szervezetük edzését évszaknak megfelelően. Csoportszobáink tágasak, esztétikusak, harmóniát sugároznak, és alkalmasak az elmélyült játéktevékenységekre.

2.5.3. Az óvodai élet megszervezése

Tervezés

Szervezeti keretei

Az óvodai csoportok kialakítása a helyi igények alapján történik. A nevelési gyakorlatunkat mindkét szervezeti formában megvalósítjuk:

- Kinizsi utcai óvodában, ha a gyermekek korszerinti összetétele megengedi homogén
- Székhely (Táncsics krt. 17.) és a Táncsics krt. 19. óvodában, a Takács Péter utcai óvodában és a Zöldfa utcai óvodában heterogén csoportok működnek.

A tevékenységek időkeretei: a napirend és a heti rend

Nevelési gyakorlatunkban hosszabb és rövidebb távra szóló terveket készítünk csoportra és egyénre szólóan. A csoportok éves nevelési tervüket nevelési év elején elkészítik, mely kapcsolódik az intézményi szinten meghatározott feladatokhoz. Ez a program komplex, mivel kiterjed a csoportbeli célkitűzésekre, feladatokra, szokásokra, magatartásformálásra, témakörökre, közös élményekre, hagyományápolásra, és feltételekre. A komplex témafeldolgozáshoz a projekteket többféle tevékenységre lebontjuk, mely nem szűkül le az értelmi fejlesztésre. Rövidebb távra szóló tervezést a napi-és heti rend valamint a heti vagy kétheti projekt terv jelenti.

A napirend

Napirendünk kialakításánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- Legyen rugalmas, folyamatos, életkor specifikus, figyelembe véve az eltérő alapvető biológiai szükségletek kielégítéséhez szükséges időtartamot (étkezés, alvásigény).
- Legyen stabil, melyet a rendszerességgel, azonos időpontban visszatérő tevékenységekkel (étkezések időpontja, levegőn tartózkodás, pihenés időpontja) biztosítunk a gyermekek számára, melyeket egy idő után megszoknak és biztonságérzetet ad számukra.
- A gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével formáljuk.

NAPIREND az életkori összetételtől függően

Székhelyen, Táncsics krt. 19., Takács Péter és a Zöldfa utcai óvodában

IDŐKERETEK	TEVÉKENYSÉGEK
6.00 órától	SZABAD JÁTÉK <ul style="list-style-type: none"> ✓ Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett) ✓ Felajánlott, választható tevékenységek (3-4-5 évesek) ✓ Választható, vagy kötelezően választható felajánlott tevékenységek (5-6-7 évesek) ✓ Folyamatos tízórai ✓ Mindennapos mese
12.00 óráig	JÁTÉK A SZABADBAN (időjárástól függően)
12.00 órától	EBÉD (kötött formában, előtte, utána testápolási teendők)
15.00 óráig	PIHENÉS, folyamatos ébredés
15.00 órától	UZSONNA (előtte, utána testápolási teendők)
17.00 óráig (Székhely) 18.00 óráig (Zöldfa, Takács P. óvoda)	SZABAD JÁTÉK (felajánlott tevékenységek) JÁTÉK A SZABADBAN (időjárástól függően)

Kinizsi utcai óvodában

IDŐKERETEK	TEVÉKENYSÉGEK		
	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
7.00 órától	SZABAD JÁTÉK <ul style="list-style-type: none"> ✓ Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett) ✓ Felajánlott, választható tevékenységek ✓ Tízórai ✓ Mindennapos mese 	SZABAD JÁTÉK <ul style="list-style-type: none"> ✓ Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett) ✓ Felajánlott, választható tevékenységek ✓ Tízórai ✓ Mindennapos mese 	SZABAD JÁTÉK <ul style="list-style-type: none"> ✓ Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett) ✓ Választható, vagy kötelezően választható felajánlott tevékenységek ✓ Tízórai ✓ Mindennapos mese
12.00 óráig	JÁTÉK A SZABADBAN	JÁTÉK A SZABADBAN	JÁTÉK A SZABADBAN
12.00 órától	EBÉD (kötött formában, előtte, utána testápolási teendők)	EBÉD (kötött formában, előtte, utána testápolási teendők)	EBÉD (kötött formában, előtte, utána testápolási teendők)
15.00 óráig	PIHENÉS, folyamatos ébredés	PIHENÉS, folyamatos ébredés	PIHENÉS, folyamatos ébredés
15.00 órától	UZSONNA (kötött formában, előtte, utána testápolási teendők) SZABAD JÁTÉK (felajánlott tevékenységek)	UZSONNA (kötött formában, előtte, utána testápolási teendők) SZABAD JÁTÉK (választható felajánlott tevékenységek)	UZSONNA (kötött formában, előtte, utána testápolási teendők) SZABAD JÁTÉK (választható felajánlott tevékenységek)
17.00 óráig	JÁTÉK A SZABADBAN (időjárástól függően)	JÁTÉK A SZABADBAN (időjárástól függően)	JÁTÉK A SZABADBAN (időjárástól függően)

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőtől függően rugalmasan változnak.

A heti rend

A heti rend összeállításánál a következő elveket vesszük figyelembe:

- A hetente ismétlődő közös tevékenységeket a csoportnapló tartalmazza, napi bontásban,
- legyenek stabil pontjai a heti programnak, megszokott napokon visszatérő tevékenységek,
- legyen lehetőségünk az aktualitásokra, és a szülők bevonására,
- hetente 1 alkalommal tervezünk kötelező mozgásfejlesztést, a többi napon mozgásfejlesztő játékot kezdeményezünk,
- alkalmanként integrált módon történik a tevékenységközpontokban felajánlott tevékenységek megvalósítása.
- a felajánlott, választható tevékenységet úgy alakítjuk, hogy művészeti tevékenységekre minden nap, folyamatosan legyen lehetőség a szabad játék keretein belül,
- kis- és középső csoportokban a felajánlott tevékenységek választhatók legyenek,
- vegyes összetételű csoportjainkban a nagyok számára felkínált kötelezően választható tevékenységek a kisebbek számára választható lehetőséget jelenthetnek.

Általános minta a heti rendre:

Hétfő	Mozgás Mindennapos mese	Választható tevékenységek Kötelező, Kötelezően választható, Felajánlott tevékenységek
Kedd	Mozgásfejlesztő játékok Verselés, mesélés	Választható tevékenységek Kötelezően választható Felajánlott tevékenységek
Szerda	Mozgásfejlesztő szabályjátékok Mindennapos mese Külső világ tevékeny megismerése	Kötelezően választható Felajánlott tevékenységek Választható tevékenységek
Csütörtök	Mozgásfejlesztő játékok Mindennapos mese Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Választható kötelezően Választható Felajánlott tevékenységek
Péntek	Mozgásfejlesztő játékok Mindennapos mese Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Választható kötelezően Választható Felajánlott tevékenységek

Minden témafeldolgozásnál az időpontot rugalmasan megválasztva közös élményszerzést szervezünk .

A heti-és napirendnek megfelelő rendszerben tervezzük a projektterveinket (lehet heti, kétheti vagy témától függően akár hosszabb), melyet a váltótárssal együtt készítünk el.

Ez komplex pedagógiai program, melyben, a tevékenységközpontokban szervezendő játékot és játékos tanulást, biztosító folyamatokat tervezzük meg.

A keretjellegű heti rendünket a projekt tartalommal töltjük meg, melyet a csoportok naplójában rögzítünk.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyerekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének regisztrálása egyéni mérő, értékelő, fejlesztő lapon történik. A gyermekek fejlődéséről rendszeresen egyénileg konzultálunk a szülőkkel.

2.6. Nevelési gyakorlatunk célja, feladata

Alapvető céljaink:

Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség kibontakoztatása, a hátrányok csökkentése, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Olyan személyiségek formálása, akik képesek döntéseket hozni, kritikusan gondolkodni, felismerni a problémákat, azokat kreatívan, fantáziadúsan, ötletesen megoldani, akik tiszteletben tartják az egyéni különbségeket és a családok értékrendjének sokféleségét.

Általános nevelési feladataink:

- *A személyiséget harmonikusan fejlesztjük.*
- *A gyermekek erősségeit, hátrányait feltárjuk, csökkentjük*
- *Gondoskodunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásáról.*
- *Az eltérő kultúrát, hagyományt és a kommunikáció értékes elemeit közvetítjük.*
- *A kisebbségi identitástudatot megőrizzük, fejlesztjük.*

Feladatunk a következő egyéni tulajdonságok, képességek, személyiségértékek megalapozása:

- *Rendelkezzenek a gyermekek pozitív énképpel, legyenek önállóak, ismerjék meg saját értékeiket.*
- *Alakuljon ki a szükségletük az egészséges életmódra (mozgás, táplálkozás, egészségügyi szokások).*
- *Tapasztalják meg, tanulják meg az alkalmazkodás és az önérvényesítés lehetőségeit.*
- *Fogadják el társaik másságát.*
- *Ismerjék meg, alkalmazzák a kulturált viselkedés szokásait, szabályait.*
- *Alakuljon ki a döntés, a választás, a kreativitás képessége.*
- *Legyenek optimista szemléletűek.*
- *Ismerjék meg kulturális értékeinket, hagyományainkat.*

2.7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

2.7.1. Játék

Célunk:

A játék örömeinek átélésével a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása, komplex módon történő fejlődésének elősegítése.

Feladatunk:

Megfelelő csoportlétkör kialakítása

A játéktevékenység indítóka a gyermekek kíváncsisága és tevékenységvágya. A tevékenységben megéli a döntés szabadságát, mely nem korlátlan. Az együttélés szabályai, a humanisztikus viselkedés szokásai jelentik az ésszerű korlátokat. A szabályok a játékot szolgálják, alakíthatók, közös megegyezéssel változtathatók.

- *Megfelelő eszközök biztosítása*

Az óvodai környezet gazdagabbá tétele. A kreatív játékhoz sok anyagra van szükség, az anyagok biztosításában az óvodapedagógus kezdeményező, a szülők, gyermekek gyűjtik, bővítik, kiegészítik az eszközöket.

- *Megfelelő hely biztosítása*

A csoportszobában egymástól távol helyezük el a mozgalmasabb és csendesebb tevékenységeket. A mozgás biztosítására az építő játék, a verselés, mesélés, az ének, zene, énekes játék központot találjuk a legalkalmasabbnak, ahol kezdeményezhető a mozgásfejlesztő szabályjátékok is. **A mobil bútorokkal igény szerint tudjuk alakítani a teret.** A játékformák iránti igények alakulását követi a terek nagysága. A szabad játék idején a gyermekek a különböző tevékenységközpontokat ötleteik megvalósítása érdekében átrendezhetik, az eszközöket a játékszükségletnek megfelelően használhatják. A hellyel és a térrel önállóan gazdálkodhatnak. A tevékenységközpontokat átalakíthatják, összekapcsolhatják.

- *A játékidő biztosítása*

A játék, ezen belül a szabadjáték védelmét a napirendben, megfelelő időtartamban biztosítjuk. Az egész nap a játék rendelkezésére áll, kivétel az öltözködésre, testápolásra, étkezésre, alvásra szükséges időtartam.

- *Az óvodapedagógusok szerepe a játékban*

Biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt tesszük a gyermekek igénye szerint az együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartásunkkal, indirekt irányításunkkal.

- *Élmények biztosítása*

Gyermekeink játéka élményeiből építkezik. Egyéni élményeikre játékukból, kommunikációikból tudunk következtetni.

Egyéni élményeik változatosak, a családi háttér különbségeiből adódóan. Az egészséges személyiségfejlődés érdekében fontosnak tartjuk a sok közös óvodai élményforrás biztosítását.

A sok közös élmény, a gyűjtőmunka, a gyermekek által készített játékeszközök, a témák több szempontú megközelítése és tevékenységekhez kapcsolásával gazdagítjuk a játékfajtákat.

Nevelési gyakorlatunkban a játéknak kiemelt helyet, szerepet, jelentőséget tulajdonítunk. Programunk teljes egészében a játék tevékenységköreire épül, megkülönböztetve a szabad játék és az óvodapedagógus által felajánlott játékos tevékenységeket. Ennek az életkornak az alapvető szükséglete, legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a játék, mely semmi mással nem helyettesíthető, hisz a gyermek ezt a tevékenységet maga örömeért, önként választja. Integráló tevékenység, amelyet végigkísér a tanulás és a munka néhány jellemzője. A játék a spontán tanulás színtere.

Ennek a gyermeki tevékenységnek a gyakorlása során alakulnak a társas kapcsolataik, gazdagodnak szociális érzelmeik, a világról szerzett tapasztalataik, ismereteik. Szabad játékban maximális szabadságot élveznek a gyermekek, korlátait az együttélés szabályai teremtik meg. Az egész nap folyamán a játéktevékenységben a szabad játék elsődleges.

A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A gyermekek közös élményeinek gazdagításával segítjük a szocializáció folyamatát, formáljuk az érzelmeiket, a szokásokat, a magatartásmódokat, közvetítjük a kultúrát a szabad játékban.

Nevelési gyakorlatunkban a játék szabadságának érvényesítése nem jelenti a gyermekek magukra hagyását. Ez a gyermekek fejlesztését, feltételrendszerét, folyamatokat befolyásoló tudatos tevékenységet jelent. Az életkori sajátosságoknak és egyéni igényeknek megfelelően az óvodapedagógus játszótársává válik a gyermeknek. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte a játék folyamatában biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

A csoportban dolgozó felnőttek (óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka) utánozható mintát adnak a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játék folyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad, gazdagíthatja a gyermekek játékrepertoárját. A felnőtt jelenléte is lehetővé teszi a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

2.7.2. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelésünket, megalapozó mesélést, mondókázást, verselést sokféle tevékenységhez kapcsolhatjuk, spontán vagy gyermeki kezdeményezésre, vagy általunk felajánlva a gyermekek számára. A mondóka, a vers, improvizálásra ösztönzi a gyermekeket, amelyre mi magunk is példát adhatunk, amit támogatunk.

Irodalmi nevelésünkben megjelenik a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a magyar gyermekköltészet, népmesék, népi dajkai hagyományok, népi mondókák világa, más népek kultúrájának közvetítése, a klasszikus és kortárs irodalmi művek. A nevelési gyakorlatunkban helyet kap a mindennapos mesélés, mondókázás és verselés, hiszen ezek a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítői, mentális higiéniájuknek elmaradhatatlan elemei.

A mese- képi és konkrét formában- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének, visszaigazolja a gyermek szorongásait s egyben feloldást, és megoldást kínál.

A mesék dramatizálására, bábozására ösztönözzük a nagyobb gyermekeket. A dramatizálás egy olyan komplex tevékenység, amely integrálja a művészeti ágakat, nagyszerű lehetőséget ad a közös élményszerzésre, az együttműködés készségének alakítására, feltárja a gyermekek előtt a külső világ és az emberi belső világ legfőbb érzelmeit és viselkedésformákat.

Lehetőséget biztosítunk a nap folyamán a gyermekeknek, hogy beöltözzenek, „mintha” – helyzeteket teremtsenek, melyben megjeleníthetnek történeteket, elképzelt meséket és történeteket.

Irodalmi nevelésünk során fontos szerepet kap a bábjáték. A bábozás a gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása, mely a **gyermeki önkifejezés egyik legfontosabb eszköze.**

Célunk:

Irodalmi élménynyújtás, érzelmi biztonság és erkölcsi értékek közvetítése, alakítása.

Feladatunk:

- *Olyan hangulatot teremtünk, melyben lehetőség nyílik irodalmi élmények átélésére, ahol a nagyobb gyermekeknél megjelennek a személyes történetek, elbeszélések iránti érdeklődés és a saját mese létrehozásának igénye.*
- *Alkalmanként lehetőséget teremtünk egy-egy szülő, nagyszülő gyermekkori élményeinek meghallgatására.*
- *A gyermekekkel kedvenc figuráikról képeskönyveket készítünk, s arra ösztönözzük őket, hogy azokról alkossanak elbeszéléseket.*
- *Segítjük a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formáját, a belső képalkotást.*
- *Óvodai életünkbe minden nap beépítjük a verset, mesét, elbeszélést, mondókát, dúdolót.*
- *A mesekönyveket jól láthatóan, tematikusan elrendezve rakjuk ki.*
- *Az irodalmi nevelésünknek részei a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a klasszikus és kortárs gyermekirodalom művei mellett más népek irodalmi alkotásai is.*
- *A mesékkel megjelenítjük a tárgyi világot, a mágikus világképeivel, a csodákkal, szigorú ok-okozati összefüggéseivel ráébresztjük a gyerekeket a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra, és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.*

2.7.3. *Ének, zene, énekes játék, gyermektánc*

A gyermekek és az általunk kezdeményezett zenei tevékenységek az egész nap folyamán megjelenhetnek. **A mozgás –a ritmus – a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelenti a zenei élményt.**

Elsősorban a közös mozgás, éneklés jelenti a legnagyobb élményt, nincs ösztönzőbb gyermekeink számára, ha gyakran énekelünk körülöttük, akár más tevékenységek közben is. Nevelési gyakorlatunkban Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra, az énekes népi játékokra és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokra építjük zenei nevelésünket.

Célunk:

A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, megszerettetése, zenei ízlésük és esztétikai fogékonyságuk alakítása a mozgással és az éneklés élményének nyújtásával, jó hangulatú, szabad légkörben. A gyerekek ismerkedjenek meg a magyar nép hagyományaival, jeles napokhoz fűződő szokásokkal, népi gyermekjátékokkal és mondókakincsekkel.

Feladatunk:

- *A gyermekek éneklési kedvét zenei élmények nyújtásával ösztönözzük.*
- *Fejlesztjük a zenei kreativitást, éneklést, zenei hallást, ritmust, éneklést, mozgást és térforma alakítását.*
- *A gyermekekkel megfigyeljük a környezetünk hangjait, zöreijhangjait.*
- *Mondókák, népi gyermekjátékok, gyermektáncok, dalok, és népdalok megismertetésén keresztül a zenei képességeket fejlesztjük.*
- *Érdeklődésük felkeltésével alakítjuk a gyermekekben a zene iránti fogékonyságot, improvizációt.*
- *Zenét értő és szerető szülőket, nagyobb testvéreket alkalmanként bevonjuk a közös zenei tevékenységbe.*
- *A gyermekekkel közösen zenei eszközöket készítünk, megismertetjük őket a hangszerekkel.*
- *A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.*
- *A felhasznált zenei anyagok, a magyar néptánc előkészítő mozdulatainak igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.*
- *Megismertetjük a magyar néptánc motívumainak, lépeseinek elemeit előkészítő mozdulatait.*
- *Dallam – ritmus – mozgás összekapcsolásával a különböző készségeket fejlesztjük.*
- *A 3-6-7 éves korban megtervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása: az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, népzene fontos eszközül szolgálnak, a gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.*

2.7.4. *Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka*

Az ábrázoló-kézműves tevékenységek lehetőségét állandóan biztosítjuk a nap folyamán. **A gyermekek számára az anyaggal való játék, az alkotás során a tevékenység a fontos.**

A kreatív önkifejezéshez, alkotáshoz oldott légkört teremtünk a csoportban, megtanítjuk a gyermekekkel észre venni, mindazt, ami gyönyörködtető, ami esztétikus.

A művészeti tevékenységek során megismertetjük a gyermekeket a színvilággal, a formavilággal, a téri ábrázolás világával, az anyagok különböző természetével, a technikákkal, amelyekkel kifejezhetjük elképzeléseinket, gondolatainkat, érzelmeinket.

Alkalmanként, témákhoz kapcsolódóan használjuk a festőállványt.

Célunk:

Az ábrázoló készségek és képességek fejlesztése, kreativitás, alkotókészség erősítése, formálása a gyermeki élmény és fantáziavilágának gazdagítása, képi szabad önkifejezés.

Feladatunk:

- *A gyermekeket megismertetjük az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.*
- *Megteremtjük a műhelymunka feltételeit az egész nap folyamán (élmények, anyagok, eszközök, rend-és tisztántartás, hely és tér).*
- *Fejlesztjük térbeli tájékozódásukat, képi, plasztikai kifejezőképességüket, komponáló, rendezőképességüket, forma-színképzetüket, képi gondolkodásukat.*
- *Megismertetjük a gyermekekkel az egyszerűbb művészeti alkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, bevonjuk a gyermekeket az esztétikus környezet kialakításába.*
- *A gyermekek munkáit megbecsüljük, megfigyeljük, elemezzük, azokból kiállításokat rendezünk.*
- *Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására, a családok bevonásával - a „Játszd újra”- kreatív alkotó kiállításra való alkotó részvétellel.*
- *Fejlesztjük, alakítjuk az esztétikai érzékenységüket, a szép iránti nyitottságukat, igényességüket és az élmények befogadását segítjük.*
- *A tevékenységekhez szükséges anyagokat folyamatosan gyűjtjük.*

A gyermekek számára a legkedvesebb eszköz, melyet ő maga teremtett. A különböző technikákkal készített eszközöket felhasználjuk ünnepekre (pl.: maszkok, jelmezek), az építőjátékhoz, szerepjátékhoz, kártyajátékhoz. A gyermekek magok készíthetnek zenei tevékenységhez termésekből készült hangszereket, képekönnyveket, albumokat.

2.7.5. Mozgás

Célunk:

A 3-7 éves gyermekek testi-motoros képességeinek fejlesztése, mozgásigényük kielégítése, mozgáskedvének fenntartása, egészségük megóvása.

Feladatunk:

- *Az egészségfejlesztő, rendszeres testmozgással az egészség megőrzése és fejlesztése.*
- *A testi képességek fejlesztése: motoros, kondicionáló (erő, állóképesség), koordinációs, pszicho motoros képességek fejlesztése. Mozgásműveltség kialakítása jártasság, készség szintjén. Élményekben gazdag mozgásos játékok szervezésre.*
- *Spontán, szabadjáték, irányított tevékenységek során komplex testmozgások épüljenek be a különböző tevékenységekbe. Fejlesztjük az önkontrollt az érzelemszabályozást, szabálykövető társas viselkedést, együttműködést és kommunikációt, valamint a problémamegoldó gondolkodást .*
- *A gyermekek nagyfokú mozgásigényét sok játékkal és egyéb természetes mozgással (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás stb.) elégítjük ki. Fejlesztjük a gyermekek helyzetfelismerő képességét, akaratitényezőinek alakulását, együttműködését, kooperatív képességét mozgásos játékok széleskörű alkalmazásával.*
- *A tevékenységek szervezése során figyelmet fordítunk a gyermekek egyéni adottságaira, képességeire, szükségleteire, a fokozatosság elveinek érvényesülésére.*

Nevelési gyakorlatunkban nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek rendszeres egészségfejlesztő testmozgására, figyelembe véve a gyermekek egyéni sajátosságait, képességeik eltérő fejlettségi szintjét. A mozgás a hét minden napján meg jelenik, kötelező vagy kezdeményezett formában.

A beszoktatásnál (bármelyik életkorban) a mozgásfejlesztés kezdeményezett formájában teremtünk lehetőséget az együtt mozgásra. A beszoktatás után fokozatosan tesszük kötelezővé a heti egy alkalommal megvalósuló kötelező mozgásos tevékenységet. Vegyes csoportnál ezt differenciáltan valósítjuk meg. A spontán, a szabad játék keretein belül végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

Arra törekszünk, hogy a belső igényből fakadó mozgás pozitív érzelmi töltöttséget, megerősítést nyerjen a gyermekeknél. A tevékenységek során előtérbe kerülnek a mozgásos játékok, a játékos utánzó mozgások és a változatos mozgásfejlesztő eszközök. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a gyermekek kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére.

Ezeknek a képességeknek fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában. Felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A **Székhely óvoda** és a **Táncsics krt. 19. óvoda** a kötelező és a kezdeményezett mozgásfejlesztést a csoportszobában és a Táncsics krt. 19. óvoda udvarán lévő tornaszobában szervezi. A **Zöldfa utcai óvoda** és a **Kinizsi utcai óvoda**, a csoportszobában vagy az udvaron tartja.

- **Szabad mozgással** az egész évben rendelkezésre álló, tematikusan felszerelt udvaron, ahol a nagy mozgástér és egyéb tevékenységek, elkülönítése biztosítja a zavartalan mozgást.

Az eltérő szükségletű gyermekek mozgásigényének kielégítését a csoportszobában a folyosón, a fedett teraszon eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján biztosítjuk.

- A gyermekek igényeinek megfelelően **általunk kezdeményezett mozgásfejlesztés, lehetőleg a szabadban.** / A heti tervben 1 alkalommal mozgás és a többi napokon egészségfejlesztő testmozgást kezdeményezünk./

A mozgásfejlesztő szabályjátékokhoz változatos eszközöket használunk.

A Takács Péter utcai tagóvoda

A kötelező mozgásfejlesztés a tornaszobában történik. Amikor az időjárás azt megengedi, az udvaron végezzük a gyermekek mozgásfejlesztését. Az óvodák udvara tágas, mozgásfejlesztő eszközökkel jól felszerelt, alkalmas a gyermekek irányított mozgásfejlesztésére.

A foglalkozások tartalmi felépítését minden óvodapedagógus maga határozza meg a csoportjára lebontva, kiemelt figyelmet fordítva a gyermekek eltérő fejlődési ütemére. A fejlesztések eszközzel vagy eszköz nélkül történnek az egyéni sajátosságokat figyelembe véve. Óvodáink tárgyi felszereltsége sokszínű mozgásfejlesztésre ad lehetőséget. Változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

Óvodánk sajátossága, hogy jól felszerelt tornaszobával rendelkezik, és az óvodapedagógusaink a mozgás mellett erősen elkötelezettek. Ebből adódóan a program megvalósítása során a mozgás fejlesztése óvodánkban hangsúlyosabb, egy kiegészítő mozgástevékenységgel bővül. Kiegészítő mozgástevékenység: A kötelező mozgáson kívül, heti egy alkalommal kiegészítő tevékenységet szervezünk. Zenés mozgásos torna, mely a gyermek esztétikus mozgáskultúrájának fejlesztését szolgálja vagy labdával végzett gyakorlatok, melyek a nagymozgás és a finommozgás fejlesztése mellett más fontos képességek pl. együttműködő képesség fejlesztésére is alkalmat ad.

Célunk:

A gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének, együttműködési képességének fejlesztése a mozgásfejlesztés eszközével, szem előtt tartva a gyermekek legfontosabb tevékenységét a játékot.

Feladatunk:

- *A mozgáskultúra esztétikus mozgás fejlesztése*
- *A mozgásos cselekvések harmonikus, összerendezett, esztétikus és fegyelmezett kivitelezése.*
- *A kondicionáló képességek fejlesztése: állóképesség, gyorsaság, reakciógyorsaság fejlesztése*
- *A koordinációs képességek: téri tájékozódási képesség, mozgásérzékelés, reakcióképesség, ritmusképesség fejlesztése.*
- *Az önbizalom, a bátorság, a szabálytudat erősítése, egymás iránti tisztelet és megbecsülés kialakítása.*

2.7.6. *A külső világ tevékeny megismerése*

A környezet megismerését tapasztalati úton, a valóság és a gyermeki látásmód komplexitásának megfelelően végezzük.

Ez két tapasztalati kört foglal magába:

- a természeti és társadalmi környezet megismerését, melyen belül tapasztalatokat, társadalmi ismereteket nyújtunk a tárgyi, természeti környezettel, a jelenségekkel, folyamatokkal, anyagokkal kapcsolatban,
- matematikai tartalmú tapasztalatok szerzését, melyet integrálunk a környezetben, tevékenységekben és az élethelyzetekben.

A természeti és társadalmi környezet megismerése

A külső világ megismerésének elsődleges, legfontosabb forrása a természet valamint az emberi – tárgyi környezet.

- A megismerés alapja maga a természet. A gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve, aktivitásukra és érdeklődésükre építve kezdetben az óvoda udvarán, környékén, majd a tágabb környezetben nyújtunk élményeket, tapasztalatokat.
- Az aprólékos megfigyelésekhez, vizsgálódásokhoz megteremtjük a feltételeket a csoportszobában. Ezt a természetismereti tevékenységközpontunk szolgálja.
- Itt a gyermekek gyűjteményei, a folyamatok, a különféle anyagok és jelenségek közvetlenül megfigyelhetők, tapasztalhatók.
- A csoportszobában a másik fontos tevékenységközpontunk a „homok-víz” asztal. A „homok-víz” asztal az a képességfejlesztő hely, ahol a homokkal, vízzel és különféle anyagokkal, fizikai- és kémiai jelenségekkel ismertetjük meg a gyermekeket. Itt lehetőség van reprodukálni a közös és egyéni természeti élményeket is.

Célunk:

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása, a természeti-, emberi-, tárgyi világ értékei iránt. Kiemelt célunk a környezettudatos magatartás megalapozása, alakítása a fenntartható fejlődés érdekében.

Feladatunk:

- *Az élő és élettelen környezeti tényezők közötti összefüggéseket meglátatjuk, mely megalapozza az ökológiai szemléletük kialakulását.*
- *Elegendő időt, alkalmat, helyet és eszközt biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.*
- *A gyermekeket olyan tapasztalatok birtokába juttatjuk, amelyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Óvodásainkat megismertetjük a szülőfölddel, a hazai tájjal, a helyi hagyományokkal, néphagyományokkal, szokásokkal, az itt élő emberekkel.*
- *Élményszerzések során arra törekszünk, hogy a gyermekek átéljék a közösséghez való tartozás érzését, megismerjék a családi és a tárgyi kultúra értékét, megtanulják ezeket szeretni, védeni*
- *Megalapozzuk a környezettudatos magatartást.*

- **Közös programok és kirándulások szervezésével a gyermekeken keresztül elősegítjük a szülők környezettudatos szemléletformálását.**
- **Elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeik fejlődését.**
- **Megemlékezünk a környezet- és természetvédelemhez kapcsolódó jeles napjainkról. A környezet és a természetvédelemhez kapcsolódó ünnepek szervezésével az élő és az élettelen természet egy-egy összetevőjének, csoportjának megismerését a hozzájuk fűződő pozitív érzelmi viszony alakítását, a károsító tényezőkre való rádobbenést, cselekvésre való ösztönzést kívánjuk elérni.**
  - ✓ **Állatok napja**
  - ✓ **Víz világnapja**
  - ✓ **Föld napja**
  - ✓ **Madarak- és fák napja**
  - ✓ **Környezetvédelmi világnap.**
- **A mindennapokban tevékenységeken keresztül kialakítjuk a szelektív hulladékgyűjtés szokásait.**
- **Az óvodában keletkező zöld hulladékok gyűjtőedényekben gyűjtésével, majd felhasználásával a komposztálás fontosságának megláttatása.**
- **Séták, kirándulások alkalmával fejlesztjük a közlekedési ismeretek elsajátításának képességét. A közlekedés során fontos észlelési, magatartási, viselkedési szokásokat alakítjuk, amelyek megalapozzák a későbbi bonyolult helyzetek megértését és az ezekben való döntést. A kerékpározás szokásainak, szabályainak gyakoroltatása.**
- **Az óvoda összes dolgozójának törekedni kell a modell értékű, mintakövető környezettudatos magatartásra.**
- **Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek minden évszakban más módon gondoskodjanak a hozzánk látogató madarokról, megismerkedjenek a fajokkal, az életmódjával. A madarokról való gondoskodással formáljuk óvodásaink személyiségét, környezettudatos magatartását.**
- **A kerti munkában a gyerekek egyéni és életkori sajátosságaiknak megfelelően vesznek részt. A kertészkedés során, nyomon követhetik a növények fejlődését és azt is, hogy milyen feltételek között valósul meg. Eközben növény és állatismeretük gyarapszik, ökológiai szemléletük formálódik, de alkalmas bizonyos állatoktól való félelem legyőzősére. Tapasztalhatják az emberi munka hatékonyságát, fontosságát.**

Székhely, Takács Péter utcai óvoda, Kinizsi utcai óvoda, Zöldfa utcai óvoda, Táncsics krt.19. óvoda

A Zöld Óvoda kritériumrendszerének való folyamatos megfelelés.

Környezettudatos magatartást formáló rendezvények

- *Autómentes nap*
- *Európai Hulladékcsökkentési Hét*
- *„Játszd újra!” kiállítás*
- *„Ügyeskedj a kerékpároddal!”*
- *Bringa-tanoda*

Zöld jeles napokhoz kapcsolódó rendezvények**Székhely**

Zöld Övezet – Föld napjához kapcsolódó játékos délelőtti a szülők bevonásával.

Helyi értékek átörökítését elősegítő programok

Lépésről – Lépésre szakmai munkaközösség szervezésében az azonos programmal működő óvodák nagycsoportos korú gyermekek számára szervezett „Barangoló” program megrendezése a Györffy István Nagykun Múzeumban.

Székhely

„Lovas vagyok, hej! A paripám pej!”

Zöldfa úti óvoda

Mihály napi vásár

Márton napi vigadalom

Táncsics krt. 19.

Szüret

Pünkösöd

Közösséghez való tartozás érzését erősítő programok**Székhely**

Csöppnyi Csodák gyermeknap

Kinizsi úti óvoda

Ez a Nap más, mint a többi –kicsik köszöntése

Csiri – Biri gyermeknap

Takács Péter úti óvoda

Pöttöm Fogadó kicsik köszöntése

Ovikarácsony

Gyermeknap

Zöldfa úti óvoda

Egészségnap

Nyárnyitogató - Családi Gyermeknap

Táncsics krt. 19. óvoda

Lurkó köszöntő

Gyermeknap

Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

Nevelési gyakorlatunkban lehetőséget biztosítunk arra, hogy a környezetükben található tárgyakkal való manipuláció során a gyerekek megismerkedjenek a mennyiségi, alakí, nagyságbeli- és téri viszonyokkal, melyek alakítják ítéloképességüket, fejlesztik tér- sík- és mennyiségzsemléletüket.

Tervszerűen elrendezett csoportszobáink tevékenységközpontjai a felfedezési, gyűjtési, szervezési és építési lehetőségek sokaságát kínálja. E tevékenységek mindegyike matematikai gondolkodást feltételez.

Célunk:

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése, logikus gondolkodás elősegítése.

Feladatunk:

- *A gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismereteket nyújtunk.*
- *Biztosítjuk, hogy a gyermekek matematikai ismereteiket természetes környezetben, az óvoda mindennapjaiban szerezhessék meg.*

Óvodáink állandó napirendje sok lehetőséget nyújt konkrét matematikai tapasztalatokra, valamint az idő múlásának mérése kapcsán konkrét mérési tapasztalatot is eredményez.

A nap folyamán matematikai tapasztalatszerzés szintere lehet:

- Az öltözőben vagy az étkezések alkalmával lehetőséget nyújtunk az egy az egyhez megfeleltetésre.
- Hiányzók megbeszélése esetén a számolást és számtani műveleteket gyakorolhatjuk.
- A szabadtéri tevékenység, a testmozgás lehetőséget nyújt a térbeli matematikai tapasztalatok szerzésére.
- A naptár, az időjárás változásainak folyamatos megfigyelése, jelzések elhelyezései a matematikai tapasztalatok gazdagítását teszik lehetővé.
- A kirándulásokon különböző lehetőséget biztosítunk a matematikai élményekre.
- Szabályjátékokban, társasjátékokban tapasztalatszerzésre, alapokkal való ismerkedésre, számlálásra, mérésre, becslésre, térbeli matematikai ismeretek szerzésére van lehetőség.

A gyermekek matematikai fogalmainak kialakításához a hétköznapi élet tárgyai is sok lehetőséget kínálnak.

2.7.7. Munkajellegű tevékenységek

A munkajellegű tevékenységeket játékidőben a mindennapi tevékenységek során szervezzük. Kezdetben a gyermekek saját szükségleteik kielégítéséért segítségünkkel végeznek munka jellegű tevékenységet, később társaikért, a közösségért is szívesen vállalnak feladatokat.

Célunk:

A sokféle, változatos, munkajellegű tevékenységek és tapasztalatszerzések során olyan készségek, szokások, tulajdonságok kialakítása, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság, pontosság, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Feladatunk:

- *Az elvégzendő munka feltételeit megteremtjük.*
- *Értékeljük, ösztönözzük a munkavégzést.*
- *Saját és mások elismerésére nevelést erősítjük.*

- *Alkalmanként a szülőket bevonjuk a munkajellegű tevékenységekbe.*
- *A társakkal való együttműködést erősítjük, ösztönözzük.*
- *A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó feladatadás.*

Nevelési gyakorlatunkban megjelenő leggyakoribb munkafajták:

- Önkiszolgáló munka: testápolás, étkezés, öltözködés.
- Közösségért végzett munka, melyet a gyermekek önként, alkalmyszerűen vállalnak (takarítás, salátakészítés, üzenetek átadása, tevékenységközpontok rendjéért vállalt feladatok).
- Csoportjaink hagyományaihoz kapcsolódó munka, melybe bevonjuk a nagyobb gyermekeket, pl.: ünnepi készülődések során terem díszítése, átrendezése, ajándékok készítése.
- Növényápolás, állatgondozás.
- Kerti munka: virágoskert- és veteményeskert gondozás, udvarrendezés.

2.7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Óvodáinkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzások, spontán és szervezett tevékenység, amely a gyermeki személyiség komplex fejlődését, fejlesztését támogatja. Ez nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az általunk kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósítjuk meg, amely a játékban a leghatékonyabb.

Célunk:

Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendezése. A mikro és makro környezetében szerzett tapasztalataira építve gondolkodásuk fejlesztése.

Feladatunk:

- *A megfelelő tanulási tartalmakat szakszerűen, pedagógiai tudatossággal válogatjuk össze és integráljuk a különböző területekről.*
- *Az integrált témakör feldolgozásával lehetővé tesszük a konkrét tapasztalatok szerzését, és a multi szenzoros tevékenységeket.*
- *A tanulást támogató környezet megteremtése során a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire építve, fejlesztjük a gyermekek kompetenciáit.*
- *Biztosítjuk a gyermekek cselekvő aktivitásának, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalásnak, felfedezés lehetőségét, kreativitásuk erősítését.*
- *A tevékenységekben megvalósuló tanulás során a gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozunk.*
- *A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.*

A tanulási formák:

- Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokásalakítás,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az általunk irányított megfigyelések, tapasztalatszerzések és felfedezések,
- problémaszituációs helyzetek.

Nevelési gyakorlatunkban a játéktevékenységek és a felajánlott tevékenységek ugyanabban a tevékenységközpont-rendszerben folynak (kivétel: a kötelező mozgásfejlesztés és a mozgásos szabályjáték).

Nevelési gyakorlatunk tartalma és feladatrendszere

Nevelési gyakorlatunk integrálja a műveltség tartalmakat. Az integrálást „projekt-rendszernek” nevezzük. A tartalom hordozói a tevékenységek, amelyet a gyermekek vagy az óvodapedagógus kezdeményez.

„A projekt sajátos tanulási egység, amelynek középpontjában egy probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása vagy megválasztása, hanem a lehető legtöbb vonatkozásnak és összefüggésnek a feltárása, amely a való világban az adott problémához organikusan kapcsolódik. A projekt-módszer tudatos tervezést igényel, csakhogy elsősorban a tanulói tevékenységek tervezését...”

Mit is jelent ez számunkra a nevelési gyakorlatunkban?

Azért tartjuk a projekt-módszert hatékonynak nevelésünk során, mert a dolgok, jelenségek nem verbális, absztrakt síkon jelennek meg, hanem konkrétan, a tapasztalás szintjén, ahol gyermekeink maguk is képesek megfigyelésekre, felfedezésekre, felismerésekre.

A témakörök kiválasztásában, a témák több szempontú feldolgozásában aktív partnerként vonjuk be a gyermekeket, akik saját élményeikkel, tapasztalataikkal hozzájárulnak a kreatív tervezéshez.

A kiválasztott témák tartalmát a különböző tevékenységközpontokban, a szabad játékban és a szervezett tanulás helyzeteiben dolgozzuk fel, tevékenységhez kapcsolva.

Egy-egy téma feldolgozása több héten keresztül is eltarthat, hiszen közben a gyermekek ötleteikkel, gyűjtéseikkel, megfigyeléseikkel, információikkal, tovább építik a tartalom kibontását.

A tematikus projektrendszerünk jellemzői:

- A gyermekek érdeklődésének megfelelően sok érdekes témát tartalmaz, nem szűkül le az évszakrendszerre.
- A gyerekek változatos formában találkozhatnak a témával, sokféle módszert, eljárást integrál.
- Sokféle tevékenységet integrál (ábrázolást, ének-zenét, dramatizálást, stb.).
- Változtatás helyzetben találkoznak a gyermekek a témával, pl.: helyszíni megfigyelések, képek gyűjtése, albumok készítése és szabályjátékok stb. formájában.
- *Választható tevékenységek*

Ebben a formában kezdeményezzük spontán játék közben a tanulási helyzetet, felajánlva a szervezett tevékenységet is. Az egy időben több központba biztosított választásnál alkalmanként a szülőket és a dajkákat is bevonjuk. A kisebb gyermekek számára minden felajánlott tevékenység választható. A választás lehetőségét mi biztosítjuk, a gyermekek pedig dönthetnek.

Kötelezően választható tevékenységek

Ez azt jelenti, hogy több tevékenységközpontban ajánlunk fel lehetőséget a nagyoknak, amelyből a választás kötelező, de a gyerekek maguk döntenek el, hogy melyik tevékenységet választják. Ha elképzeléseik, ötleteik, szükségleteik azt kívánják, szabad az átjárás.

Az általunk kezdeményezett, választható és kötelező tevékenységek időtartama a nagyok esetében sem haladja meg a 30 -35 percet.

Kötelező tevékenységek (egyszerre, az egész csoport számára)

- nagycsoportos formában szervezett mozgásfejlesztés heti egy alkalommal minden korcsoportban
- alkalmanként a nagyoknak az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenység
- a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás
- mindennapos mese

A felajánlott tevékenységek jellemzői

A gyermekek szempontjából:

- feladattartásra nevel a választás, a döntés lehetőségét biztosítva,
- a tevékenységbe ágyazott műveltségtartalom integráltan kerül megközelítésre,
- tapasztalás útján ismerkednek meg a problémákkal,
- felfedezéssel, vizsgálódással, szándékos figyelem és bevonás aktivizálásával, játékosan tanulnak.

Az óvodapedagógus szempontjából:

- komplex fejlesztő hatást fejtünk ki a tevékenységközpontokban,
- tervszerűen, átgondoltan érvényesítjük a nevelés kultúráközvetítő szerepét, figyelembe véve a gyermekek elképzeléseit, szükségleteit,
- személyes mintaadó szerepünkkel kiegészítjük a gyermekek önálló tevékenységeit,
- a szabad játék intenzitását figyelembe véve határozzuk meg a kezdeményezésre alkalmas helyzetet.

A kötelezően választható, felajánlott tevékenységek szervezésének feltételei:

- A választható tevékenységeket kapcsoljuk egymáshoz, és csak akkor szervezzük, ha a gyermekcsoport már rendelkezik egy fejlettebb játékkultúrával.
- Tiszteletben tartjuk a játék szabadságát.
- Differenciáljuk a felajánlott tevékenységeket. Ez a forma egy szervezettebb helyzetet igényel.

A kötelezően választható tevékenységeket októbertől május végéig szervezzük az iskolába készülő nagy csoportos korú gyermekek számára.

A felajánlott tevékenységek formái:

Egyéni:

E tevékenységforma jelen van az egész nap folyamán, melyben célirányos fejlesztést végzünk.

Mikro csoportos:

A mikro csoportok gyermekek érdeklődése alapján, spontán módon, a gyermekek választásai, baráti kötődései, valamint javaslataink alapján alakulhatnak ki.

Az egész csoportot érintő tevékenységek:

E tevékenységi formát is csak differenciáltan szervezzük. Beszélgető körben: az egymásra való odafigyelést hangsúlyozzuk, a lassabban kommunikáló gyermekeket is türelmesen kivárjuk.

Minden tevékenységformában érvényesítjük a differenciálást, mint alapelvet. A gyerekek egyéni különbségeit toleráljuk, figyelembe vesszük.

A differenciálás gyermekcsoportjainkban a fellelhető fejlődési szintekhez, eltérésekhez való alkalmazkodást jelenti.

Alapos gyermekismeretet kíván meg tőlünk, hogy minden helyzetben több lépcsőfokot fel tudjunk kínálni a gyermekek számára, s az ehhez szükséges feltételeket előre meg tudjuk tervezni. Ha bízunk a gyermekekben, az általuk választott szinten sikerélményekben lesz részük. Ez továbblépésre, bonyolultabb feladatok választására ösztönöz.

Integrált műveltség tartalom a felajánlott tevékenységben

Nevelési gyakorlatunkban az integrált fejlesztéssel komplex fejlesztésre törekszünk, e tevékenységben sokféle képesség alakítását tűzzük célul. Ehhez a lehetőséget a projektrendszer adja.

Az alábbi integrációt, projekt lehetőségeket alkalmazzuk:

- témaprojekt: közös élményre, előkészületre építjük és egy téma köré szervezzük a felajánlott tevékenységeket
- a gyermekek által készített eszközökkel sokféle tevékenységet indukálunk a központokban

A felajánlott tevékenységekben a differenciálás elvének érvényesítését szem előtt tartjuk. A gyermekek részére az iskolai élet megkezdéséhez szükséges személyiségjegyek, képességek fejlesztésére, személyre szóló fejlesztő tervet készítünk.

2.8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdeményezésre. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
2. Az iskolakezdeményezéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.
  - a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
  - b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

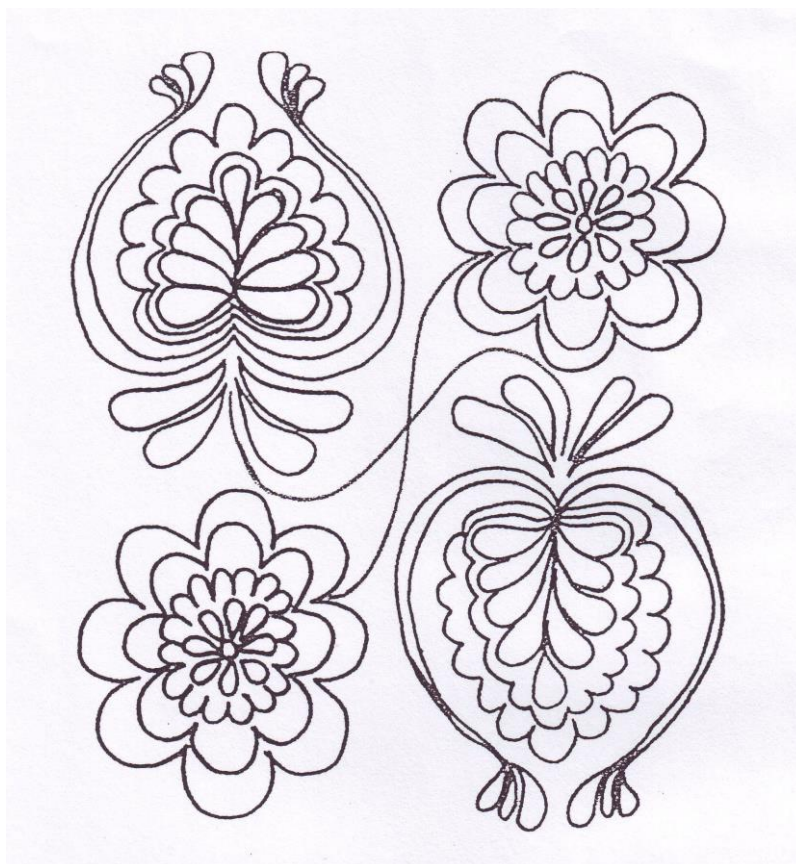
Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a

viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
  - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb –szükség szerint kreatív- elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
3. A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

3. Csokonai óvoda nevelési gyakorlata

TARTALOMJEGYZÉK

3.1.	Óvodáink bemutatkozása – Küldetésnyilatkozata	92.
3.1.1.	Csokonai úti tagóvoda	92.
3.2.	Nevelési gyakorlatunk alapelvei, célja, feladata	97.
3.2.1	A nevelés keretei	98.
3.3.	Tevékenységek kerete	105.
3.3.1	Heti rend	105.
3.3.2.	Napirend	106.
3.4.	Nevelésünk tevékenységformái	107.
3.4.1.	Játék	107.
3.4.2.	Játékba integrált tanulás	110.
3.4.3.	Verselés - mesélés	112.
3.4.4.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	114.
3.4.5.	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	117.
3.4.6.	Mozgás	120.
3.4.7.	Külső világ tevékeny megismerés	122.
3.4.8.	Munkajellegű tevékenységek	126.

3.1. Óvodáink bemutatkozása - Küldetésnyilatkozata

3.1.1. Csokonai utcai tagóvoda

„Az óvónő munkája nélkülözhetetlen nemcsak az egyéni, hanem a nemzetnevelés szempontjából is. A leggondosabb családi nevelés sem adhatja meg, amit az óvó nyújt: az emberi közösségbe való beilleszkedést.”

/Kodály Zoltán/

Karcag város legrégebbi, 1875-ben épült óvodája, melynek kapuját az egyesített intézmény névadója, Madarász Imre református lelkész, országgyűlési képviselő nyitotta meg.

Az óvoda tárgyi feltételei jónak mondhatók, az épület állandó és folyamatos felújítást, karbantartást igényel. Tágas, világos, színekben harmóniát árasztó esztétikusan berendezett csoportszobákban fogadjuk a gyerekeket. A mosdók berendezése, felszereltsége megfelelő környezeti feltétellel biztosítják a gyermekek gondozásának, testi szükségleteinek kielégítését. Az óvoda udvara a kisgyermek szabad mozgásfeltételének megteremtéséhez adott, az előírt szabályoknak megfelelően telepített udvari játékaik vannak, melyek több irányú mozgásra adnak gyermekeinknek lehetőséget. Fedett teraszunk lehetőséget biztosít a szabadlevegőn való tartózkodásra csapadékos idő esetén. Óvodánk háromszor nyerte el a Zöld Óvoda címet. 2009-ben egy fűrott kúttal is gazdagodtunk, mely biztosítja udvarunk növényeinek könnyebb, gazdaságosabb öntözését.

Óvodánkba 2006 szeptemberétől eredeti Székely kapun léphetnek be gyermekeink, mely óvodánk logójában is látható. Igazán helytálló gondolat olvasható rajta:

„A világon nem a tudomány, a szeretet művel csodákat.”
(Eötvös J.)

Négy csoportos óvodánkban nevelőtestületünket 8 fő óvodapedagógus alkotja. **Nevelőmunkánkat 1 fő pedagógiai asszisztens és 4 fő szakképzett dajka segíti. Nevelőmunkánk során olyan gyakorlatot kívánunk megvalósítani, mely érzelmi biztonságot adó, esztétikai élményt nyújtó, a gyermek szociokulturális hátrányainak csökkentését szolgálja.** Ezért választottuk nevelési gyakorlatunk kimunkálásának segítségül Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című programját. Nevelő munkánk során a bátorító nevelés elveit alkalmazzuk. Intézményünk kétszeresen kiválóan akkreditált tehetségpont. Építünk a művészetekben rejlő varázslatos erőre. A program cél –és feladatrendszere, művészi, esztétikai irányultsága közel áll hozzánk. Az óvónők ehhez a programhoz kapcsolódó továbbképzésekben vettek részt.

Meggyőződésünk, hogy nevelési gyakorlatunk biztosítja a hozzánk járó gyermekek számára a boldog gyermekkort, olyan tevékenységbeli tartalmakat, mellyel személyiségük életkoruknak megfelelően fejlődik.

Pedagógiai elvünk, hogy ebben az életkorban kiemelt jelentőséget kell tulajdonítanunk az érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt, családias légkörű, a pozitív személyiségjegyeket alakító, megerősítő, élménygazdag mindennapok megteremtésének.

Csoportjainkat azonos életkorú gyermekekből szervezzük. Fontosnak tekintjük a játék elsődlegességét, a gyermek – felnőtt pozitív kapcsolatát és sokszínű együttműködését.

Nevelőtestületünk, fontos feladatának tartja a tehetségigérek felkutatását, megfelelő feltételek mellett tehetséggondozó műhelyek működését, a beválogatott gyermekek további fejlesztését. Ehhez természetesen a kolléganőknek meg van a szakképzettségük, illetve, maguk is művelői egy-egy művészeti ágak. Azon gyermekek számára, akik különleges érdeklődést mutatnak művészeti tevékenységek iránt, a néptánc; a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka és az ének, zene, énekes játék, gyermektánc iránt óvodapedagógusaink külön foglalkozást biztosítanak. (Aprólábak Tehetséggondozó Műhely, Aprókezek Tehetséggondozó Műhely, Tátika Tehetséggondozó Műhely) Pályázatok írásába rendszeresen bekapcsolódunk.

A gyermekeknek lehetőségük van Tartásjavító és lábstatikai tornán részt venni, melyet szakképzett óvodapedagógus tart. Intézményünkben több munkaközösség működik, melyekben dolgozóink aktívan jelen vannak. (Mesevarázs Szakmai Munkaközösség, Művészeti Munkaközösség, Környezeti Szakmai Munkaközösség, Testnevelés-gyógytestnevelés Szakmai Munkaközösség, Kézműves Szakmai Munkaközösség, Vezetői Szakmai Munkaközösség)

Kapcsolatainkban a legfontosabb, és legszorosabb a családokkal való együttműködés. Törekszünk arra, hogy közösen szerzett élményekkel gazdagabbá, értékesebbé tegyük szülő-gyermek –óvoda kapcsolatát.

Küldetésnyilatkozat

Nyugodt, biztonságos és esztétikus környezetet biztosítunk óvodásaink számára.

Minden gyermeket feltétel nélkül elfogadunk, és folyamatosan megerősítjük őket pozitív tulajdonságaik tudatosításában.

Megkülönböztetett érzékenységgel foglalkozunk a szülőkkel, tartalmas nevelő-kapcsolatra törekszünk velük.

Életszemléletünk:

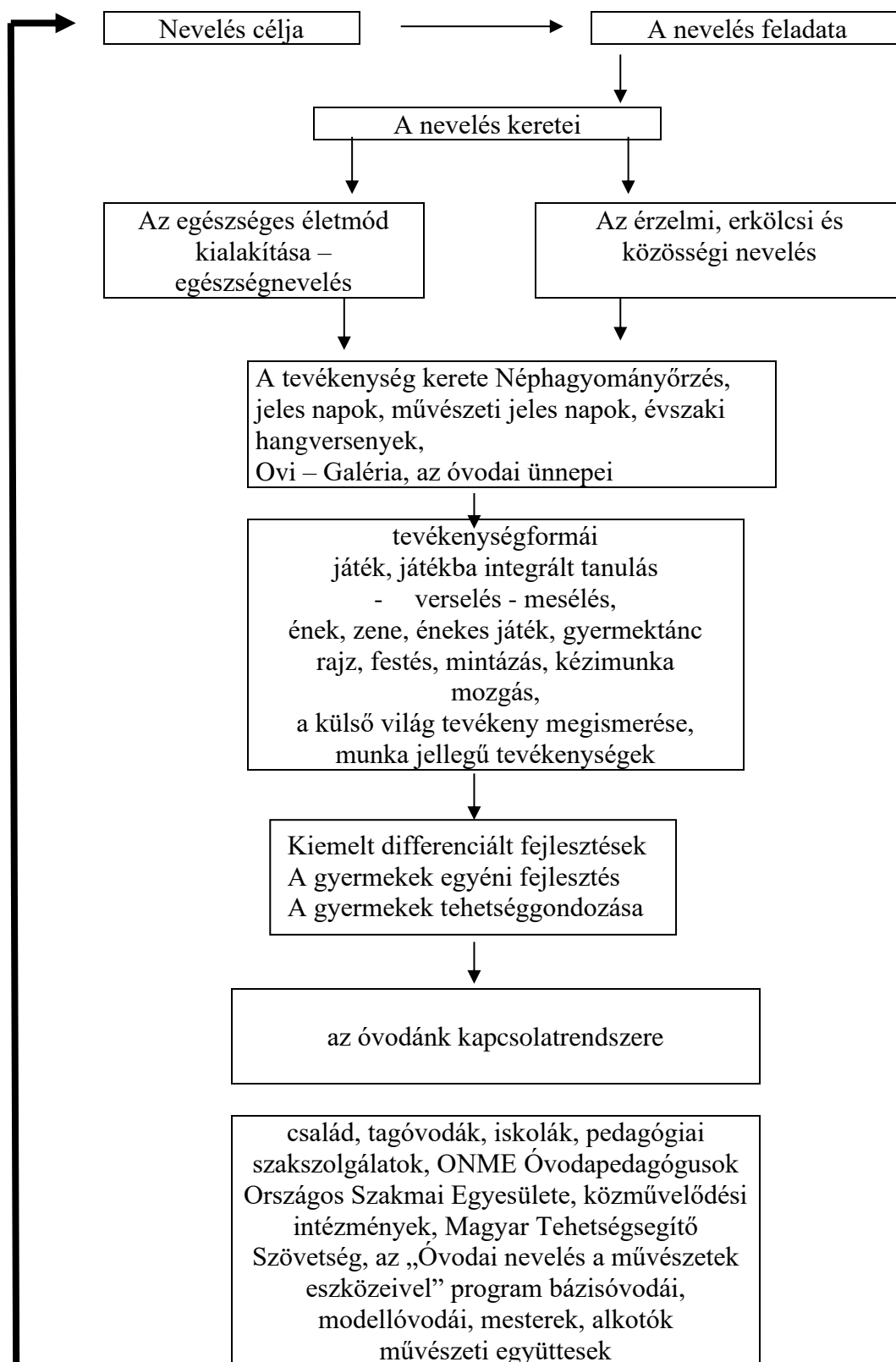
„Mosoly, Mese, Muzsika, Mozgás”

Mindennapi jelenlétével biztosítjuk a gyermekek testi-lelki szükségleteit.

*Építünk a művészetekben rejlő varázslatos erőre.
A tehetségigéreték felfedezésére törekszünk.*

Ápoljuk néphagyományainkat, tiszteljük nemzeti értékeinket, óvjuk, védjük környezetünket.

*Élménygazdag, tevékeny óvodai életet biztosítunk a gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembevételével, személyiségük sokoldalú fejlesztésével.
Minőségi nevelőmunkára törekszünk, melynek középpontjában a GYERMEK áll.*

RENDSZERÁBRA

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

3.2. Nevelési gyakorlatunk alapelvei, célja, feladata

Nevelési gyakorlatunk alapelvei

- Arra törekszünk, hogy óvodásaink nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődését elősegítsük az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Igyekszünk sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődést biztosítani, elősegíteni.
- Komplex élményeket biztosítunk, melyek segítségével erős érzelmi kötődést alakítunk ki a gyermekek és a művészetek között.

Nevelési gyakorlatunk célja, feladata

- Váljék a gyermek harmonikus személyiséggé, formálódjanak magasabb rendű érzelmei.
- Fejlődjenek mindazon képességei, melyek befolyásolják pozitív személyiségének alakulását.
- Alakuljon ki erős érzelmi kötődés a gyermek és a művészetek között.

Általános nevelési feladataink

Az óvodásaink testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi – szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

- ***Erkölcsi – szociális érzelmek alakítása***

A gyermek életét meghatározó szokásrendszer minden csoportnak sajátos légkört ad. Ez az alapja a biztonságos, családi, derűs, szeretetteljes közösségi életnek, amiben a gyermekeink társas kapcsolatai, erkölcsi tulajdonságai, szokása, normái kialakulnak. A közös élményekkel, tevékenységekkel, közös együttlétekkel, közösen végzett munkával olyan erkölcsi tulajdonságokat kívánunk megerősíteni, mint az egymásra odafigyelés, egymás iránti figyelmesség, együttműködés, megítélő-képesség, önzetlenség. Segítjük, támogatjuk a gyermekek között létrejövő kapcsolatokat, barátságokat, kisebb csoportok kialakulását, az érzelmekre épülő képességek kibontakozását. Erősítjük a gyermekekben önmaguk elfogadását, társaik és a felnőttek iránti szeretetre, tiszteletre és a máság elfogadására neveljük őket. A mindennapi testi – lelki edzés biztosításával fejlesztjük a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodóképességét, harmonikus testi fejlődését.

- ***Esztétikai érzelmek alakítása***

A gyermekek esztétikumhoz való szoktatásával a széphez való belső viszonyukat tesszük elérhetővé. Az esztétikai ízlést alapozó élmények kiváltását komplex esztétikai hatásokkal igyekszünk elérni, ezért összekapcsoljuk a mindennapi élet, a természet és a művészetek esztétikáját. A természet esztétikája magában foglalja a bennünket körülvevő táj, a természeti jelenségek szépségeit. A gyermekek szívesen tartózkodnak a szabadban, gyönyörködnek a természet szépségeiben. Kíváncsian figyelik a táj, az évszakok változásait. Sétáink során számtalan lehetőség adódik a csúnya és a szép megláttatására. Környezetünk önálló felfedezésével lehetővé tesszük a környezetvédelemhez, a környezetalakításhoz, a környezet esztétikájához kapcsolódó érzelmi viszonyok kialakulását. Fontosnak tartjuk a felnőttek példamutatását, hiszen ennek nyomán a gyermekek is könnyebben alkalmazzák a természethez való helyes viselkedést. Fontos feladatunknak tekintjük a mindennapi élet esztétikájára való figyelemirányítást. Ide tartozik a viselkedés, illem, beszéd, öltözködés, tisztálkodás, étkezés, szokásainak megismerése, gyakorlása.

- ***Az intellektuális érzelmek kialakítása***

A gyermekek természetes kíváncsiságára, érzelmeikre, érdeklődésére, tanulási, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzésekkel tesszük lehetővé, hogy gyermekeink egyre több ismeretet szerezzenek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetükről. A közös élmények befogadása, megismerése segíti a gyermekeinket, hogy biztonságosabban, jobban tudjanak tájékozódni az őket körülvevő környezetben.

A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek, a környezetben szerzett tapasztalatok élményszerű átélése, újrendezése során olyan érdekes problémahelyzetekkel találkoznak, amelyek megoldása segíti az egyszerű gondolkodási műveletek kibontakozását, a logikus gondolkodásuk, problémamegoldó képességük, kreativitásuk fejlődését. A meghitt beszélgetések és meghallgatások, a kommunikációs játékok segítségével alakítjuk, erősítjük a gyermekek beszédképességét, beszédaktivitását.

A gyermekek számára érzelmi biztonságot, védettséget nyújtó környezettel, a felnőttek személyes példaadásával, mintájával az alkotásra ösztönző eszközök állandó biztosításával segítjük a gyermekeinket, hogy gondolataikat, érzelmeiket szóval, mozgással, vizuális eszközökkel szabadon megjeleníthessék.

3.2.1. A nevelés keretei

3.2.1.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségnevelési program

Célunk:

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alapjainak lerakása, alakítása, formálása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatunk:

- ***A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.***
- ***A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.***
- ***A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.***
- ***A környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, környezettudatos magatartás alakítása.***
- ***Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.***
- ***A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése***

Az óvodába történő felvétel után igyekszünk minél rövidebb idő alatt megismerni a gyermeket. Családlátogatás során, illetve a szülővel való egyeztetés után az óvodában tájékozódunk az otthoni körülményekről, szokásokról, életviteléről, majd ezt követően elkészítjük a gyermekek egyéni mérő, értékelő, fejlesztőlapját. A gyermekek gondozása fontos feladat számunkra. Törekszünk kölcsönösen jó viszony kialakítására, őszintén, tapintatosan közeledünk hozzájuk, ezzel is elősegítve, hogy ők is elfogadjanak bennünket. A fokozatosság betartásával arra törekszünk, hogy gyermekeink egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével alakítjuk ki. Az egészségügyi szokások pontos menetét a csoportban dolgozó óvónők a dajka nénikkel megbeszélik, hogy mindenki azonos módon gyakoroltassa.

A napi 3-szori étkezést biztosítjuk, de a központi étrendet kiegészítjük a gyermekek által hozott gyümölcsökkel, az ebből készült gyümölcslevekkel, vitaminsalátával. Különös figyelmet

fordítunk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsír – tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére. Hetente vitaminnapot tartunk a Táncsics krt. 19. óvodában és a Csokonai úti óvodában. Az étkezések megközelítőleg azonos időpontban, kulturált körülmények között zajlanak. A tízóraiztatást, ahol a körülmények megfelelőek, ott folyamatosan végezzük, ahol hiányzik ehhez a feltétel, ott rugalmas formában oldjuk meg. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakaszában ihassanak a gyermekeink. Az ebéd minden csoportban kötött időtartamú, de figyelembe vesszük a gyermekek egyéni tempóját, egyéni szükségleteit. Ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására. Biztosítjuk a speciális étrendet gyermekeink számára

A gyermekek tisztaságigényének kialakításához biztosítjuk az alapvető feltételeket /személyenként külön törölköző, fésű, mosdókagylónként szappan, körömkéfe/. Ezeket a tevékenységeket a nap bármelyik szakaszában önállóan elvégezhetik saját szükségletüknek megfelelően, de ügyelünk a fokozatosság betartására. Folyamatosan kialakítjuk a helyes öltözködési szokásokat a szülők bevonásával. A réteges öltözködés előnyeit hangsúlyozzuk. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a ruházatuk tiszta, ízléses és praktikus legyen, és ezt önmaguk is igényeljük. A gyermekek mozgásigényét igyekszünk kielégíteni a változatos udvari játékokkal, sokirányú szabályjátékok szervezésével, a napi mozgásos tevékenységekkel, séták szervezésével. Jó idő esetén a testnevelés foglalkozásokat is az udvaron szervezzük. A gyermekeknek szükségük van a mindennapi nyugodt pihenésre, amelyhez biztosítjuk a szükséges feltételeket. Elalvás előtt valamennyi csoportunkban mesével nyugtatjuk meg gyermekeinket. Az alvás – pihenés ideje alatt csend, nyugalom, tiszta levegő minden csoportban biztosított. Igyekszünk figyelembe venni eltérő alvásigényüket.

- ***A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása***

Az óvodában megbetegedett gyermekeket fokozott gondoskodás mellett lehetőség szerint elkülönítjük társaiktól, és értesítjük szüleiket. A szülő megérkezéséig felügyeletet biztosítunk számára. A szülőnek az értesítéstől számított legrövidebb időn belül haza kell vinnie gyermekét – az óvónőnek addig is gondoskodni kell lázának csillapításáról, ha szükséges orvosi ellátásról. Lábadózó, gyógyszeres kezelés alatt álló gyermek az óvodát gyógyulásig nem látogathatja. A gyermekek a betegség után csak orvosi igazolással jöhetnek ismét óvodába. Fertőző betegség esetén az óvodát azonnal értesíteni kell. A további megbetegedés elkerülése érdekében fokozott figyelmet fordítunk a fertőtlenítésre, tisztaságra. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, saját tárgyak használatával, igyekszünk elkerülni. Az esetleges ágybavizelést mindig tapintatosan kezeljük, és amennyiben a szülő partner benne, a szülővel közösen keressük az okát és az esetleges megoldási lehetőségeket.

Fontosnak tartjuk, hogy edzettek legyenek a gyermekeink, ezért minden nap – ha az idő engedi kétszer is – kint tartózkodunk az udvaron. Sáros időben a betonozott részen légfürdőzésre adunk lehetőséget. Télen kihasználjuk a tél adta lehetőségeket, és szánkózunk, csúszkálunk, hóembert építünk, hógolyózunk gyermekeinkkel.

Az óvodáinkban szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenció fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítését, a gerinc-deformitások megelőzését szolgálják. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható. A gyermekeink egészséges életmódját úgy biztosítjuk, ha mindennapi edzési lehetőségekről gondoskodunk.

- ***A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása***

A lehetőségeinket figyelembe véve igyekszünk olyan esztétikus környezetet kialakítani, amely pozitívan befolyásolja gyermekeink egészséges életmódjának alakulását.

A Csokonai utcai óvoda szűkös, ennek ellenére lehetőséget nyújt a változatos játéktevékenységekhez. Az óvoda udvarán van füves, betonos rész, napos, árnyékos terület egyaránt. Még barátságosabbá varázsolják a virágok, szép fák, cserjék. Gyermekeink szabad mozgását, edzését az udvari játékaink biztosítjuk. Lehetőségeinkhez mértén cseréljük a fém játékokat fából készült játékeszközökre, hiszen ezek jobban szolgálják a gyermekek mozgásfejlesztését. Rendelkezünk babaházzal, fából készült padokkal. A Csokonai utcai óvodában a csoportszobák alapterülete a létszámnak nem mindig megfelelőek. A Csokonai utcai óvoda elhasználandó bútorok, cseréje folyamatosan valósul meg. Valamennyi csoportunkban kialakítottuk a program specifikus tevékenységi tereket. A Csokonai utcai óvodában a folyosók több funkciót látnak el, itt kerültek elhelyezésre az öltözőszekrények, ahol saját vállfán helyezik el a gyermekek levetett ruhadarabjaikat.

A mellékhelyiségek valamennyi korcsoport számára biztosított. A mosdók berendezése a gyermek életkorához igazodó. Minden gyermeknek külön fésűje, fogmosó felszerelése, törölközője van. A törölközőket, ágyneműket az óvodában biztosítjuk és ott is mossuk.

A mosdókban a tevékenységek helyes sorrendjének elsajátítását megkönnyíthetjük képek, jelek segítségével.

- ***A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása***

Óvodánk nevelőtestülete elkötelezett a környezeti nevelés, a környezetvédelem és a fenntarthatóság iránt. Mindannyiunk számára fontos a környezettudatos életmód kialakítása, kialakíttatása, az, hogy az ehhez szükséges magatartás- és viselkedésmintákat beépítsük óvodánk szokásrendszerébe. Nevelő testületünk tagjaiban megvan a természet szeretete, tisztelete, látjuk a természetet, veszélyeztető problémákat, a tenni akarunk a magunk szintjén az élhető világért, gyermekeinkkel igyekszünk megszerettetni a természeti és társadalmi környezetüket, megtanítjuk őket védeni azt. Már a kiscsoportokkal is kimozdulunk az óvodából a téli időszaktól kezdve, igaz, még csak az óvoda közeli utcákra valamint a közeli parkba. Középső és nagycsoportban minden évszakban többször is kirándulunk a távolabbi természetbe. A gyermekeket arra neveli, hogy „szeresd a természetet!” – csak ott, a természetben lehet. A természetvédelem a természet szeretetével indul, hogy a lehetőségekhez képest gyakran vigyük a gyerekeket kirándulni maradandó élménnyé, tegyük számukra a kirándulásokat. Környezettudatos szemléletmódunk nyilvánvalóan az óvodai élet, az óvodai nevelés egészét áthatja, s remélhetően a gyermekeken keresztül a szüleiknél is célhoz érünk. Elnyertük a „Zöld Óvoda” címet. Arra törekszünk, hogy a szülők aktívak, együttműködőek legyenek, minél több óvodai programba be tudjuk őket vonni. Folyamatosan és fokozatosan szoktatjuk gyermekeinket a környezet védelmére, szokássá alakítva a modellként bemutatott és folyamatosan gyakorolt tevékenységeket. A termekben, kiszolgáló helyiségekben kellő természetes fény esetén nem használunk elektromos áramot. A mosdókban a vízzel való takarékoság naponta szóba kerülő takarékosági lehetőség. Az udvar pormentesítését fűtött kútból nyert vízzel oldjuk meg. Az óvodában elfogyasztott gyümölcslevek papírdobozát illetve műanyag flakonját a gyermekek előtt zsugorítjuk, lapítjuk, melyeket bel- és kültéri szelektív hulladékgyűjtőinkben helyezünk el. Tisztított ivóvizet kínálunk gyermekeinknek a Csokonai utcai óvodában. Tisztítószereink túlnyomó többsége környezetkímélő.

- **Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi – lelki nevelési feladatok ellátása**

Az óvodánkban szükség esetén speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok végzésére is sor kerül a mindennapos mozgásos tevékenységekben. A beszédfejlődésben megkésett, beszédhibás gyermekek logopédiai foglalkozásokon vesznek részt, viszont a logopédus – sajnos- csak nagycsoportos kortól tudja őket fejleszteni. Az SNI gyermekek és a különféle beilleszkedési- tanulási- és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése, mindenekelőtt a saját óvónőink feladata. Az ő munkájukat segíti az intézményünk óvodapedagógus - gyógypedagógusa. Egyéb segítséget a Szakszolgálat szakembereitől kérhetnek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a kulturált testápolás, étkezés, a helyes öltözködés, testedzés, szabad mozgásos lehetőségek, alvás szokásait, és az eszközök használatának módját,
- a közvetlen környezetének rendjét, ápolását és védelmét,
- a szokásokat megerősítő, segítő, vizuális jelek jelentéstartalmát.

A gyermek képes:

- önállóan, igényesen ellátni az egészségügyi teendőit,
- vigyázni, rendben tartani az egészséges életmódhoz szükséges eszközöket,
- önállóan annyi ételt szedni, amennyit eltud elfogyasztani,
- a hőmérsékletnek megfelelően, önállóan öltözködni,
- eligazodni, önmagát kontrollálni az egészségügyi szokásokat mutató vizuális jelek segítségével,
- gondozni, védeni, alakítani, szépíteni a környezetét,
- pihenés alatt nyugodt, csendes játékra, hogy ne zavarja alvó társait.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- igénye a gondozottság, ápoltság,
- örül, ha igényesen elvégzi a gondozási feladatait,
- észreveszi, és érzéseit elmondja a környezete tisztaságával, ápoltságával kapcsolatban,
- szereti, védi és érdeklődik a közvetlen természeti, társadalmi környezete iránt.

3.2.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok fejlesztésének célja a gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a közösség értékeinek és a normáinak tiszteletben tartásával.

Feladatunk:

- *Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.*
- *A gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. A gyermeki érzelmekre épülő kapcsolatteremtő- és megtartó képességének formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása*
- *A gyermek ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja.*
- *Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig:*

Az óvodás gyermek jellemzője a magatartás érzelmi vezéreltsége. Személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért fontosnak tartjuk a biztonságot nyújtó, derűs, családi légkör megteremtését. Már a beszoktatásnál törekszünk arra, hogy a gyermekeket kedvező hatások ériék. Meleg, érzelmi támaszt nyújtó, esztétikus környezetet alakítunk ki. A csoportszobában, a mosdóban, az udvaron, szabadon mozoghatnak a megfelelő biztonság mellett. A gyermekek érkezésekor mindhárom óvoda öltözőiben, halk zene segíti a nyugalmat árasztó miliő megteremtését.

Minden csoportnak hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma, neve van, ami mélyíti összetartozásukat. Igény szerint lehetőséget adunk arra, hogy szülő és gyermek együtt ismerkedjen az óvodával. Így betekinhetnek az óvoda szokásrendjébe, belső életébe. Mi óvónők megismerkedünk a gyermek, otthon kialakult szokásaival, megengedjük, hogy az óvodába magukkal hozzák kedves játékaikat, tárgyaikat. Jelüket lehetőség szerint úgy válogatjuk, hogy ahhoz mondókát, dalt vagy verset lehessen kapcsolni, így még kedvesebbé válik számukra a jelük.

A családi légkör megteremtésével befolyásoljuk a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Gyermekeinknek lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek megfelelően tevékenységi lehetőséget választhassanak a nap folyamán. Figyelmet szentelünk az érdektelen gyermekekre, hogy mielőbb kideríthessük érdektelenségük okát.

Már a beszoktatás ideje alatt játékos formában gyakoroltatjuk a különböző tevékenységeket, figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, tempóját. A nehezen beilleszkedő gyermekeket mondókával, dallal, ölbéli játékokkal nyugtatjuk meg. Lefekvésnél külön figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatra (simogatás, betakargatás, mesélés). Tevékenykedtető óvodai életet biztosítunk, amely segíti a gyermekek együttműködését, formálja egymáshoz való viszonyukat.

A nehezen szocializálható, lassan fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése, speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

- *A gyermek – gyermek, a felnőtt – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességének formálása, erősítés:*

A gyermek pozitív kapcsolatai csak úgy alakulnak ki, ha jól érzi magát a csoportban. Biztonságuk és bizalmuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt és gyermekközössége. Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet. A korlátokat úgy állítjuk fel, hogy azoknak gyermekközösségeink meg tudjanak felelni, az elvárásoknak eleget tudjanak tenni. Partneri kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel az együttnevelésben.

Megismerjük a gyermekek egyéni jellemzőit, egyéni mérő, értékelő, fejlődési lapon rögzítjük, melyek segítik az egyéni nevelésüket.

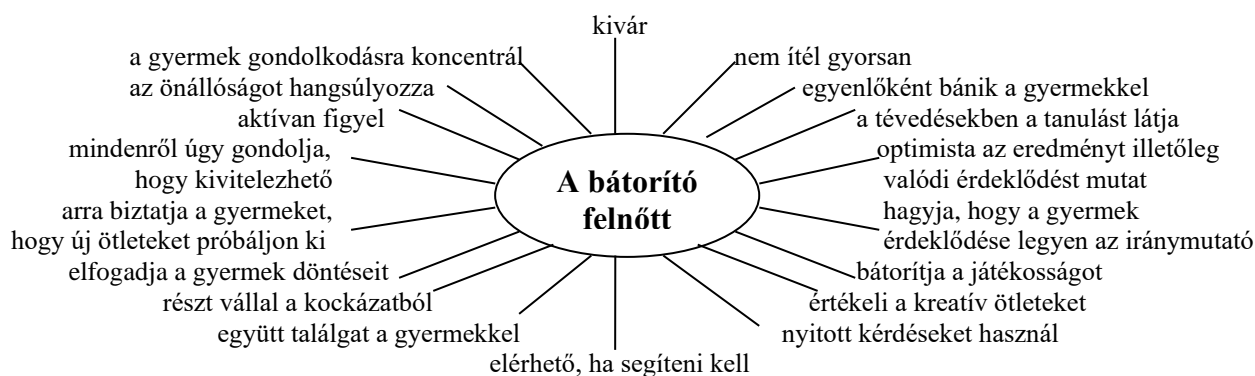
A felnőtt – gyermek kapcsolatában fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermek érzelmeit. A gyermek tevékenységéhez nagy szabadságot biztosítunk, pontos határok megjelölésével. Elvárásainkat röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazzuk meg. Ugyanakkor lehetőséget adunk a javításra. A kapcsolat erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítjuk a személyes perceket a nap folyamán, ahol lehetőség nyílik a saját érzésének elmondására. A szocializáció szempontjából különös jelentősége van a közös élményre épülő tevékenységek gyakorlásának.

Az együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség. Mindez fejleszti akarataikat, ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, szabálytudatukat.

Tilalom helyett választási lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket is hozhassanak. A humort, mint segédeszközt használjuk a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a feszültségek oldásában. A csoportokban használhatjuk az egyéni jellemzők tábláit /pl.: születésnap tábla, magasság – tábla, minden csoportban van „Megérkeztem, itt vagyok” – jelző tábla/. **A pozitív visszajelzés fontosságát erősítjük.**

- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda, más dolgozóink kommunikációja, bánásmódja, és viselkedése.
- Az óvónő, dajka, pedagógiai asszisztens pozitív viszonya, együttműködése, kapcsolatuk is hozzájárul a gyermekek érzelmi életéhez.
- Lehetőség és szükség szerint a daduska nénik és pedagógiai asszisztens is bekapcsolódnak a csoport életébe.

A bátorító nevelésben a felnőtt-gyermek viszonya

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén**A gyermek ismeri:**

- az óvodát, társait, és a körülötte lévő felnőtteket,
- a közösségi élet szokásszabályait (köszönés, udvarias megszólítás, megköszönés, tudakozódás, a csoport jelképrendszerét, szimbólumait, hagyományait stb.),
- a csoportban kialakított konfliktuskezelés szokásait,
- saját képességét, és azt természetesen elfogadja.

A gyermek képes:

- a viselkedés helyes szokásszabályainak betartására.
- felismerni, ha társainak segítségre van szüksége,
- együtt érezni a közösség tagjaival,
- konfliktusos helyzetben társával egyezkedni,
- leküzdeni a felmerülő akadályokat, megvigasztalni társát,
- a közösségért dolgozni,
- a sikertelenséget elviselni, a sikernek örülni,
- önállóan szabadon tevékenykedni a csoportszobában, mosdóban,
- önállóan dönteni, választási lehetőség esetén,
- a rábízott egyéni feladatokat önállóan, a szabályok betartásával megoldani.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ragaszkodik óvodájához, a kisebb gyermekekhez és a felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozza nyilvánosságra,
- segítőkész társaival, együtt érez a közösség tagjaival, érdeklődik társai, barátai iránt,
- figyelmesen meghallgatja a felnőttek és társai közléseit,
- elfogadja a másképpen fejlődő gyermekeket, értékeli a sajátos nevelési igényű társainak sikeres próbálkozásait,
- örül saját és mások sikereinek,
- felelősségteljesen végzi a rábízott feladatokat,
- élvezi, érzi a humoros helyzeteket,
- boldogan várja az iskolába lépést,
- igényévé vált a helyes viselkedés szabályainak betartása, egymást is megkérlik a szabályok betartására,
- konfliktusos helyzetben társaival egyezkedik,
- a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadja,
- tudja saját képességét – külső-belső tulajdonságait, tudja értékeit.

3.3. Tevékenységek kerete

3.3.1. Heti rend

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés - mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Verselés – mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Verselés - mesélés	Verselés – mesélés	Verselés - mesélés Mozgás
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	Külső világ tevékeny megismerése	Külső világ tevékeny megismerése	Külső világ tevékeny megismerése	

A csoportok heti rendjében a tábla szerinti javaslat a számosságokat jelöli, a variációkat az óvodapedagógusok határozzák meg.

3.3.2. Napirend

Időtartam	Tevékenységek		
6.00 – 8.30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Szabad játék	S Z	J
8.30 – 10.30	Játékba integrált egyéni, mikrocsoportos és kislétszámú csoport tevékenységek Testápolási teendők Tízórai <ul style="list-style-type: none"> ○ Verselés - mesélés ○ Rajz, festés, mintázás, kézi munka ○ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ○ Külső világ tevékeny megismerése ○ Mozgás 	E M É L Y E	Á T É
10.30 – 12.00	JÁTÉK A SZABADBAN <ul style="list-style-type: none"> ○ Közös, mikrocsoportos, vagy kislétszámú csoport tapasztalatszerző séta ○ Énekes játékok az udvaron (lehetőség szerint) ○ Mindennapi mozgás 	S P E R	K J Á
12.00 – 13.00	Testápolási teendők Ebéd	C E	T É
13.00 – 15.00	Testápolás teendők Pihenés, alvás mesével, altatódallal	K	K
15.00 – 16.00	Testápolási tevékenységek Uzsonna		
16.00 – 18.00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN, VAGY A SZABADBAN Részképességek fejlesztése egyénenként		

Egy héten egyszer – közös szervezett mozgásos játékok miatt – a játékba integrált tanulás rendje felborul.

Kis létszámú, differenciált tehetséggondozó műhelyek megtartása.

3.4. Nevelésünk tevékenységformái

3.4.1. Játék

Célunk:

Legyen képes a gyermek kreatív játékra az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével. Legyen képes vágyainak és ötleteinek kibontakoztatására. Célunk továbbá, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás. Előtérbe helyezve a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

Feladatunk

- *A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés, élmények).*
- *A 3–7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.*
- *A gyermekek beszédkésztség fejlesztése a játékban.*
- *Az óvónő játékszerű módszereinek alkalmazása.*
- *A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés-élmények)*

Alkotó kedvű légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol gyermekeink szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközökkel, jelenítik azt meg, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. A sajátos légkört segítjük sok új ötlettel, kellő időben adott segítséggel, megerősítéssel. A csoportban annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör segíti a gyerekek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudnak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Kezdeményezésünkre a gyerekek szívesen részt vesznek az énekes és mozgásos játékokban. A szerepjátékoknál a gyermekek szabadon választhassanak a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között.

Az együttjátás során megteremtjük a játékhoz szükséges témát, eszközöket, szabályokat és helyet, mindez mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör érdekében bátran használjuk a humoros kifejezéseket és tréfás szavakat.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s úgy az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belsővilágából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Feltételei: A játékhoz a megfelelő helyre és egyszerű, alakítható a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoport légkört, helyet, időt, eszközöket, és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékhoz, szimbolikus szerep játékhoz, dramatikus, szabályjátékokhoz.

A gyermekek a csoportszobában szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, segítségünkkel alakítják ki játékuk számára az állandó és variálható helyet.

Jelentős szerepet kap a csoportszobában az esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is, amit együtt gyarapítunk különféle játékfajtákhoz szükséges kellékekkel.

Rajzolás, festés, alkalmanként népi játékok készítése.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért minél több nagymozgásos tevékenységet, szerepjátékot szervezünk, az időjárás függvényében (pl.: népi játékok, mozgásos-közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok).

A játékhoz szükséges idő

A játéktevékenység a gyermekek óvodába érkezésekor kezdődik, szabadon választott játékkal játszhatnak. A játék folyamatosságát mindhárom óvodákban a rugalmas napirend jól biztosítja, így gyermekeink egybefüggően, a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán keresztül.

A kreativitást segítő játékeszközök

A játékeszközök olyan tárgyai a gyermekek cselekvésének, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják elképzeléseiket. A játékba igyekszünk olyan eszközöket biztosítani, melyek izléesek, praktikusak, egyszerű félkész játékok, hogy minél több ötletre, játékfajta ihlessen a gyermekeket.

A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal játékuk tartalmát gazdagítják, ezért biztosítjuk, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek játékidőben újra és újra átélhessék. A mikrocsoportos sétákat alkalmanként szervezünk, melynek fejlesztő hatása a gyermekek tapasztalatainak gazdagítását segíti.

- ***A 3–7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.***

Gyakorló játék:

A gyermekek megismerik az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, így a cselekvéshez örömszerzés társul, mely alapot ad a cselekvés többszöri megismétléséhez, ami szinte ritmikusan jelentkezik. Figyelemmel kísérjük a gyermekek halandzsázását, mivel a többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt. A gyakorló játék lehetőségét az udvaron is biztosítjuk, a rendelkezésünkre álló homok, víz, kisebb-nagyobb tárgyak erre a legalkalmasabbak.

Szerepjáték:

A gyermekek játékának továbbfejlődését segítjük szerepvállalással, mely a gyermekeknek minta a közös cselekvésekhez, a különböző kapcsolatok kialakításához. A kicsik játékában teret kap a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, buszos játék, melyek egyszerű mozzanatokat

jelenítenek meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepeket vállalnak, szimbólumokat használnak a „mintha”- helyzetek megteremtéséhez.

A dramatizálásnak, bábozásnak a rendszeres, többször ismétlődő meseélmény az igazi táptalaja. Az egyszerű mesék megjelenítésében modellt adunk egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben több kelléket használunk a képzeletbeli képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás saját előadásunkban jelenik meg az óvodában először. A csoportnak mágikus bábja, vagy figura lehet, akinek a gyermekek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket a gyermekekkel közösen készítjük, gyűjtjük.

A konstrukciós játékhöz kapcsolva jelenik meg a barkácsolás, elsősorban saját magunk által barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermekek bevonásával hozunk létre. A gyermekek az „én készítettem”- alkotás örömét igyekeznek többször átélni, így játékára a formagazdagság lesz a jellemző.

Olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi és szabályjátékokat játszanak a gyermekek, amelyet könnyen betartanak. Olyan szabályjátékot tervezünk, amelyek a gyermekek mozgásigényét is kielégítik.

A szerepjátékot és a dramatizálást kiegészíti az építő, konstrukciós játék. Bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hoznak létre, különböző anyagok, eszközök felhasználásával. A szabályjátékok játszásakor lehetőséget biztosítunk arra, hogy ők is hozzanak létre szabályokat, hogy ők maguk is legyenek a játék vezetői.

A játék folyamatában az óvodapedagógus, tudatos jelenléte biztosítja az indirekt felelősségét. Az óvodánkban fontosnak tartjuk a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése játék közben

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Modellt nyújtunk szerepvállalásainkkal a szókapcsolatok, nonverbális jelzések (mimika, gesztus) hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást a dramatikus játékokkal segítjük elő, az anyanyelvi játékok teret adnak az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez. (pl.. hangutánzó játékok, fonémahallást fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok felsorolása)

Az óvónő játéksegítő módszerei

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában a felnőtt – szülő és az óvodapedagógus. A játék folyamatába az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabadjáték túlsúlyának érvényesülése.

Játéksegítő módszereink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha a gyermekek problémamegoldóak, arra törekszünk, hogy az irányítás játékot követő, szemlélő, a gyermekeket cselekedni hagyó legyen.

A kisgyermeknél, ha szükség van rá, játékegzemélyesítő, modellnyújtó játszótársak vagyunk. Ebben a helyzetben is támogató, engedő és elfogadó, a kevésbé kreatívoknak, ötletszegényeknek segítők vagyunk. Ha a játékban a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát, akkor beavatkozunk.

Az udvaron napi egy szervezett játéktevékenységet ajánlunk a gyermekeknek.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a játéktevékenység csoportban elfogadott szabályait,
- a játékok helyét, a játékok megóvására vonatkozó tudnivalókat,

A gyermek képes:

- önállóan, érdeklődésének megfelelő játékot választani,ü
- önállóan eldönteni, hogy kivel és mivel játszik,
- szerepjátékot, konstrukciós játékokat játszani, bábozni, meséket megeleveníteni, építményeket létrehozni, barkácsolásban részt venni, különböző szabályjátékot a csoportban elfogadott norma szerint játszani,
- elmélyülten állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában részt venni,
- önállóan megteremteni a kitalált játékhoz szükséges helyet és eszközt,
- kreatív játéktevékenységet folytatni, a játékhoz félkész eszközöket készíteni az óvodapedagógus segítségével, és azt felhasználni,
- az együttműködés normáit betartva, együtt játszani kisebb csoportokban, a társaival.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- kíváncsi mások kreatív játéktevékenységére,
- élvezettel hoz létre bonyolult építményeket, konstrukciókat, és abban tud gyönyörködni,
- játéktevékenységekben együttműködő, segítő, figyelmes társ,
- interakciója színes, kedves, kulturált és érthető,
- sokszor jelét adja annak, hogy kijátszotta magát, és boldog a játéktevékenység végén,
- szüleinek gyakran beszél a játékélményeiről,
- igénye a több napon keresztül tartó játéktémában való elmélyülés.

3.4.2. Játékba integrált tanulás

Az óvodai tanulás célja: a gyermekek ismereteinek, képességeinek, tanuláshoz való viszonyainak pozitív formálása bővítése, rendezése.

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy a kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek. Azokon a napokon borul fel ez az alapelv, amikor szervezett mozgástevékenységet tartunk, és énekes játékokat szervezünk.

3.4.2.1. Nevelési gyakorlatunkban alkalmazott tanulási módszerek

Változatos eljárások alkalmazására törekszünk, a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja a módszerünk megválasztását.

Az adott szituációnak megfelelően kombinálva minél gyakrabban alkalmazzuk a játékosságot, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetést, elemezgetést, rendszerezést a tevékenységekben. Hasznos módszerek, amelyek a tanulási folyamatot segítik: az élmények elmondása, az otthoni és óvodai megbízások adása, szülők, nagyszülők bevonása az óvodai tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldások, önellenőrzésre, önértékelésre való készítés.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez:

- **Arra törekszünk, hogy gyermekeink kapjanak sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést**
- **Igyekszünk elérni, hogy mindegyik gyerek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést, kiemelve konkrét jó cselekedetét, tettét.**
- **Úgy alakítjuk a tanulási szokásokat, hogy egy kérdés, egy tekintet, egy áttrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.**

A szervezett tanulás formái
(A 3-6-7 éves korosztály számára)

Kötelező: Mozgás
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc (4-5-6-7 éveseknek)

Közvetve kötelező: Verselés - mesélés

Kötetlen: Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
Ének-zenei képességfejlesztés.
Külső világ tevékeny megismerése

A szervezett tanulás munkaformái

Együttes	Külső világ tevékeny megismerése Mozgás. Verselés - mesélés Mozgástevékenységek. Énekes játékok.
Mikrocsoportos	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka. Külső világ tevékeny megismerése
Kis létszámú differenciált fejlesztések	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka. Külső világ tevékeny megismerése Tehetséggondozó műhelyek
Egyéni	Részképességek fejlesztése. Tehetséggondozás csoporton belüli.

3.4.3. Verselés - mesélés

Célunk:

A gyermekek erkölcsi-szociális, esztétikai és intellektuális érzelmeinek gazdagítása, személyiség-fejlődésük, pozitív személyiségjegyeik megalapozása a csodákkal teli meseélményekkel, mesefeldolgozásokkal, és a mondókák, versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Feladatunk:

- *A felhasznált irodalmi anyagok életkornak megfelelő igényes összeállítása.*
- *A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).*
- *A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal, népi dajkai hagyományokkal, mondavilág.*
- *A felhasznált irodalmi anyagok életkornak megfelelő igényes összeállítása*

A felhasznált irodalmi anyagok igényes életkornak megfelelő összeállítása az óvónők feladata. Művészi értékű irodalmi anyaggal, népmesékkel, klasszikus és kortársi irodalmi művekkel, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeivel, meséivel kívánjuk megismertetni a gyermekeket. A választásban érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságot.

A **3-4 évesek** versanyagát népi mondókákból, rigmusokból, ringatókból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítjuk össze. Számukra egyszerű cselekményű, szerkezetű állatmeséket gyűjtünk egybe.

A **4-5 éves gyermekeket** népi mondókákkal, kiolvasókkal, vidám versekkel, névcsőfolókkal, klasszikus és mai magyar költők ritmusélményt nyújtó verseivel fejlesztjük. Meseanyagukat többfázisú állatmesékkel, népmesékkel, modern mesékkel a magyar klasszikusok meséivel bővítjük.

Az **5-6-7 évesek** versanyagát népi mondókákból, kiolvasókból, lírai versekből, névcsőfolókból, találós kérdésekből állítjuk össze. A gyermekek élményéhez kapcsolódóan új verseket választunk, kiolvasót és mondókát mondhatnak. Meseanyagukat kibővítjük tündérmesével, modern mesével.

Az **5-6-7 éves** kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményes népmeséket, novellisztikus-realisztikus tündérmeséket, tréfás meséket és műmeséket építünk be a gyermekek mesetárába. A kiválasztott versekkel, mesékkel erősítjük meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány-ápolást, az évszakok szépségét.

Vegyes csoportban a csoport életkori megoszlása befolyásolja az éves anyag összeállítását.

- *A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása*

Az első irodalmi élményhez mondókával, ölbeli játékokkal juttatjuk a 3-4 éves gyermekeket. Ezek az ölbeli játékok igazi „szeretet-megnyilvánulások”, melyet a gyermekek a felnőtt ölben testmelegében teljes biztonsággal hallgatnak. A gyermekekkel együtt sokat ismételtetjük az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat.

Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával megismertetjük a gyermekekkel a bábokat.

A vershez, meséhez, dramatikus játékokhoz olyan kellékeket is használunk, amely elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását. Időnként- a nagycsoportos gyermekeket is bevonva bábozunk, dramatizálunk a kisebbeknek.

Az új versek bemutatását a gyermekek élményeihez, tapasztalatához, hangulatához kapcsolódóan mondjuk el. A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősíthetjük egy közmondással.

A gyermekek segítségével megjelenítik a meséket, élményeiket. Bábjátékokat rögtönözünk, dramatizálunk. A gyermekekkel, gyakran játszunk rímes találós kérdéseket. A gyermekekkel albumokat készíthetünk a tanult versekről, mesékről. A hallott élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A mese, mint tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. A mindennapi mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét mondjuk a gyermekeknek, a 2. héten a mesét dramatikusan feldolgozzuk. A tevékenység befejezését olyan változatos hangulati lezárással jelezzük, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

- ***A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkal, dramatikus játékokkal***

A vers, mese a gyermek egész személyiségét formálja érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését segíti. Tájékoztatjuk a gyermekeket a külvilág, az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, a megfelelő viselkedésformáról, emberi jellemvonásokról.

A megteremtett nyugodt, biztonságot adó érzelmi légkörben előadott irodalmi alkotás a gyermekben egy eleven, belső képvilágot jelenít meg, amely az élmény feldolgozás formája. A mágikus világkép a csodákkal és átváltozásokkal feloldást és megoldást kínál a kisgyermek szorongásaira. A kifejező előadásmód, az irodalmi nyelvtanilag helyes beszédet. Anyanyelvi játékokkal és formáljuk, gazdagítjuk szókincsüket. A bábjátékban, dramatikus játékokban a gyermekek kibontakoztatják szabad önkifejezésüket, jó alkalmat ad a kommunikációja, a társalgási kedv fokozására, személyiségük formálására, kapcsolataik alakítására.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a három nevelési évben hallott mondókákat, meséket,
- mesélés, bábozás, dramatikus játékok szokásait, szabályait,
- a mikro csoportos és egyéni verstanulás kialakított szokásait, szabályait,
- a vershez, meséhez kapcsolódó hívó képeket.

A gyermek képes:

- a hívóképek alapján önállóan felidézni az egyszerűbb verseket, rigmusokat,
- a meséket helyes artikulációval és jó szövegfonetikai hatáselemekkel elmondani,
- figyelmesen mesét hallgatni,
- meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással kifejezni,
- aktívan, cselekvően részt venni a mesefeldolgozásban,
- a „mi mesénk” megkezdett gondolatmenetét folytatni,
- az átváltozás eszközeit, díszleteket, a félkész játékeszközöket használni,
- elfogadni önmagát, társait különböző szerepekben,
- mesék jeleneteit rajzban kifejezni,

- egyszerű bábokat készíteni.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- örömmel ismételgeti a verseket, rigmusokat,
- várja, igényli a mesehallgatást,
- örömmel mesél, bábozik, dramatizál az óvoda kisebb gyermekeinek,
- ötletei vannak a mesefeldolgozáshoz, amely láthatóan boldoggá teszi őt,
- a kitalált mesék „AH” örömmel töltik el,
- mosolyra derül helyzet- és jellemkomikumokon, szójátékokon.

3.4.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk:

Érezzék meg a közös éneklés, a közös játék örömét, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozza zenei anyanyelvüket, nemzeti, nemzetiségi hovatartozást. Az óvodás korosztály befogadó képességét figyelembe véve ismerkedjenek meg a magyar nép hagyományaival, jeles napokhoz fűződő szokásokkal, népi gyermekjáték és mondókakincsekkel.

Ismerjék meg a magyar néptánc motívumainak, lépéseinek elemeit, előkészítő mozdulatait.

Feladatunk:

- *A felhasznált zenei anyagok magyar néptánc előkészítő mozdulatainak, népzenei igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.*
- *A 3-6-7 éves korban megtervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása: az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, az énekes népi játékok fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.*
- *A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.*
- *A gyermeknyelvi képességének fejlesztése ölbeli játékokkal, mondókákkal, gyermekdalokkal, és a zenei képességfejlesztő játékokkal.*
- *A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása*

Az óvodai zenei nevelés során gyermekeinket megismertetjük mondókákkal, énekes játékokkal, komponált gyermekdalokkal.

A **3-4 éves gyermekeket** a felnőttel közösen játszható ölbeli játékokkal ismertetjük meg. Ezek arc-, kéz-, ujj-, lovagoltató játékok. A tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény a szeretet-kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme.

Ezt a korosztályt álló énekes játékokkal ismertetjük meg, melyeket játékos mozdulatokkal eljátszhatnak.

A **4-5 éves gyermek** zenei ismeretét mondókákkal, további ölbeli játékokkal, és énekes játékokkal bővítjük. Megismertetjük velük a csigavonalban, hullámvonalban való mozgást, a szerepcserére épülő játékokat, fejlesztve mozgásukat is. Alkalmi dalokat is válogatunk.

Az **5-6-7 éves gyermekek** zenei ismeretét a különböző játékhelyzetekben alkalmazható kiolvasókkal bővítjük. Általunk előadható, a gyermek figyelmét fejlesztő zenehallgatási művekkel erősítjük az értékes zene iránti érdeklődést. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat, rokon és más népek dalait, a magyar műzene darabjait alkotó dalokat és a klasszikus műzenét mutatjuk be.

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása

A **3-4 éves gyermekekkel** mondókákat, ölbeli játékokat, énekes játékokat ismertetünk meg. A mondókák, dalok 2/4-es üteműek, negyed és páros nyolcad ritmusokat tartalmaznak. Játék közben ismertetjük meg gyermekeinkkel az alapfogalmakat, és ekkor szerzik meg zenei készségeiket is. Gyakorolnak halkán és hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megfigyelhetik a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Különböző mozdulatokkal érzékelik az egyenletes lüktetést. A gyermek nevét, jelét énekelgetjük és énekelve hívogatjuk őket játékba, tevékenységbe. Felkeltjük a gyermekek figyelmét a zenehallgatás iránt, figyelve arra, érzelmekben, élményekben gazdagon tegyük. Különböző tevékenységekhez kapcsolódva, minden nap nyújtunk zenehallgatási élményt.

A **4-5 éves gyermekeket** új mondókákkal, gyermekdalokkal, műdalokkal ismertetjük meg, s lehetőséget teremtünk a 3-4 évesen tanultak ismételtetésére is.

A körjátékok közül a szerepcserés, a párválasztós, sorgyarapítós játékokat választjuk. Lehetőséget biztosítunk a gyermekek önálló éneklésére a tiszta éneklés érdekében. Mind három munka formában gyakoroltatjuk a halk, hangos, magasabb, mélyebb éneklést. Változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal kérdés-felelet játékokat gyakorolhatunk. Az egyenletes lüktetés mellett kihangsúlyozhatjuk a dalok, mondókák ritmusát a zenei képeségek alakításában.

A gyermekeket többféle ritmushangszerrel és népi ritmuseszközzel is megismertetjük, ezzel is fejlesztve ritmusérzéküket. A ritmushangszereket közösen is készíthetjük el a gyermekekkel. Lehetőséget biztosítunk, hogy a különböző tevékenységekhez kapcsolódva mindennapos zenei élményhez jussanak.

Az **5-6-7 éves gyermekek** új mondókákkal és új énekes játékokkal, alkalomhoz illő műdalokkal ismerkednek meg. A tanult mondókákhoz, dalokhoz hívóképeket keresünk, elhelyezve azokat a zenei polcon, vagy sarokban.

Ezek a szimbólumok emlékeztetik a gyermekeket a tanult dalokra, és lehetőséget adnak az élmények felelevenítésére.

Olyan dalokat is megtaníthatunk, melyekben szünet és szinkópa is megtalálható. Ebben a korban már bonyolultabb játékokat választhatunk. Olyanokat melyekben párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító, fogyó, fogó játékok találhatók.

Egyszerű táncos lépésekkel is megismertetjük a gyermekeket az utánzás lehetőségének biztosításával. Törekszünk a tiszta éneklést elősegíteni egyéni énekeléssel. A halk, hangosabb éneklést összekapcsoljuk a tempóváltoztatással vagy dallambújtatással. Biztosítjuk a tehetség gondozást, hangszeres képzés lehetőségét.

- **A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása**

A zenei nevelést kötött és kötetlen formában szervezzük. A zenei képességfejlesztés kötetlen jelleggel, mikrocsoportos formában tartjuk, a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve tudjuk fejlesztő munkánkat végezni. Az énekes játékokat kötötten, lehetőleg az udvaron tartjuk, rossz idő esetén a délelőtti levegőzés előtt. Így biztosítjuk az önfeledt, zavartalan, élményteli játékot. A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk, Jeles napokhoz kapcsolódva élő előadásban hallgathatnak hangszeres zenét, esetleg szülők, zenetanárok előadását. Az év folyamán 3 alkalommal rendezünk hangversenyt.

- **A gyermek - nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal**

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogy beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetésével segítjük a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa kifejezésével, hangerejének utánzásával megéreztetjük nyelvünk kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak énekelésével segítjük a magán-és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék gyakorlásával bővül a gyermekek szókincse.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a három nevelési évben hallott mondókákat, énekeket, énekes játékokat,
- az egyenletes lüktetést, dal ritmus, motívum hangsúly érzékeltetésének csoportban alkalmazott formáit,
- a hallásfejlesztés és ritmusfejlesztés eszközeinek használatát,
- a zenei tevékenységet elfogadott szokás – és szabályrendszerét.

A gyermek képes:

- az énekes játékot lendületesen, harmonikus mozdulatokkal játszani,
- gátlások nélkül, egyedül énekelni,
- zenét elmélyülten hallgatni,
- a zenei fogalompárokot megkülönböztetni,
- ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni,
- az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát és a motívum hangsúlyát összekapcsolni,
- egyenletesen járni, alkalmazkodni társaihoz,
- finom, kifejező mozdulatokra,
- bármelyik társát elfogadni, választani a különböző szerepekben,
- a hívóképek alapján felidézni a mondókákat, az énekes játékokat és a műdalokat.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- élvezettel játszik énekes játékokat,
- szívesen énekel egyedül és kisebb csoportokban társaival,
- élvezettel hallgat értékes és neki való klasszikus zenét,
- örömet leli a ritmusok, dallamok, játékok rögtönzésében,
- gátlások nélkül dudorászik, énekel a csoportban,
- szereti és élvezzi a mikrocsoportos zenei képességfejlesztő játékokat,
- „AH” élménye megmutatkozik az ovikoncerteken.

3.4.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célunk:

A gyermekek élményeinek, tapasztalatainak és fantázia világának képi, szabad, kreatív önkifejezése.

A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az ovigaléria programja adjon mindennapi lehetőséget a műalkotásokkal való találkozáshoz, hogy művészeti élményben részesüljenek mind a gyermekek, felnőttek, szülők az óvodában.

Feladatunk:

- *A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.*
- *A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító, formáló tevékenységek tartalma, minőségének folyamatos differenciált fejlesztése.*
- *A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítás.*
- *A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során.*
- *A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.*

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység a fontos, valamint az igény kialakítása az önkifejezése.

Az alkotó tevékenység gyakorlásához megfelelő méretű és minőségű eszközöket biztosítunk. Kiválasztásuknál a praktikumot, a célszerűséget és az esztétikumot vesszük figyelembe.

A tevékenységhez minden csoportszobában olyan teret biztosítunk, ahol az alkotók körét nem zavarják a mozgásos tevékenységet végző gyermekek. Fontosnak tartjuk, hogy egyszerre annyi gyermek tevékenykedjen, amennyi kényelmesen elfér egymás mellett.

Olyan légkört alakítunk ki, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak az alkotó munkába, ahol annyi ideig tevékenykedhetnek, ameddig jól esik nekik, ahol az elrontott, sikertelen lépéseket pótolhatják, javíthatják.

Az alkotó munkához szükséges eszközöket megfelelő tároló helyen helyezük el.

Az eszközök biztonságos kezelését a gyermekekkel egyenként tanítjuk meg. A különböző technikákhoz szükséges feltételeket a mindennapi szabad játékban is biztosítjuk (rajzolás, festés, mintázás, gyurmázás, szövés, fonás, origami, építés, műalkotásokkal való ismerkedés).

- *A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek, s azok tartalmának, minőségének fejlesztése*

A **3-4 éves gyermekekkel** játszva ismertetjük meg az anyagokat, eszközöket és a technikai kivitelezés lehetőségeit. Elkezdjük az esztétikum iránti érzékenység kialakítását, észrevétetve, együttesen gyönyörködve a saját alkotásunkban, a mű- és népművészeti szépségekben.

Teret engedünk a gyermek szabad témaválasztásának. Segítjük a képalakítást eszközbiztosítással, hogy élményeit festéssel, zsírkrétával, papírhajtással, agyagba, homokba karcollással, nyomattal kifejezhesse. Segítjük a képalakító készségének megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendeléséig.

Gyermekeink tetszés szerint vesznek részt a plasztikai alakításban. Az anyagok, gyurmák alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcollva ismerik fel.

Felfedeztetjük velük a különböző tárgyak formáit, alakjait. Beszélünk velük az alkotásaikról. Olyan léggömböt alakítunk ki, amelyben öröm egy-egy produktum. Többször megtekintjük az „ovi-galériában” kiállított alkotásokat.

A **4-5 évesek** alkotó-alakító tevékenységét bővítjük az élményekhez kapcsolódó, képalakító témajavaslatokkal és az azokhoz illő technikákkal.

Segítjük őket, hogy az emberábrázolást, a környezetről, a tárgyakról, eseményekről szerzett ismereteiket saját elképzelésük alapján jelenítsék meg.

Biztosítjuk lehetőségeinkhez képest a különböző technikai megoldásokhoz és a rajzok finomabb kidolgozásához elengedhetetlen ceruzákat, filc- és rostironokat, fapálcákat, különböző méretű ecseteket, anyagokat, spárgát, fonalakat, festékeket, textileket, terméseket. Törekszünk arra, hogy plasztikai munkájuk során egyre jobban tagolják a formákat, hogy képesek legyenek apró ajándéktárgyakat készíteni, hogy a plasztikus formák létrehozásához használjanak tárgyakat.

A gyermekek részt vesznek az eszközök előkészítésében, elrakásában.

Kisebb csoportokban megtekintjük az „ovi-galériát”. Lehetővé tesszük, hogy a látottakról véleményüket kinyilvánítsák.

Az **5-6-7 éves gyermekek** alkotó- együttműködési készségét fejlesztjük. Megteremtjük a közös kompozíció készítésének lehetőségét. Gazdagítjuk a technikai megoldások körét, az eszközlehetőségeket. A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelentetjük a mesékhez, dalokhoz, versekhez, ünnepekhez, énekes játékokhoz kapcsolódó eseményábrázolásokat. Segítjük őket, hogy a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat használjanak, hogy a formákat, színeket egyéni módon alkalmazzák. Az ünnepekhez kapcsolódva apró ajándékokat készítenek szüleiknek, a felnőtteknek és a kisebbeknek. Közös tervezzük meg közvetlen környezetük díszítését, átalakítását, formálását. Segítjük a gyermekeket a játék, a bábok, kellékek készítésében és abban, hogy nagyobb elemekből „búvóhelyeket” házat, tornyot hozzanak létre. az alkotó tevékenységhez szükséges eszközöket, anyagokat önállóan készítsék elő. Figyelmet fordítunk a tehetséggondozásra. A pályázatokon való részvétel azt is segíti.

A szülők igénye alapján a gyermekek munkáit a folyosóra, öltözőbe kitesszük a Táncsics krt.19. és Csokonai úti óvodában.

Az „ovi-galériát” sokszor látogathatjuk, amely hozzájárul, izlésük fejlődéséhez. Ez a hely szemet gyönyörködtető, ahol a műalkotások hangulati, formai színbeli elrendezéséről esik szó. Szüleiknek is bemutatják a kiállított műveket.

A város nyújtotta lehetőségeket kiaknázva, több alkalommal is ellátogatunk múzeumba, kiállításokra, tájházakba.

A vizuális nevelés ismeretforrása az egész látható világ. Minél szélesebb körét tárjuk a gyermek elé, annál nagyobb lesz az esély számára a fontosabbat, a szebbet meglátni, megalkotni.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tudatos irányított mikrocsoportos foglalkozás során a készülő munkák közben beszélgetnek a gyermekek eddigi tapasztalataikról, elmondhatják véleményüket az elkészült művekről. Megfogalmazhatják értékítéletüket, rácsodálkozhatnak a szép látványra. Tevékenység során érzelmi, hangulati kiegészítőként, verseket, mondókákat mondhatnak, vagy hangulattól függően énekelhetnek. Az alkotás öröme, és a kommunikáció együttthatása a gyermeki önkifejeződés egyik lehetőségét képezi.

- **A tevékenység szervezeti formáinak kialakítása**

E tevékenység a mindennapi játékban integrálódik. Minden héten egy alkalommal tudatosan irányított, mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezünk. Egyszerre csak annyi gyermek vehet részt a tevékenységben, amennyi az alkotó sarok asztalánál elfér, éppen azért, hogy legyen módunk egyénileg segítséget nyújtani. Ilyenkor is megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek megalkothassa képi ill. plasztikai elképzelését, személyiségük kivetített darabját, érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantáziájuk és élményviláguk darabjait.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:**A gyermek ismeri:**

- a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközeit, technikáit,
- a tevékenység csoportban elfogadott szokás és szabályrendszerét,
- a tevékenység eszközeinek rendeltetésszerű használatát és gondozását.

A gyermek képes:

- egyéni módon megjeleníteni élményeit, tapasztalatait, elképzeléseit,
- részletező, formagazdag, színeket egyéni módon alkalmazó képalkotásra,
- egyéni, részletező plasztikai alkotás létrehozására,
- közös téralakításra, építésre,
- beszélgetni saját és társai alkotásairól, és alkotásait elhelyezni a minigalériában,
- önállóan és csoportosan játékokat, ajándékokat, kellékeket készíteni,
- emberábrázolásra, a mozgást rajzaiban érzékeltetni, térben jelenszerűen ábrázolni,
- gondozni és vigyázni az alkotáshoz szükséges eszközeire,
- a különböző technikák alkalmazására és ötvözésére.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- alkotásaihoz ragaszkodik, örül az egyénileg és közösen elkészített kompozícióiknak,
- szívesen alkot, szívesen működik együtt téralakításban, építésben,
- rácsodálkozik a környezetében felfedezett tárgyakra, ruhákra, épületekre, szép alkotásokra,
- örömmel beszélget alkotásaikról, szívesen megfogalmazza értékítéletét,
- szívesen dolgozik a különböző, érdekes technikákkal,
- gyönyörködni tud saját és mások alkotásában,
- „AH” élménye visszatükröződik az arcán, az ovigaléria programjain.

3.4.6. Mozgás

Célunk:

A gyermekek természetes mozgáskészségeinek kialakítása, formálása az óvodai mindennapi életükben biztosított lehetőségekkel, és az irányított, rendszeres, tervezett tevékenységekkel, melyben motoros képességeiknek, és ezen belül a kondicionális (erő, állóképesség, gyorsaság), koordinációs (téri tájékozódás, mozgásészlelés, egyensúlyozás – és ritmusképesség) fejlesztése játékos formában valósul meg.

Feladatunk:

- *A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgások, mozgásos játékok biztosítása, a gyermekek harmonikus, összerendezett, ritmikus mozgásnak kialakítása érdekében.*
- *Az irányított, mozgásos tevékenység gazdagítása a művészetek eszközeivel.*
- *Különböző szervezeti formák alkalmazása a gyermekek mozgás – szükségletének kielégítéséért, differenciált fejlesztéséért.*
- *A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység keretében.*
- *A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása*

Fontosnak érezzük természetes mozgásvágyuk megőrzését, a mozgásszükségletük tudatos kielégítését. A gyermekek nagymozgása jól fejleszhető az óvoda udvarán, változatos tornaszerek, kéziszerrek biztosításával.

A szabad játékos mozgás zavartalan gyakorlási lehetőségeket ad a szervezet mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére.

A gyermekek mozgásos tevékenységeit, azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, a csoport összetételéhez mérten tervezzük meg.

A **3-4 éves** gyermekek szervezett mozgás tevékenysége során a természetes nagymozgások fejlődésének segítése kap hangsúlyt.

- Fokozatosan kialakítjuk az együttmozgáshoz szükséges alapvető szabályokat, meg tanulnak alkalmazkodni mozgás közben.
- Megismertetjük őket a futásgyakorlatokkal, a menetirány betartásával, az elhelyezett akadályok kikerülésével. Játszanak ugrásgyakorlatokat, előkészítő mozgásformákkal.
- Megismertetjük dobásgyakorlatokkal, babzsákkal, labdával, többféle kéziszerral gyermekeinket.
- A mozgásos játékok adnak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására. A mozgásos játékok szervezése során hangsúlyozottak a törzs izomzatát erősítő csúszások, kúszások, mászások.
- A játékok szervezése során készítetjük a gyermekeket a tőlük elvárható erő kifejtésre (testi képességeik szerint)

A **4-5 éves gyermekek** természetes mozgásában továbbra is a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. A szervezett mozgásos játék során megjelennek a térben való tájékozódás, gyakorlási lehetőségei.

- Fussanak az elhelyezett akadályokon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással. Házas fogójátékokban gyakorolják az üldözés, menekülés taktikáját. Korrigáljanak irányváltásokat, fussanak egymással szemben, kikerüléssel.
- Ugrógyakorlatokat szervezünk, egy lábon, páros lábon, szökdelésekből felugrás – leugrás két lábra, játékos helyből távolugrás, versenyek megszervezésével.

- A játékos mozgások, lehetőséget adnak a megismert labdajátékok, ugróiskolák, kötéljátékok gyakorlására. Próbálgatják a labdadobást, elkapást, különböző testhelyzetekben labdagurítást. A támaszgyakorlatok során gyakorolják a célbadobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával, haránt terpeszállásból.
- Szervezett torna során gyakorolják a támaszgyakorlatokat talajon és szeren. A talajtorna elemeként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata a „csikórugdálózás”.
- Nagyobb hangsúlyt helyezünk az egyensúlyérzék fejlesztésére a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálására. Az egyensúlyozó játékok szervezése.

A szervezett játékos mozgások során a megismerttetett mozgáselemeket, egyensúlyérzék fejlesztő játékeszközökön gyakoroltatjuk.

5-6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus. Az ismert mozgáselemeket használja a szabad mozgásos játéktevékenységben. A nevelőmunkánkban hangsúlyt kap ennél a korosztálynál az észlelés, az alaklítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finommotorika alakítása és a szabályok betartására való törekvés.

- Gyakran használjuk a különböző kéziszerkeket /labda, szalag, babzsák/. Több a futó, fogó, ügyességi játék. A futás feladataiban megjelenik a tempóváltás. Megismerik a fokozódó futást, a gyors futást és a lassú futást különböző irányban.
- Sorozatugrásokat, magas- és távolugrásokat. Ugrásgyakorlatokat végeznek. Szökdeléseket páros és egy lábon haladással. Néhány lépéses nekifutással gyakoroljuk a magas –és távolugrásokat.
- A dobásgyakorlatok során labdát dobunk egykezes, kétkezes, alsó- és felső átadással társnak. Gyakorolják a labda leütést, elkapást, vezetést járás és futás közben.
- Természetes támaszgyakorlatokat végeznek (kúszás, padon, rézsútospadon, eszközhordással, csúszás, irányváltoztatással, változatos eszközökkel, mászások, eszközökön alkalmazva). Ismétlik az óvodában tanult talajtorna-elemeket: guruló átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulás a test hossz tengelye körül, guruló átfordulás, talpon eszközökkel, gurulás párosával.
- Hagyományosan szervezett sportverseny az óvodák között: „Kelj fel Jancsi” játékos sportvetélkedő.
- A testnevelési játékok: futó, fogó, küzdő játékok, egyéni – páros és csoportos versenyek, sor és váltóversenyek, amelyek hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások alakításához.

* A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

A mindennapi szervezett játékos mozgások eszközökkel és eszközök nélkül (játékos gimnasztika, mozgásos tevékenységek vagy futás, kacagás). A játékos mozgást teremben vagy szabad levegőn szervezett formában minden gyermek számára biztosítjuk.

* Verbális fejlesztés:

A verbális fejlesztés, azaz a beszéd észlelése és értése szintén minden korcsoportban kitüntetett szerepet kap. A foglalkozásokon előforduló valamennyi új szó, kifejezés a gyerekek szókincsét bővítik. A szavak, utasítások megfelelő hangsúlyozása a megértést könnyítik. Az irányok és a testrészek nevei mozgással egybekötve vésődnek be a leghatékonyabban.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:**A gyermek ismeri:**

- az irányokat,
- a természetes hely – helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékokat,
- a mozgástevékenység szokás és szabályrendszerét,
- a mozgáshoz használt eszközök helyes fogásait.

A gyermek képes:

- térben tájékozódni, irányokat betartani,
- harmonikusan, összerendezett ütemtartással járni,
- a zenés gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan, jó testtartással végezni,
- csúszni, kúszni, mászni a különböző szereken is,
- helyben labdát vezetni, kislabdát távolra és célra eldobni,
- az ugrásokat talajéréskor fékezni,
- kitartó, pontos feladatvégzésre,
- kooperatív játékra,
- mozgáseszközök előkészítésére, elrakására.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban,
- élvezi és tetszik neki a zenés gimnasztika szépsége,
- élvezi a futást kocogást,
- szertettel segít kisebb, vagy mozgásfejlődésben elmaradt társainak,
- figyelmesen együttműködik társaival a mozgásos tevékenységben.

3.4.7. Külső világ tevékeny megismerés**Célunk:**

A gyermekek közvetlen, majd tágabb környezetének felfedezése során pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti, emberi és tárgyi értékek iránt. Ezáltal ismerje meg szülőföldjét és annak helyi hagyományait, szokásait, a családi kultúra értékeit, hogy annak szeretetére, védelmére folyamatosan befogadóvá váljon.

Célunk továbbá a környezet felfedezése, kutatgatása, vizsgálódása közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér – és síkbeli ismeretének gazdagítása, tapasztalatainak rendezése, melyet más körülmények között is fokozatosan alkalmazni tud. A gyermekek elemi ismeretének megalapozása a szülők segítségével.

Feladatunk:

- *A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása*
- *A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.*
- *A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.*

- **Környezetünk védelme és megóvása, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása. Környezettudatos magatartás megalapozása.**
- **Matematikai képességek fejlesztése.**

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A gyermekeket az óvodába érkezésükkor esztétikus, meleg, barátságos környezet fogadja. Igyekszünk a megfelelő tárgyi természetes anyagokkal és azzal összhangban lévő, kellemes benyomást keltő kiegészítőkkal, tisztasággal, harmóniával sugárzóvá tenni termeinket, kiegészítő helyiségeinket.

A **3-4 éves gyermekekkel** először saját szűk környezetüket ismertetjük meg. Lehetőleg a csoport szimbólumát jelképező apró ajándékon tüntetjük fel a frissen óvodába érkezők jelét. Az első hetek ismerkedő, barátkozó, pozitív érzelmi szálakra épülő kapcsolatok kialakulása után és közben megtanulják a saját és társaik jelét. Megismerkedünk a mosdó, WC, öltöző helyiségeivel, majd a kicsik udvarrészével, az ottani játékokkal, növényekkel, kialakítjuk közös együttlétünk szokásainak alapjait. A Csokonai utcai óvodában nincs külön udvarrész az egyes korcsoportoknak, ebben az óvodában is elkülönítettek az egyes tevékenységek színterei.

A kiscsoportos udvarrész után más korcsoportok játszóhelyeit is meglátogatjuk, majd az óvoda közvetlen környezetét rövid séta alkalmával ismerjük meg. Tervezünk e korosztály számára az óvoda utcájában, közeli parkban sétát, megfigyeljük az állatok, növények életét, a természet változásait. A séták során gyűjtünk leveleket, terméseket. Otthonról hozott képekből, ill. együtt kivágottakból albumot készítünk, melyekhez a gyűjtött terméseket, leveleket is felhasználhatjuk. Ekkor beszéljük meg az addig látottakat, rendszerezzük őket (anyagok mennyiségét, formáját, nagyságát).

Minden korosztály a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azok a tevékenységeikben, alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és térbeli viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

A házi állatokat lehetőleg természetes környezetükben ismertetjük meg a gyermekekkel. A téli időszakban lehetővé tesszük az otthonról hozott vagy a könyvtárból kölcsönzött ismeretterjesztő, kiadványok DVD-k megtekintését.

A **4-5 éves gyerekek** élményszerző sétáikon már a távolabbi környezetük megismerésére törekednek. A szomszédos, vagy éppen távolabbi utcák üzleteivel, szolgáltató helyiségeivel is megismerkednek. Találják meg a felnőtt segítségével a természet változásai és az emberi tevékenységek közötti összefüggéseket. Törekszünk arra, hogy a gyerekek e korban már maguktól is rácsodálkozzanak, felfigyeljenek természeti jelenségekre, hétköznapi szépségekre. Közös csoportosétáink alkalmával, de a szülőket is bevonva gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat stb. olyanokat, amelyek barkács tevékenységünk során fel tudunk majd használni. (A gyűjtés ne legyen céltalan!)

A gallyakat rügyeztetünk, és magvakat csíráztatunk. Minden évszokról gyűjtünk képeket, melyeket folyamatosan albumba rendezhetünk. Lehetőség szerint tudatos vásárlói és fogyasztói szokások, megalapozására vásárlásokat tervezünk, majd a friss zöldségeket, gyümölcsöket nyersen elfogyasztjuk, közben megbeszéljük azok színét, formáját, nagyságát, a fogyasztás higiénés feltételeit.

Az óvoda udvarán előforduló madarak neveivel is megismertetjük őket. Minden lehetőséget kihasználva az óvoda udvarán foglalkoztatjuk a gyermekeket, megismertetjük őket a bokrok alján, fűszálon élő bogarak, rovarok nevével is. Téli időszakban, lehetőséget biztosítunk népi hagyományokhoz fűződő munkatevékenységek megismerésére.

A **6-7 éves gyerekekkel** az óvodától távoli helyekre, lehetőség szerint közlekedési eszközökkel utazunk. Ekkorra már a gyerekek többsége meg tanult nyitott szemmel járni a természetben. A színek, magasságok, térbeli viszonyok, megnevezéseivel tájékozódik, összehasonlít, tájékoztat, vizsgálódást végezhet. Sétáink során megismerkedünk többféle fa, fű cserje, virág nevével. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a természet változásait, lehetőségünk szerint szedjük gyógynövényeket, melyeknek a nevét is megtanuljuk (csipkebogyó, bodza, kamilla, hárs, csalán). A Táncsics krt. 19. sz. és a Csokonai úti óvodában zöldségeskertet alakítottunk ki, melynek segítségével a gyermekek megismerhetik a gyógynövényeket, növényeket és azok hasznosságát.

A begyűjtött növényeknek megtanuljuk a felhasználási módjait. Megismerjük és megtanuljuk az évszakokat és napszakokat. Az évszakok változásait és az ezekkel összefüggő emberi viselkedési és munkatevékenységeken túl már a környezetünk védelmére, a szülőföldhöz, városunkhoz való kötődés megalapozását is fontos feladatunknak tekintjük. Ezt többek között városunk nevezetességeinek megismertetésével érjük el (szélmalom, fogadóház, múzeum, tájházak stb.)

Csoportszobáinkban gondozunk növényeinket. A szobanövények tavaszi átültetésénél is bevonhatjuk a gyermekeket a munkába.

Egyszerű vizsgálódásokat végzünk, növényekkel, vízzel, levegővel, talajjal.

Ellátogatunk középületekbe (pl.: könyvtár, rendőrség, tűzoltóság, bölcsőde, iskola). Hagyományként működik, lovas kocsikázás.

A vízi és légi közlekedésről az ismeretek megszerzésének egyik lehetősége az ismeretterjesztő könyvek megtekintése, melyet szívesen alkalmazunk, hiszen helyi sajátosságaink ezek helyszínen való megfigyelésére nem adnak lehetőséget. A mikro csoportos tevékenységi formák során megbeszéljük a környezetünkben látható, felfedezhető formák nagyságbeli, mennyiségbeli, formai jellemzőit. Az állatok napján (október 4.) lehetőleg kirándulást tervezünk.

- ***A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során***

A tapasztalatszerzés lehetőséget ad minden gyermek számára az őszinte, érdeklődő beszélgetésre. Beszélgetéseink során odafigyelünk gyermekeink megnyilatkozásaira, érdeklődő kérdéseire, reagálunk, válaszolunk azokra. A mikrocsoportos foglalkoztatási forma intimebb hangulata lehetőséget ad a zárkózott vagy beszédhibás gyermek véleményének elmondására, nyelvi kifejezőképességük, szókincsük csiszolására. A valós élethelyzetek a gyerekeket is a természetes viselkedésre ösztönzik. Lehetőségük van az illedelmes viselkedés szabályainak hatékonyabb kialakítására, a bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérdés, kérdés, felvetés helyes alkalmazására. A séták utáni beszélgetéseknek közösségformáló, összetartozást erősítő hatásuk is van. Lehetőséget biztosítunk mindenki számára gondolatainak, tapasztalatainak, érzelmeinek megfogalmazására.

- ***A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása***

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében túlnyomórészt mikrocsoportos formában történik, közvetlen tapasztalat, élményszerző udvari megfigyelések és séták alkalmával. Minden csoport lehetőségének megfelelően évente 2-3 téma projektet dolgozzon fel. Projekt feldolgozása során megbeszéljük a környezetünkben látható felfedezhető formák nagyságbeli, mennyiségbeli formai jellemzőit. Az állatok napján (október 4.) lehetőleg kirándulásokat tervezünk.

Évente 1-2 alkalommal, nagyobb gyermekekkel (lehet többször is) erdei programokat szervezünk. Erre a természet ünnepein, azaz a természetóvó jeles napokon van leginkább lehetőség:

- Allatok napja október 4.,
- Víz napja március 20.,
- Föld napja április 22.,
- Madarak fák napja május 10.,
- Környezetvédelmi világnap június 5.

• ***Környezetünk védelme és megóvása a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása. Környezettudatos magatartás megalapozása.***

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotáshoz, tanulja azok védelmét, az érték megőrzését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. Környezettudatos magatartást megalapozzuk óvodáinkban a fenntartható fejlődés érdekében. A papírhulladékot szelektíven gyűjtjük.

Lehetőségeinkhez képest újrahasznosítjuk a papír és egyéb hulladékot. Játékok, eszközöket készítünk belőle. Pl.: kasírozással, rongyszövással, varrással. Környezetünk szebbé tétele érdekében óvodánk udvarát rendszeresen gondozzuk. A tevékenység során keletkezett zöld hulladékot komposztáljuk (szemétszedés). Minden csoportban olyan helyzetet alakítottunk ki, ahol gyűjtjük a természeti kincseket, szépségeket. Itt találhatóak meg az eredményes feldolgozáshoz szükséges eszközök felszerelések pl.: nagyító, távcső, locsolók, Földgömb, szakkönyvek, szakmai lapok.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a tevékenységhez szükséges viselkedés alapvető szabályait,
- azokat a magatartási formákat, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- a gyalogos közlekedési szabályokat,
- a környezetében lévő művészeket, mestereket, esztétikai alkotásokat,
- az időjárás és az öltözködés összefüggéseit,
- mennyiségi, alak, nagyságbeli, tér – és síkbeli formákat.

A gyermek képes:

- különbséget tenni az évszakok között, napszakok között,
- megszámlálni bármit legalább 10-ig és azokat mennyiség, nagyság, forma, színszerint rendezni és összehasonlítani,
- az irányokat és a szófajokhoz társuló igekötőket, névutókat (leül, szék mellett) pontosan alkalmazni,
- betartani a gyalogos közlekedés szabályait,

- élményeit kontextusos helyzetben elmondani, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető módon beszélni,
- az alapvető viselkedési szabályokat betartani,
- önállóan, otthonosan mozogni az óvoda egész területén.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- szereti a környezetét, gyönyörködik a szépségében,
- örömmel ismer rá a környezetében lévő intézményekre, szolgáltató üzletekre, művészeti alkotásokra, s azokra az emberekre, akiket ott megismert,
- szeretettel beszél azokról a házi állatokról, amelyekhez személyes kapcsolata társul,
- fontosnak tartja a gyalogos közlekedés szabályait, amelyet igyekszik betartani, betartatni a kisebbekkel,
- törekszik azoknak a magatartási formáknak, szokásoknak betartására, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- élvezettel nézi a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket, fotókat,
- érdeklődő, szívesen beszélget, kérdez a felnőttektől, társaitól egyaránt.

3.4.8. Munkajellegű tevékenységek**Célunk:**

A gyermeki jellegű teendők megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek munkához való viszonyulását. A sokféle munkajellegű teendők, tevékenységek biztosításával a gyermekek jussanak el odáig, hogy szívesen és örömmel végzik a munkafeladatokat.

Feladatunk:

- ***A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, azok feltételeinek biztosítása***

A cselekvő tapasztalással végzett (játékos) munkajellegű tevékenység: az önkiszolgálás, az óvodapedagógusok és más felnőtteknek való segítség, csoportként együtt végzett tevékenység, alkalmi megbízások teljesítése, elvállalt naposi és egyéb munka, környezet növény és állatgondozás. A gyermeki munka tudatos pedagógusi szervezést, a gyermekekkel való együtt működést, a gyermekek egyéni fejlettségéhez mért reális értékelést igényel. Legyen a cselekvő tapasztalással végzett tevékenység szívesen és örömmel vállalt tevékenysége a gyermekeknek. Bevonjuk őket a tapasztalások során a mindennapi munkajellegű tevékenységekbe: segítséggel, példamutatással a játékok elrakásába, a terem rendbetételébe.

Önálló tevékenységként gyakoroljuk az önkiszolgálás folyamatát. Apróbb feladatok, megbízások adásával ösztönözzük az önálló tevékenységek teljesítését. A munkajellegű játékos tevékenység a személyiség fejlesztés fontos eszköze, melyet a gyermekek elsősorban önmagukért és a közösségért végeznek. A cselekvő tapasztalással munkajellegű, játékos tevékenységekkel végzett valamennyi munkafajtánál megmutatjuk a gyermeknek az elvállalt munka mozzanatainak sorrendjét.

A **3-4 éves gyerekekkel** még csak megfigyeltetjük a növényápolást. Bevonjuk őket a későbbi időben jelentkező munkába (környezet, és növénygongozás). Ösztönözzük őket (munka) a mindennapi munkába, a rend megteremtésébe, segítséggel, példamutatással bekapcsoljuk őket a játékok elrakásába, a terem rendbetételébe. Alkalmi megbízásokat szívesen vállalnak, és örömmel elvégzik azt.

A **4-5 éves gyerekeknél** önként vállalt lehetőség a naposi munka. Bevezetése előtt ösztönöztük a csoporttársakkal együtt – később önálló tevékenységként – végzett feladatok teljesítését.

Fontosnak tartjuk a naposi munka menetének megbeszélését gyerekekkel együtt, segítségadással történő gyakorlását. A környezetük, a csoportszoba és az öltöző rendjének kialakítására irányuló munkatevékenységek gyakorlását segítségadással. Élünk az alkalmi megbízások végeztetésével, ha vállalják. A gyermeki munkát, a velük való együttműködés során folyamatosan, konkrétan értékeljük, fejlettségükhöz mérten. A növény és állatgondozás megfigyelésében vegyenek részt, később kapcsolódjanak be önálló feladatvállalással, tapasztalatszerzése irányuló nevelési célzattal.

Az **5-6-7 éves gyermekek** a cselekvő tapasztalás során jutnak el arra a szintre, hogy az önkiszolgálás, a kisebbekért, vagy csoporttársaikért végzett tevékenység az elvállalt naposi munka (terítés, kenyérkínálás, vízöntözés, ételszedés, rendrakás) legyen önként vállalt, illetve szívesen végzett aktív tevékenység.

Az elvállalt munkatevékenységek, az alkalmi megbízások- az egyéb, környezet, növény és állatgondozással kapcsolatos munkajellegű tevékenységek tudatos értékelésével alakítjuk a munkavégzéshez szükséges képességeket, készségeket, tulajdonságokat.

Lehetőséget teremtünk a gyermekeknek arra, hogy tevékenykedjenek a kert, a növények ápolásában, az esztétikus környezet kialakításában. Mind a három korcsoportnál célunk az önként, örömmel végzett aktív tevékenység.

Saját és mások munkavégzésének reális elismerése jelenti a munkajellegű tevékenységek nevelőértékét.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

A gyermek ismeri:

- a munkajellegű feladatokhoz szükséges eszközöket, és azok használati módját,
- a munkafolyamatokat, és azok szabályait.

A gyermek képes:

- az önkiszolgáló teendőit önállóan elvégezni,
- közösen, kooperatívan dolgozni párban és mikrocsoportokban,
- a naposi munkát közös megegyezéssel, kooperatívan igényesen teljesíteni,
- az egyéni megbízásokat felelősségteljes teljesítésére,
- közreműködni a növények, állatok igényes gondozásában,
- a kitartó munkavégzésre, a kapott feladatok elvégzésére.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- örömmel dolgozik társaival,
- szívesen teljesíti kötelességeit, és boldogan újságolja szüleinek a munkavégzéseinek eredményeit,
- szeretettel elfogadja a felnőttek tanácsait,
- munkafolyamatokban szívesen segít a rászoruló társainak.

Kuthen utcai - SZIM tagóvodák
nevelési gyakorlata

TARTALOMJEGYZÉK

4.1.	Óvodáink bemutatkozása – Küldetésnyilatkozata	130.
4.1.1.	Kuthen utcai tagóvoda	130.
4.1.2.	SZIM tagóvoda	132.
4.2.	Nevelési gyakorlatunk céljai, feladatok	136.
4.2.1.	Nevelési gyakorlatunk általános feladata	136.
4.2.2.	Tevékenységek biztosítása	139.
4.2.3.	Képességek fejlesztése	140.
4.2.4.	A tudatos fejlesztés	141.
4.3.	A fejlesztés tartalma	141.
4.3.1.	Játék és tanulási tevékenység	142.
4.3.2.	Társas, közösségi nevelés	143.
4.3.3.	Munkatevékenység	145.
4.3.4.	Szabadidős tevékenység	146.
4.4.	A komplex foglalkozások rendszere	147.
4.4.1.	Anyanyelv	147.
4.4.2.	Külső világ tevékeny megismerése	150.
4.4.3.	Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése	154.
4.4.4.	Művészeti tevékenységek	155.
4.4.5.	Mindennapi mozgás	160.
4.5.	A nevelés tervezése és időkeretei	162.
4.5.1.	A tervezés tartalma	162.
4.5.2.	A fejlesztés keretei	162.
4.5.3.	A nevelési időkeretei a tervezéshez	163.

4.1. Óvodánk bemutatkozása - Küldetésnyilatkozata

4.1.1. Kuthen utcai tagóvoda

*„Itt minden érteđ van, érezđ jól
magad!”*

/ismeretlen szerző/

Óvodánk a város központjában helyezkedik el, a XX. század elején épült, 1947 óta működik óvodaként.

Az épület állaga megkívánta a teljes felújítást, melynek megvalósítása a 2013/204-es tanévben történik meg Európai Unió forrásból finanszírozva. Óvodánk az uniós előírásoknak megfelelően – tornaszobával, fejlesztő foglalkoztatóval, szülői fogadóval és egyéb kiszolgálóhelyiségekkel bővül.

Környezetünk esztétikáját, városunk kulturális örökségét gyarapítja az udvarunkon 1995-ben felavatott óvodai emlékkút, „Mesekút” -, melynek alkotója Györfi Sándor Munkácsi és Szervátiusz díjas szobrászművész.

Óvodánk öt csoporttal működik, tevékenységközpontú program szerint. A komplex hatások érdekében, egymásra épülő, egymást kiegészítő tevékenységrendszer biztosítunk, mely a gyermek spontán érdeklődésére, megismerési vágyára alapoz.

Óvodapedagógusaink magas színvonalú elméleti és gyakorlati felkészültségének köszönhetően, a nevelőmunkánk a mindennapokban színvonalas, gazdag fejlesztésben valósul meg.

Differenciált fejlesztés: felzárkóztatás, illetve tehetséggondozás – gyermektánc oktatás, zenei és vizuális fejlesztés.

Óvodánk 2011-ben elnyerte a „Zöld Óvoda” címet, melyre büszkék vagyunk. Arra törekszünk, hogy külső – belső környezetünk tükrözze ez irányú elhivatottságunkat is udvarunk zöldövezet, dús lombú öreg fák, cserjék, bokrok, füvesített udvar, veteményes kert, sziklakert, virágos környezet.

Belső környezet: igényes, esztétikus csoportsobák, óvodapedagógusi elhivatottság.

Kiemelt területünk az egészséges életmódra nevelés - korszerű táplálkozásra nevelés, helyes étkezési szokások kialakítása, szülői szemléletformálás, mozgás – szabad levegőn tartózkodás fontossága. Testi – lelki harmónia összhangjának megteremtése.

Óvodai nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartásával, minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas óvodai nevelésben.

Hitvallásunkat Küldetésnyilatkozatunk fejezi ki.

Küldetésnyilatkozat

„Tudjunk együtt nevetni, felfedezni, csodálkozni.”

A teljes gyermeki személyiséget fejlesztjük a felfedező tanulás során tevékenykedés közben, élménygazdag tevékenységek által.

Gyermekközpontú, szeretetteljes érzelemgazdag légkörben egyéni adottságokra építő tudatos képességfejlesztést valósítunk meg.

*Játékos kíváncsiságukra építve alapozzuk meg a gyermekek szándékos tanulási vágyát.
Fejlesztjük kommunikációs készségeiket, beszéd-kultúrájukat.*

Megerősítjük, alkalmazhatóvá tesszük az együttélés, együttműködés viselkedési normáit.

Elfogadjuk, tiszteletben tartjuk a másságot.

Törekszünk a biztonságot, derűt, esztétikát sugárzó óvodai környezet megteremtésére.

Nyitottak vagyunk partnerkapcsolatainkban.

Tudomásul vesszük, és tiszteletben tartjuk, a szülők elsődleges jogait és felelősségét a gyermeknevelésben, és ebben a legjobb szakmai tudásunk szerint partneri módon segítjük őket.

*„Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
megtanulják megtalálni a szeretetet a világban”*

Dorothy Law Holtz

4.1.2. SZIM tagóvoda

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és
eszét, szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi, csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó,
éleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”*

(Varga Domokos)

Óvodánk 1981-ben épült társadalmi munkában a SZIM Gépgyár kezdeményezésére. Kezdetben a gyár és a Kutató Intézet dolgozóinak gyermekei jártak hozzánk, majd a beóvodázás kiterjedt az egész kertvárosi részre.

Óvodánk a város külterületén, zöldövezetben helyezkedik el. Két csoporttal működünk, mely 50 gyermek befogadására alkalmas. Egész napos ellátást igénylő gyermekek járnak gyermekközösségünkbe. Vegyes életkorú csoportjaink megkönnyíti a gyermekek beilleszkedését, elősegíti az utánzásos tanulás és a szocializáció fejlődését. Óvodánk körzetében egyre több család küzd megélhetési problémákkal, ezáltal növekedik a hátrányos helyzetű gyermekek száma is. A család modellből hiányzó tapasztalatok, élmények nyújtása és a kommunikáció hiánya meghatározza feladatainkat.

Nevelési gyakorlatunk alapja a gyermekközpontúság, nyugodt, családias, szeretetteljes légkörben, folyamatos együtt tevékenykedés közben sokoldalú, harmonikus személyiségű gyermekek nevelése. Nevelési gyakorlatunk kidolgozásához a Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Programját használtuk adaptációként.

Nevelőközösségünk hitvallása:

- Közös jövőkép
- Gyermekek szeretet
- Pozitív mintanyújtás
- Komplexitás
- Tudatosság
- Nyílt, együttműködő kapcsolatok alakítása
- Természet szeretete, védelme

Nevelő közösségünket nyitott, befogadó, szakmailag jól felkészült óvodapedagógusok alkotják, munkánkat szakképzett dajka nénik segíti.

Nevelési gyakorlatunkban kiemelten kezeljük az egészséges életmódra nevelést és a külső világ tevékeny megismerését. 2010 óta viseljük a Zöld óvoda címet.

Óvodánk épületében csoportszobáink tágasak, esztétikusan berendezettek. A csoportonkénti mosdók és öltözők megfelelően szolgálják óvodásaink gondozását, testi szükségleteik kielégítését.

Az épületet tágas udvar veszi körül, melynek füvesített és betonozott udvarrésze egyaránt gyermekeink rendelkezésére áll. Az udvar mérete, felszereltsége lehetőséget biztosít az együttes, ill. a kisebb csoportokban történő zavartalan tevékenykedéshez.

Játék állománya jól felszerelt, esztétikusak, jól szolgálják a gyermekek mozgásigényének kielégítését, képességeik fejlesztését, a szabadban való tartózkodás tartalmas eltöltését. Udvarunk sajátos hangulatát, esztétikáját, veteményes - virágos - sziklakertünk, kerti tavunk

valamint gyümölcsfáink adják. Fúrott kutunk használatával mindig zölden virít környezetünk. A természet e kis része folyamatos megfigyelésre és tevékenykedésre kínál lehetőséget. Ezáltal teremtjük meg gyermekeinkben a természet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges érzelmi alapot. Szoros, együttműködő kapcsolatot alakítottunk ki szülői közösségünkkel. Közös programokon: kirándulásokon, sportdélutánokon, környezetvédelmi jeles napokon, környezetünk szépítésében is szívesen, tevékenyen vesznek részt.

Az egymásra épülő tevékenységeinket a játékra alapozva szervezzük, így biztosítjuk, hogy nevelési elképzeléseink komplex formában fejtsék ki hatásaikat.

Küldetésnyilatkozat

„A gyermekek úgy éreznek, ítélnék és cselekednek, miként azt azoknál látják, akiket szeretnek és becsülnék.”

Tetteinkkel, emberi magatartásunkkal igyekszünk azonosulási mintát nyújtani környezetünknek.

Gyermekeink egyénenként változó testi- lelki szükségleteinek kielégítésére törekszünk. Alakítjuk az egészséges életvitel iránti igényüket.

Környezetünk sajátos jellegéből adódóan lehetőségünk nyílik a természetet tisztelő magatartásmód közvetítésére gyakorlására. A környezet alakításának aktív részesévé kívánjuk nevelni gyermekeinket.

„Amit hallok elfelejtem, amit láttam, arra emlékszem, amit csináltam azt tudom is!” (ókori bölcs mondás)

CSEVEGÜNK-CSELEKSZÜNK, FELFEDEZÜNK

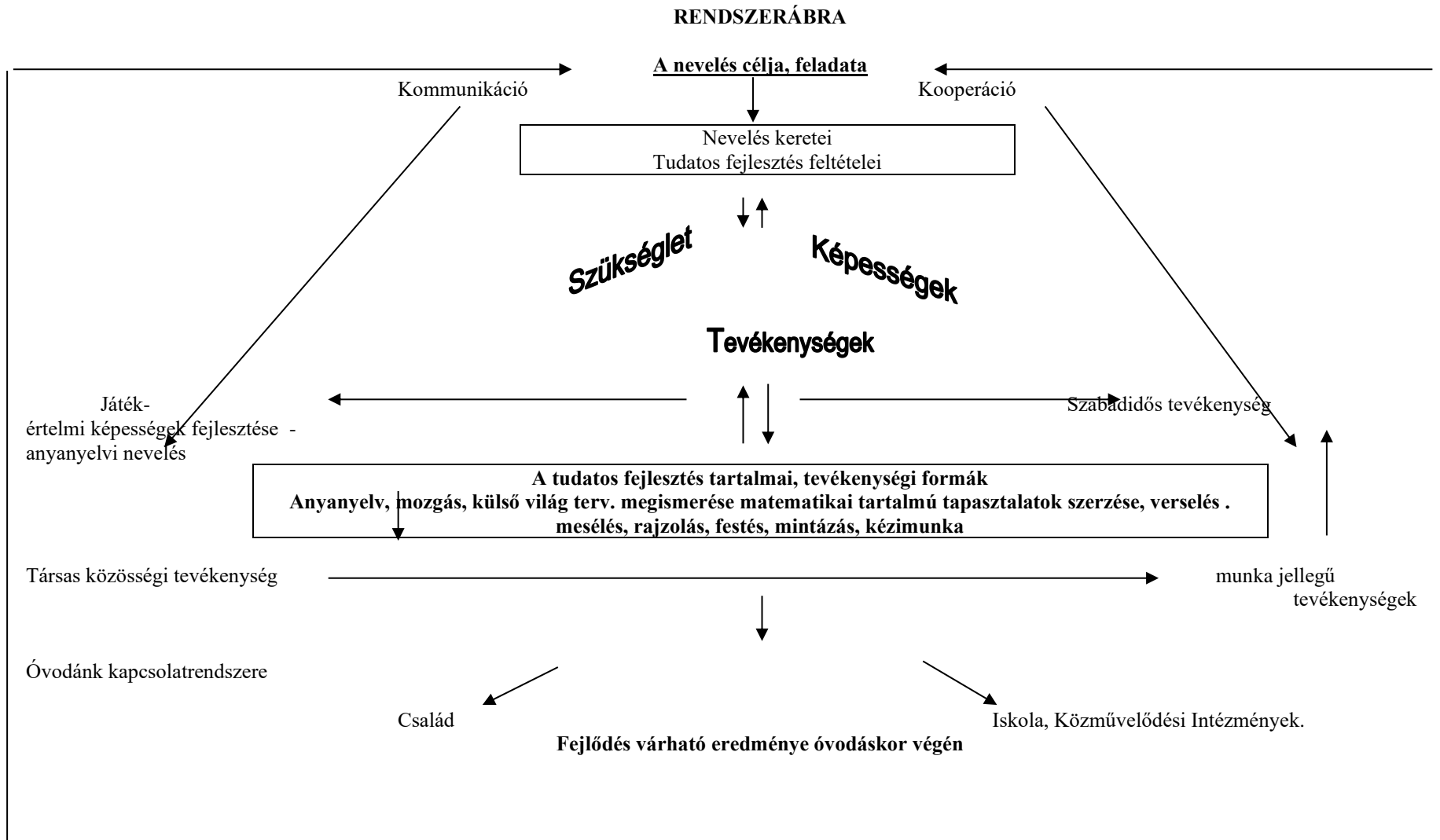
Tevékenység gazdag óvodai mindennapjainkban gyakorolhatják az együttműködés, kapcsolatteremtés formáit.

A gyermekek spontán fejlődése és a nevelési céljainknak megfelelő tudatos fejlesztés egymást kiegészítve érvényesül munkánkban.

A gyermekek egyéni adottságaiból kiindulva reális értékelésünkkel fejlesztjük önismeretüket.

A családokkal nyílt, őszinte, együttműködő kapcsolat kialakítását kezdeményezzük, tevékenyen bevonjuk őket óvodai életünkbe.

A zökkenőmentes iskolakezdéshez szükséges, készségek képességek megszerzéséhez segítjük hozzá óvodásainkat.

4.2. Nevelési gyakorlatunk céljai, feladatok

Nevelési gyakorlatunk célja:

A 3-7 éves korú gyermekek életre való felkészítése a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül, valamint a teljes gyermek személyiségfejlesztése.

Nevelési gyakorlatunk rendszerének kiindulópontja: fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzetek teremtése.

Meggyőződésünk, hogy a nevelés „tudatos értékválasztás” amely tevékenységek által valósítható meg. A megismerés alapja 3-7 éves korban a folyamatos cselekvés, tapasztalás és értékelés. Gyakorlatunkban a gyermekközpontúság mellett a gyermeki szükségleteket és egyéni adottságokat alapnak tekintjük.

Feladatunk:

- *Nevelési koncepciókat gyermekeink szükségleteinek, tevékenységeinek és képességének figyelembe vételével egyéni adottságaikból kiindulva valósítjuk meg.*

4.2.1. Nevelési gyakorlatunk általános feladatai:

- *A gyermek, fejlődő személyiség, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak, melynek alakulásában meghatározó, hogy milyen személyi, tárgyi környezetet biztosítunk számára.*

4.2.1.1. A gondozás, egészséges életmódra nevelés, egészségnevelő program

Célunk:

**A gyermekek testi-lelki egészségének biztosítása, komfortérzésük kielégítése.
A gyermekek egészséges életvitel iránti igényének alakítása.**

Az egészséges életmód alakítása, egészség nevelés:

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezen belül:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényeinek kielégítése
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- A gyermeki egészségnek védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, fogmosás, a

betegségmegelőzése és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása. Az egészségtelen ételek fogyasztásának csökkentése, egészséges ételek fogyasztására ösztönzés.

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- A környezet védelméhez és megvalósításához kapcsolódó szokások kialakítása
- A megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A gyermekek testi szükségletek kielégítése érdekében az alábbi óvodai gyakorlatot valósítjuk meg:

- Az óvodába lépést megelőzően családlátogatáson igyekszünk megismerni a gyermek, otthoni környezetét.
- A beszkotatás ideje alatt megismertetjük a gyermeket az óvodai környezettel.
- Megismertetjük a mosdó-WC használatát, testápolási szokások sorrendiségét, melyet felnőtt segítsége mellett gyakorolnak.
- A szokáskialakításban a felnőttek azonos követelmény-elvárás rendszert alkalmaznak.
- Mosdóinkban biztosítottak gyermekeként a testápoláshoz szükséges eszközök.
- A WC-használathoz az intimitást biztosítjuk függönyökkel.
- Fokozatosan alakítjuk ki a helyes öltözködési szokásokat a szülők segítségével.
- A kulturált étkezési szokások kialakításához rendelkezünk az alapvető eszközökkel.
- Minden csoportban megteremtjük a nyugodt pihenés feltételeit
- Udvari játékokon fejlettségük és bátorságuk szerint mozoghatnak. Hangsúlyt fektetünk testi épségük védelmére, a baleset megelőzés érdekében önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük őket.
- Az időjárástól függően minél több időt töltünk a szabadban. A nyári időszakban az étkezések és pihenési idő kivételével a szabadban tartózkodunk.
- Óvodánk számára a napi étkezést központi konyha biztosítja. A betegség megelőzése és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása érdekében óvodánk évek óta kiemelten vállalja fel az egészséges életmód megalapozását. A gyakorlatban ajánlja meg az egészséges életvitel lehetőségeit. Az egészség számunkra nem a betegség hiányát, hanem új minőséget, a test és lélek harmóniáját, az emberi létben a legnagyobb értéket jelenti.

Kuthen utcai tagóvoda:

Az egészség nevelés át fogó hatásrendszerével tudjuk segíteni a gyermekek testi, lelki, értelmi és szociális fejlesztését. Fontosnak tartjuk az egészséges életmód megalapozását, olyan gyermekek nevelését, akik egész életükben megőrzik az egészséges életmód iránti igényt. Nagy hangsúlyt fektetünk az életkornak megfelelő korszerű táplálkozásra, az étkezési szokások megalapozására. Munkánk során fontosnak tartjuk a gyermeki képesség fejlesztést az óvoda élet komplex tevékenység rendszerében megvalósítani, megismertetni a gyermekekkel az egészség, a betegség definícióját, a szerveztünk működésének, felépítésének játékos elsajátításával.

Megismertetni a gyermekekkel az egészséges magatartásformákat. Mozgása, egészséges táplálkozásra nevelés fejlesztése, a napi gyakorlat optimálissá alakításával. Óvodai nevelésünkben már jelenleg is gyakorlat az egészséges táplálkozásra való nevelés, azzal a nem titkolt céllal, hogy a gyermekeknek a szülő irányában történő szocializációja kedvezően befolyásolhatja a felnőtt lakosság gasztronómiai kultúráját. Az óvoda ellátása közétkeztetés rendszerében történik, ezt a kompletált változatos étrendet kiegészítjük közösen készített gyümölcs – zöldség salátákkal, turmix italokkal illetve változatos, életfunkciókat segítő teák, helyben sült kenyerek (magvakkal dúsítva) fogyasztásával.

A gyermekeink egészséges fogazatának megóvása érdekében rendszeres fogmosásra szoktatjuk őket.

Légúti megbetegedések megelőzése érdekében a csoportszobákban párologtatót használunk. A mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás, a higiéné és a hozzá kapcsolódó szokás rendszer programunkban kiemelt helyet tölt be.

Kötetlen és szervezett formában történik heti rendszerességgel a mozgás. Fejleszti a gyermekek testizomzatát, fejleszti alkalmazkodó és helyzetfelismerő képességüket, térérzékelésüket, így válik szokássukká, igényükké.

Környezetünk szépítése érdekében minden tavasszal megújítjuk, virágosítjuk sziklakertünket, egy nyári növények ültetésével (virágládák, virágoskert) gyermekeink is aktívan részt tudnak vállalni virágosítás programunkban (egy gyermek – egy palánta program). Szeretnénk füvesítéssel, illetve alkalmanként díszfák ültetésével udvarunkat még szebbé egészségesebbé varázsolni, hogy a testi harmónia mellett a lélek harmóniája is megvalósuljon.

4.2.1.2. Érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés**Célunk:**

Érzelmi biztonságot nyújtó otthonos környezetben a gyermekek egyéni érdekeinek, képességeinek, tevékenység szükségleteinek kibontakoztatása.

Feladatunk:

- *A szeretet és kötődés képességének fejlesztése az óvodába lépés pillanatától. Az óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka, gyermek – gyermek kapcsolatát pozitív attitűd érzelmi töltés jellemezze.*
- *Az érzelmi zavarok tompítása, oldása érdekében olyan légkör biztosítása, amelyben a gyermek tudja vállalni önmagát értékeivel és gyengeségeivel együtt.*

- *Az élménybefogadás képességének fejlesztése, a gyermek nyitottságára építve. Az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre. Tisztelje és becsülje azt.*
- *Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja.*
- *Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, mint például az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését szokás és norma rendszer megalapozását.*
- *A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése, illetve saját lelki szükségletének kielégítése (elfogadás, önbecsülés).*
- *A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.*
- *A kiemelt bánásmódot, figyelmet igénylő gyerekek esetében szükség szerint, különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott, speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.*

Nevelői gyakorlatunk:

- A környezeti hatások közül a család szerepe jelentős, az első szocializációs szintér. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van a szociális érzékenység kialakításában.
- Nevelési alapeladatunknak tekintjük az érzelmi alapigények kielégítését pl. a biztonságérzet, védettségérzet megteremtését.
- Óvodáinkban a gyermekek egyéni igényeit megértéssel fogadjuk a közösségi élet határain belül kielégítjük, empátia készséget mutatunk.
- Óvodáinkban élményeket biztosítunk, szeretetteljes biztonságot nyújtó légkörben, a pozitív viselkedési mintákat erősítjük. Arra nevelünk, hogy a gyermekek elfogadják egymást, tolerálják a másság és szülőközösség megnyilvánulásait, segítőkészséggel, együttérzéssel, önzetlenséggel tudjanak társaik felé fordulni.

4.2.2. Tevékenységek biztosítása

A gyermek, érdeklődő, befogadni akaró, önmegvalósítás szándékával rendelkező tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető a leghatékonyabban.

Feladatunk a tevékenységek biztosítása során:

- *A gyermek számára érdekes tevékenységek biztosítása.*
- *A gyermek tevékenységi vágyának kielégítése.*
- *A tevékenységek pedagógiai megszervezése tudatosságot vár el az óvoda dolgozói részéről.*
- *A tevékenység realizértékelése, pozitívumok kiemelése, elfogadás, bátorítás.*
- *A gyermek egyéni fejlettségi szintjének figyelembevétele.*

- *A gyermekek számára lehetőség megteremtése az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenykedésre.*
- *A gyermekek kíváncsiságának, életkori sajátosságainak figyelembe vétele.*

Feladataink a tevékenységek megszervezésében:

- *Változatos tevékenységek biztosítása egy időben (idő, hely eszközök, ötletek).*
- *A tevékenységek megszervezésében a gyermekek aktuális élményvilágának figyelembe vétele, spontánitás beépítése a napi munkába.*
- *Élmények nyújtásával minél sokrétűbb és komplexebb tevékenységformák kialakítása, tapasztalati tanulás segítségével.*

4.2.3. Képességek fejlesztése

Nevelési gyakorlatunkban olyan képességek fejlesztésére törekszünk, amelyek a különböző tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

Kooperációs-kommunikációs képesség

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönhatásai: meggyőződésünk, hogy már óvodáskorban szükséges – a társadalom és az egyén szempontjából lényeges – két képességet: a kooperációs és a kommunikációs képességet fejleszteni.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a képességek tevékenység közben fejlődnek,
- a képesség meghatározott tevékenységekre való alkalmasság,
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze,
- a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának színtere,
- a kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek e két képesség egymással összefüggő folyamatában és azok gyakorlása közben szerezheti meg.

Feladataink a képességek fejlesztésében:

- *A gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlási lehetőségeinek biztosítása.*
- *A gyermekek folyamatos megfigyelése meglévő képességeiről, részképességek zavarainak feltárása.*
- *Minden gyermek képességét önmagához – saját lehetőségeihez – viszonyítva fejlesztjük, adottságait, egyéni eltéréseit (differenciáltan) figyelembe véve, indokolt esetben szakemberhez irányítva, annak javaslata alapján egyéni fejlesztést alkalmazunk.*

4.2.4. A tudatos fejlesztés

A 3-7 éves korú gyermekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg, mely a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek.

A tudatos fejlesztés feltételei:

* *Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése:*

A hangsúly az aktív, együttműködés. A gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttek. A gyermekek élményeire, tapasztalataira is építve tervezzük a gyermeki tevékenységeket.

* *Az óvodapedagógus modell szerepe:*

Az óvodáskorú gyerekek tanulása elsősorban mintavétel, utánzás során valósul meg, így a velük kapcsolatba kerülő valamennyi felnőtt pedagógiai modell. Biztonságot és harmóniát sugárzó egyéniségünkkel hatunk a gyermeki személyiség fejlődésére. Segítő, támogató attitűddel kell rendelkezünk.

* *Az óvónő és a dajka együttműködése:*

Programunk megvalósítása során a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Dajkáink a nevelési folyamatban közvetlenül és tevékenyen részt vesznek, ismerik nevelési elképzeléseinket, módszereinket. A tanévnyitó munkatársi értekezleten az óvodáink éves pedagógiai feladatairól kapnak tájékoztatást. Az óvodapedagógusok folyamatosan, szükség szerint megbeszélik a csoport életében történeteket, és a további feladatokat.

4.3. A fejlesztés tartalma

A tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete alakításának. Nevelési gyakorlatunk tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósítjuk meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas és közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

A gyermek életmegnyilvánulásaiban a különböző tevékenységek, komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg.

4.3.1. Játék és értelmi képességek fejlesztése

Célunk:

Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyerekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.

A játék kitűnő alapja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, a játékban, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, oldhatja szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A szabad játék elsődleges megőrzésére törekszünk, váljanak játszani szerető, igénylő, kreatívan alkotó gyermekekké. A játékon keresztül közvetíthetjük feléjük a legtöbb ismeretet az őket körülvevő világról.

A játékban rejlő nevelési lehetőségek:

- a társakkal való együttjátszás kialakítása,
- a játékon belüli önállóság,
- a másik gyermek játékának tiszteletben tartása,
- a kezdeményezőkézség, kreativitás kibontakozásának lehetőségei.

A játékban biztosított öntevékenység ad lehetőséget az önfejlődés, önfejlesztés a készségek-képességek fejlődésére.

4.3.1.1. A játék alapvető feltételeinek biztosítása

- Nyugodt, derűs légkör
- Megfelelő idő
- Eszközök
- Élmények
- Óvodapedagógus tudatos jelenléte

Feladatunk:

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan használunk fel a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez.

Feltételek biztosítása.

- ***Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a változatos játékok kialakításához.***
- ***Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek biztosítása a játék fejlesztése érdekében.***
- ***A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, szabad játék***
- ***Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, ésszerű szabályok felállítása.***

Nevelési gyakorlatunkban alkalmazott játékfajták

- Gyakorló játék
- Szerepjáték
- Szimbolikus játék
- Dramatizálás-bábozás
- Szabályjátékok
- Építő-konstruáló játék – barkácsolás
- Szabad játék

4.3.2. Társas, közösségi nevelés

Célunk:

A gyermek képessé váljon társas kapcsolataiban együttműködésre és kommunikálásra.

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani úgy, hogy közben tiszteletben tartják a másik gyermek szándékát.

Figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy mi is elvárjuk tőlük a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a nyíltságra és őszinteségre építünk. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

Feladatunk:

- ***Biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti folyamatos kapcsolattartásra.***
- ***A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos helyes viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.***
- ***A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.***
- ***A konfliktusok kezeléséhez megoldási módok keresése.***
- ***A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.***
- ***A csoport életével kapcsolatos szabályok betartásának gyakorlása, a másság elfogadása.***

4.3.2.1. A megvalósítás módja:

- Az újonnan óvodába kerülő gyermekhez szeretettel, türelemmel fordulunk, és igény szerint időt adunk a szülőkkel való beszoktatásra.
- A gyermekek életkora határozza meg a csoportok szerkezeti formáját.
- A gyermekek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk – a pontos határok megjelölésével – elvárásainkat röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazzuk meg.

- A gyermekek értékeinek kiemelését nagyon fontosnak tartjuk.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére előzetes megbeszélés.

4.3.2.2. Hagyományaink

Óvodáink nyitottsága nem csak a beszoktatás ideje alatt, hanem folyamatosan előzetes megbeszélés után biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség. A partnerközpontú nevelésben szükségünk van a szülőktől érkező információkra, javaslatokra is. Óvodáink nyitottságát hagyományok teremtésével, nyitott rendezvények, közös programok, ünnepek segítségével még tovább növeljük.

Hagyományos ünnepeink, rendezvényeink:

- Kuthen úti tagóvoda: Csipet-csapat köszöntő, Zsebi-baba gyermeknap, Madarak és fák napja, Egy gyermek, egy palánta
- SZIM tagóvoda: SZIM világ, Családi sport nap, Madarak és fák napja, Egy gyermek, egy palánta, Komposztünnap
  - Mikulás: csoportonként, együtt várjuk a mikulást, melyre műsorral készülünk.
  - Karácsony: csoportonként az adventi időszakban hangulati előkészítés.
  - Farsang: Minden csoportunk nyílt farsangi mulatságot szervez.
  - Húsvét: Hagyományok átélése játékos formában, hangulati előkészítés.
  - Anyák napja: óvodáinkban az édesanyákat és nagymamákat dalokkal, versekkel köszöntjük.
  - Gyermeknap: óvodaszintű, játékos program.
  - Nagycsoportosok búcsúztatása, tanévzáró: nyílt rendezvény csoportonként
  - Nemzeti ünnepek: csoportonként a gyermekek életkorának megfelelő érzelmi ráhangolódás tevékenységen keresztül. Esetenként közös séta az emlékhelyekhez, ahol elhelyezünk a gyermekek által elkészített jelképeket.
  - A jeles napokról való megemlékezés életkornak megfelelően, illetve a városi rendezvényeken való esetenkénti csatlakozás.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt, képesek lesznek más csoportokkal való együttműködésre.
- A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják az óvónő, társaik közlését.
- Az énkép-önismeret-önértékelés fejlődése révén képessé válnak önálló helyzetmegoldásokra, önérvényesítésük a társas kapcsolatokban elfogadható módon történik.
- Örülnek a közösen elért sikereknek, a közös élményeknek.
- Kialakul a környezetükben élők iránti érdeklődés.

- Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják (másság).
- Érzelmileg elfogadják egymást, felfogják a metakommunikáció alapvető jelzéseit: nemtetszés, öröm, biztatás, szomorúság.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Segítenek egymásnak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek, társas viszonyuk megszilárdul.
- Szociálisan éretté válnak az iskolai élet megkezdésére.

4.3.3. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

A sokféle, változatos, munkajellegű tevékenységek során olyan készségek, szokások, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, kötelelességteljesítését.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység. Minden olyan munkát elvégeztetünk a gyermekekkel, amihez kedvük van, és amelyre testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek. A munkavégzés során viszonylagos önállóságot biztosítunk.

A munka megosztása során arra törekszünk, hogy gyermekeink tanuljanak meg önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Ezek a döntési helyzetek szolgálják gyermekeink életre való felkészítését.

Munkafajták:

- önkiszolgálás,
- naposság,
- megbízatások,
- udvari munka.
- növény és állatgondozás

Feladatunk:

- **Minden gyermeknek biztosítjuk a lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.**
- **Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő méretű munkaeszközöket.**
- **Lehetőséget adunk a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzésére, melyek testi épségüket nem veszélyeztetik. Környezetünk megóvása érdekében fontosnak tartjuk a környezet tudatos nevelést.**

4.3.3.1. Megvalósítási módja

- Önkiszolgálás: gyermekeink a saját személyükkel kapcsolatos feladatokat egyéni fejlettségüktől függően, igény szerint segítségnyújtással végzik.
- Naposi munka: a gyermekek fejlettségi szintjétől és belső késztetésétől függően vezetjük be, és fokozatosan bővítjük e feladatkört.

- Alkalmoszerű megbízatások:
- Terem átrendezése, készülődés az ünnepekre, öltözőszekrények, mosdó rendjének megőrzése, életkor függvénye
- Fontosnak tartjuk az óvodáinkban az élősarkok kialakítását és az udvari munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt. Értékelésünk mindig buzdító, megerősítő, ezáltal kívánjuk kialakítani a pozitív viszonyt a munkához.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A rájuk bízott feladatot, munkát önállóan, szívesen végzik.
- Figyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére.
- A környezetükben élő növényeket, állatokat óvják, gondozzák.
- A munka-jellegű tevékenységek gyakorisága által bizonyos cselekvések szokássá válnak.
- Megfelelő igényszint alakul ki környezetével kapcsolatban.
- Megtanulják a szükséges eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatot szereznek a munkaszervezésről, célszerű sorrendjéről.
- A munka elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Hozzászoknak saját tevékenységük ellenőrzéséhez, egymás megoldását kölcsönös megértéssel és segítőkészséggel értékelik, kialakul a munka iránti tisztelet.
- A közösen végzett munka hozzájárul a társas kapcsolatok alakulásához, ezek örömeinek átéléséhez.

4.3.4. Szabadidős tevékenység

Célunk:

Szabadon és kreatívan használja a rendelkezésére álló eszközöket a maga, választotta tevékenység során a gyermek. A felajánlott tevékenységek döntési helyzeteket teremtenek gyermekeink számára és ezáltal fejlődnek ezen képességeik.

A szabadidő igazi tartalma: a hasznos időtöltési lehetőségek közötti szabad választás. Óvodáinkban sajátosan értelmezzük a szabadidős tevékenységet: az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek.

Feladatunk:

- ***Biztosítjuk a mozgást és tevékenységi teret a gyermekeknek.***
- ***Tevékenységeket kínálunk a gyermekeknek.***
- ***Az óvónők és a gyermekek alkotta eszközökkel elősegítjük a gyermekek fantáziájának, kreativitásának fejlődését.***
- ***Lehetőséget biztosítunk az egyéni képességek fejlesztésére, differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.***

4.3.4.1. *Megvalósítás módja:*

- sokfajta választási lehetőséget biztosítunk a munkaközösségek által összeállított ötlettár segítségével,
- egyéni kérések, egyedi igények figyelembe vétele a gyermeki szabadság tiszteletben tartásával.

A csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok „elszigeteltségének” megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek önállóan tudnak választani a felkínált lehetőségek közül.
- A szabad választásból eredően örömmel végzik választott tevékenységeiket.
- Kommunikációs-metakommunikációs jelzéseik fejlődnek.
- Folyamatosan fejlődik önismeretük, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük.
- Problémahelyzetek széles megoldási módozatait ismerik meg.

4.4. A komplex foglalkozások rendszere

- Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés
- Külső világ tevékeny megismerése
- Művészeti tevékenységek: Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka,
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Mozgás

4.4.1. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása. A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal, a biztonságos önkifejezés megalapozása.

A gyermek életkorának megfelelő irodalmi élmény nyújtásával az irodalom iránti érdeklődés felkeltése.

Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikációkülönböző formáinak alakítása az óvodai nevelő tevékenység egészében.

A kommunikáció képességét az óvodáskor legfontosabb alapképességének tekintjük. Nevelő munkánkban nagy figyelmet fordítunk az anyanyelvi nevelésre, a gyermekek kommunikációs képességének fejlesztésére. Az anyanyelvi nevelést legfontosabb eszköznek tekintjük a szociális kapcsolatok kiépítésénél, és a gyermekeink közötti kommunikáció fejlesztésénél. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Fejlesztési feladataink meghatározásánál a gyermek egyéni képességeinek megismeréséből indulunk ki.

Feladatunk:

- **Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör biztosítása.**
- **A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.**
- **Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni, legyen beszédfevelmük.**
- **A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.**
- **Beszédmegértés fejlesztése.**
- **Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.**
- **A gyermeki kérdések ösztönzése, megválaszolása.**

Az anyanyelvi nevelés helyi gyakorlatának megvalósulása:

- Lehetőséget biztosítunk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, foglalkoztatja.
- A jókedvű játéksituációkban újabb és újabb szavakkal gazdagítjuk a gyerekek szókincsét, fokozódik beszédkedvük, javul beszédértésük, oldódik gátlásuk.
- A gyermekek beszédének gyakorlása az egyéni és a mikrocsoportos foglalkozásokon is megvalósul.
- A beszélgetés során saját metakommunikációs jelzéseink és beszédpéldánk mintát adnak a gyermekek számára.
- A mindennapi mesével olyan nyelvi kifejező eszközöket ismernek meg (mivel többször ismétlődik) melyek beépülnek szókincsükbe.
- Érthetően, egyszerűen, világosan fejezzük ki mondanivalónkat, a gyermekek számára ismeretlen kifejezések tisztázására hangsúlyt fektetünk.
- A beszédtechnika fejlesztésére, a helyes kiejtés gyakorlására játékokat szervezünk a gyermekeknek.
- Odafigyelünk arra, hogy gyermekeink mindig választ kapjanak kérdéseikre.
- A beszédhibás, valamint a beszédbeli elmaradással küzdő gyermekeinkkel a logopédus foglalkozik, munkáját segítjük, kiegészítjük.
  - Beszédfejlesztő pedagógus
  - Hétfői beszélgetések

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A társas környezet segítségével megtanulják a hangok észlelését, helyes képzését, majd a szavak megértését, alkotását.
- A sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által gyarapodik a gyermekek szókincsé, lehetősége nyílik a választékos beszédre.
- Elsajátítják és alkalmazzák az alapvető, helyes viselkedési, beszélgetési szabályokat.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik, beszédképességük, beszédkedvük erősödik.
- Anyanyelvi nevelésünk akkor éri el fejlesztő hatását, ha a gyermek „befogadóból” maga is „előadóvá” válik.
- Érezze meg anyanyelvünk szépségeit.

4.4.1.1. Értelmi képességek fejlesztése

Célunk:

A gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva mikro-és makrokörnyezetében szerzett tapasztalataira és felfedezéseire építve irányítsuk a gyermeki gondolkodás fejlődését.

A játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás csupán része a nevelési folyamat egészének.

Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egyidőben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyerekek, több érzékszervet igénybe vevő tapasztalással és a sokoldalú cselekedtetéssel. A közvetlen környezetünk folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés központi kérdése a tanulási folyamatnak. Pozitív megerősítéssel, dicséréttel ösztönözzük a gyerekeket, figyelembe véve egyéni fejlettségi szintjüket.

Komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. A tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek, hatással lesznek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Lényeges, hogy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban, hisz kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek. Képes lesz-e saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre a tanulás során.

A nevelés egészen belül megvalósuló tanulást kötött és kötetlen formájában valósítjuk meg. Ez teljes mértékben az óvónő kompetenciájába tartozó kérdés óvodáinkban.

Feladatunk:

- **Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).**
- **A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.**
- **Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.**
- **A gyermekek önállóságának, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.**
- **Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermeknek, amelyben saját képességét is megismerheti.**

A tanulás módszerei, megvalósulási formái óvodáinkban:

- a tanulás esetünkben nem más, mint mindenféle tevékenység, tapasztalatszerzés,
- kiemelt fontosságú a kommunikáció-kooperáció melynek során a tanulási, folyamatban a gyermekek élményeinek meghallgatására, érdeklődésére, kíváncsisága építünk
- családokkal való együttműködés során a szülőkkel elfogadtatjuk a gyermeki tanulás sajátosságait.

A tanulásszervezési formái:

- egyéni,
- mikrocsoportos foglalkoztatás.

Ezek a szerkezeti formák lehetőséget adnak a hatékony és eredményes képességfejlesztéshez.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Változatos játéktevékenységek gyakorlásával alakuljon ki reális én-kép.
- A játékban örömet lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játszanak.
- Kialakul az együttjátszás igénye, melynek során a játszócsoportok egymás játékát kiegészítik, segítik.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékaikban alkalmazzák (dramatizálás-bábozás során).
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat.
- A játék során megismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak a helyes magatartási formák.
- Képesek ismereteket, tapasztalatokat szerezni, érzékelésük, észrevételük differenciálódjon.
- Képesek figyelemösszpontosításra, megjelennek a problémamegoldó gondolkodás elemei.
- Megismerkednek az elemi ok-okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai, színbeli eltéréseivel, matematikai fogalmakkal.
- Feladattudata kialakulóban van, ez a feladat megértésében, feladattudatában, a feladatok egyre eredményesebb végzésében nyilvánul meg.

4.4.2. Külső világ tevékeny megismerése**Célunk:**

Olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik környezetüket.

Fogékonyak az élő és élettelen környezet szépsége iránt, megbecsülik, óvják azt, és képesek a tenni akarásra, felnőtté válva környezettudatos magatartást tanúsítva.

Pozitív példaadásunkkal fenntarthatóságra nevelés. Ismerje meg a szülőföldet az ott élő embereket, hazai tájat, a helyi hagyományokat és néphagyományokat, szokásokat a családi és a tárgyi kultúra értékeit. Fontos ezek védelme és szeretete.

A tapasztalatszerzést a témáktól függően valódi környezetben szervezzük, ezért a komplex foglalkozások többnyire az óvoda környezetében, udvarán, a szabad természetben zajlanak.

A témakörök egymással szoros kölcsönhatásban vannak, az évszak-változásoknak és a környezetvédelmi világnapoknak alárendelve, és a helyi lehetőségeinkhez alkalmazkodnak.

A nevelési területünk másik nagy témaköre a társadalmi változások megfigyelése. Arra törekszünk, hogy a szűkebb lakóhely és a tágabb környezet jelenségeire, az emberek életmódjára és kultúrájára ráirányítsuk gyermekeink figyelmét.

Feladatunk:

- *Az óvoda összes dolgozójának törekedni kell a modellértékű, mintakövető, környezettudatos magatartásra.*
- *Olyan feltételeket kell teremtenünk, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyerekek minél több élményt, tapasztalatot szerezzenek a természeti és társadalmi környezetükben.*
- *Biztosítjuk a gyermekeinknek a lehetőséget és az eszközt a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez, megfigyeléshez.*
- *Olyan eszközök biztosítása, melyek segítik a gyermekek kíváncsiságának kielégítését, a természet kincsei iránt.*
- *Csoportszobáinkban élősarkot gondozunk.*
- *Megismertetjük a gyerekekkel a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és népi hagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi, és a tárgyi kultúra értékeit, megtanítjuk ezek védelmére, szeretetére.*
- *A megfigyelések és tapasztalatszerzések alkalmával fejlesztjük a gyerekek kommunikációs és kooperációs képességeit és formáljuk viselkedési kultúráját, önálló véleményalkotásukat, döntésképeességüket fejlődését.*
- *A gyerekek nevelésén keresztül igyekszünk a szülők szemléletét formálni, figyelmüket ráirányítani napjaink környezetvédelmi problémáira.*
- *Óvodáinkban a közvetlen környezet megfigyelésén kívül sétákat, kirándulásokat szervezünk. Tevékeny tapasztalatszerzés közben alakítjuk a gyerekekben azt az érzelmi vonzódást a természet iránt, és azokat a helyes szokásokat, amelyek meghatározóak lesznek a környezettudatos magatartás kialakulásában.*
- *A Zöld óvoda kritérium rendszerének való folyamatos megfelelés a fenntartható fejlődés érdekében.*
- *A szelektív hulladék gyűjtés szokásainak kialakítása (papír, műanyag).*
- *Az óvodában keletkező zöld hulladék komposztálóba való gyűjtése.*

A tevékenységek szervezési formái:

- egyéni,
- mikrocsoportos,
- és közös tapasztalatszerzések.

SZIM tagóvoda:

Helyi adottságainkat figyelembe véve igyekeztünk alakítani óvodánk sajátos arculatát, a következőképpen. Csoportszobáinkban élősarkokat alakítottunk ki (szobanövények, florárium, akvárium), ahol folyamatosan megfigyelhetjük a természet változásait, jelenségeit, melyek játékos vizsgálódásokra is lehetőséget adnak.

Udvarunkat különböző élőhelyek teszik változatosabbá: virágos,- veteményes,- gyümölcsös,- sziklakert és kerti tó. Virágos kertünkben az egy nyári növények fejlődését figyelhetik meg a gyermekek. Sziklakertünkben főként évelőnövények és örökzöldek találhatóak. Gyümölcsös kertünkben több gyümölcsfa is hozza évről évre a termését. A veteményeskertben végezendő munkálatokban is bevonjuk gyermekeinket. Tél végén már elkezdünk gondoskodni a veteményeskertünk növényeiről, elültetjük a paradicsom és paprika magvakát, melyeket tavasszal palántázunk ki. Ettől kezdve folyamatosan gondozzuk a zöldségféléket, végül betakarítjuk és munkánk „gyümölcsöt „zöldnapjainkon” feldolgozzuk. Udvarunkon található fűrott kút, esővízgyűjtő, komposztáló és a szelektív hulladékgyűjtő szigetünk. Mindezek elősegítik óvodásaink környezettudatos magatartásának kialakítását, szemléletük formálását (takarékoság, újrahasznosítás).

Az épületet körül vevő fákra madáretetőket helyeztünk ki, így ismertetjük meg gyermekeinkkel a nálunk telelő madárfajtákat (folyamatos gondoskodás, felelősségtudat).

A helyi Arborétum közelsége adja óvodánknak azt a lehetőséget, hogy e természetvédelmi terület növényeit, állat és madárvilágát megfigyelhessük. Nem csak a környezet megvédésére kívánunk nevelni, hanem a környezettel való együtt élésre is (viselkedés, illemszabály). A családoknál és a közeli hobbikertekben megfigyelhetjük a haszonnövények termesztésének folyamatát, és az állattartást. Ismerkedhetünk a helyi népszokásokkal, hagyományokkal.

A környezetvédelem jeles napjairól való megemlékezés elősegíti óvodásaink ökológiai szemléletformálását. Ezekben a napokban a szülőket bevonva, csoport illetve óvodai szinten sétákat, kirándulásokat szervezünk (Madarak és Fák napja, Mobilitás hete stb.). Mindezek mellett szívesen részt veszünk városi szinten szervezett rendezvényeken.

2010-ben elnyertük a Zöld óvoda címet, törekszünk e kritérium rendszer folyamatos megfelelésére.

Témaköreink:*A gyermek és környezete*

- család, óvoda, lakóhely
- testrészek, egészségvédelem
- emberek munkája, foglalkozása
- környezetünk mennyiségi tér-, szín-, formai viszonyai
- időjárás, természeti változások, évszakok jellegzetességei, összefüggések
- napszakok
- növény-, és állatvilág
- közlekedés, kerékpározás népszerűsítése (szabályainak gyakorlása)

A környezeti elemek védelme, alakítása

- föld, élővilág, levegő, víz, település és táj

Jeles napok, hagyományok, néphagyományok, szülőföldünk értékei.

- Hungarikumok megismertetése

Gyermekek az emberbarát környezetért

- Zöld jeles napok megünneplése

Születéstől felnőttkorig

- testápolás
- közlekedés
- család, egészséges életvitel
- felnőttek munkája
- lakóhelyünk

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermek életkori sajátosságainak megfelelően megtanul tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetében.
- Pozitív érzelmi viszonyulása megerősödik a szűkebb környezet iránt. Megismeri lakóhelye szépségét, nevezetességét, a környezetében lévő intézményeket, üzleteket, a közlekedés eszközeit.
- Különbséget tud tenni az évszakok között. Meg tanulja értékelni a természet szépségét, fejlődik természetszeretete. Gondozza, óvja, védi a növény- és állatvilágot. Pozitívan fejlődik a munkához való viszonya. Nő feladattudata, kitartása.
- Felfedezi és megismeri az egyszerűbb ok – okozati összefüggéseket, minőségi viszonyokat, matematikai fogalmakat, melyek a környezetében rejlenek.
- Ismerik érzékszerveiket, testrészeiket és azok funkcióit
- Ismerik a takarékoság (energia, víz, eszközök, az újrahasznosítás) fogalmát és igyekeznek mind ezt alkalmazni.

4.4.3. Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

Célunk:

Különböző játékok során fejlődjenek képességeik, formálódjon globális világképük.

A későbbi matematikatanuláshoz pozitív viszonyuk alakuljon ki.

Éljék át a felfedezés, problémamegoldás, tudás örömét.

Fontosnak tartjuk, hogy kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket (vagy annak hiányát) időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Lehetőséget teremtünk a környező valóság formáinak és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. Ez a problémamegoldó tevékenység jelent a gyerekek számára.

Feladatunk:

- **A matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, az elemi ok – okozati összefüggések ismertetése, megtapasztaltatása.**
- **Pozitív viszony kialakítása a probléma megoldásához, logikus gondolkodás megalapozása.**
- **E tanulási folyamatban állandóan érvényesüljön a cselekvés – beszéd - gondolkodás egysége.**
- **Együttgondolkodás a gyermekekkel, önálló megoldási módok keresése.**
- **A matematikai tevékenység során a minket körül vevő világ mennyiségi, formai, kiterjedéssel összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalására, játékos formában, a gyermekek ötleteinek figyelembevétele.**
- **Eszközök és tevékenységek biztosítása, mely felkelti a gyermekek érdeklődését.**

A matematikai nevelés, szervezési formái:

- egyéni,
- mikrocsoportos formában valósul meg.

Nevelési gyakorlatunk e tevékenységben:

A matematikai ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre helyezük a hangsúlyt. A matematikai nevelés önállóságát is megvalósítjuk.

- A foglalkozáshoz szükséges eszközök biztosítva vannak, amelyet folyamatosan fejlesztünk.
- A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez, szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezeti formai, mennyiségi viszonyiról.

Témaköreink:

- halmazok képzése, összehasonlítása, bontása,
- halmazok elemeinek sorbarendeze, összemérese, becslése, párosítása, számlálása: tő- és sorszámnev,
- mennyiségek összemérese síkban és térben,
- halmaz elemeinek változtatása,
- építések, alkotások szabadon,
- tevékenységek a tükörrel,
- tájékozódás a térben, névutók, irányok, arányok,
- geometriai alakzatok, vonalak,
- úrtartalom mérése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket, helyzeteket kifejező névutókat.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-es számkörben, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Felfedezik és megismerik az egyszerűbb ok – okozati összefüggéseket, matematikai fogalmakat, melyek a környezetükben rejlenek.
- Problémamegoldó gondolkodásuk fejlődésnek indul.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges értelmi képességek úgy fejlődjenek, hogy alkalmassá váljanak az iskolai élet megkezdésére.

4.4.4. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete vagy bármely ágának művelése, a kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődik.

A művészeti tevékenységek köre sokrétű: a mese – vers, ének – zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, a mintázás, a rajzolás, a barkácsolás épp úgy beletartozik, mint a környezet esztétikája.

4.4.4.1. Verselés - mesélés**Célunk:**

A gyermekek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása, a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Irodalmi élménynyújtásunkban a változatosságra törekszünk, de alapját a magyar népmesék képezik. Megismerkedhetnek gyermekeink a mai modern mesékkal és elbeszélésekkel is. Nagy hangsúlyt fektetünk a népi mondókák, csúfolók, rigmusok, ölbeli játékok beépítésére. A mesék gyakori ismétlése hozzájárul gyermekeink önálló szöveg- és mesemondásához, a legkedvesebbek eljátszásához.

Feladatunk:

- *Megteremtjük a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás alkalmi során a gyermekekkel való megfelelő érzelmi kapcsolatot, és a kiegyensúlyozott, oldott légkört.*
- *A nyelv szépségének és kifejező erejének megismertetése.*
- *A felhasznált irodalmi anyag igényes kiválasztása.*
- *Más népcsoportok meséi, versei.*
- *A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan, a népmeséknek, népi hagyományokat felelevenítő mondókáknak, rigmusoknak és a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek, a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek is helye van az irodalmi élmény nyújtásában.*

Nevelési gyakorlatunk:

- A mindennapi mese miliójét csoportonként megteremtjük (dal, gyertya, báb, hangszer, mesepárna, mesesarok) stb.
- Törekszünk arra, hogy a mindennapi mesélésen minden gyermek részt vegyen. Meglévő bábjainkkal, egyéb kiegészítő eszközökkel lehetőséget biztosítunk gyermekeinknek a bábjátékra, dramatizálásra, melyek során gyakorolják a szabad önkifejezést, a párbeszédet, a szóbeli megnyilatkozást.
- Az irodalmi műveket az alábbi szempontok szerint választjuk ki:
  - Megfeleljen a gyermek és a csoport fejlettségi szintjének.
  - Művészi értékű irodalmi alkotásokat, népi mondókákat, ritmikus zenei hatású játékos verseket, népmeséket, kortárs meséket, verseket választunk.

Nevelőmunkánkban alkalmazott irodalmi anyagok:

- mondókák,
- rövid, rögtönzött történeteket halmozó láncmesék,
- rövid versek állatokról, természetről,
- állatok hangjának utánzása,
- állatokról szóló, egyszerű népmesék, műmesék,
- több versszakos mondókák, változatos kiszámolók,
- mozgásos játékot kísérő kiszámolók,
- találós kérdések, mulattató mondókák, tréfákozók, felelgetők, csúfolók,
- bonyodalmas, tréfás állat- és tündérmesék a népmesék-műmesék köréből,
- több versszakos versek természetről, állatokról, családról, gyermekekről (érzelmi töltésű vagy humoros rímelő).

Vigyázunk arra, hogy a felnőttek beszéde utánzásra méltó példa legyen gyermekeink számára. A nyelv ünnepi ruhája a mese, a vers általuk a gyermekek készen kapott, szép szöveget hallanak, mely formálja viselkedéskultúrájukat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Az érthető, kifejező beszédképesség alapjai kialakulnak, könnyebbé válik a társakkal és felnőttekkel való kapcsolattartásuk.
- Igénylik a mondókákat, a verseket, a mesét.
- A metakommunikatív jelzéseket használják, a környezetükben megfelelően kommunikálnak.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik, beszédképességük, beszédkedvük erősödik.
- Beszédfigyelmük kialakul.
- Önállóan mondanak verseket, többségükben képesek önálló mesemondásra, azt többnyire szöveghűen adják elő, megtanulják az összefüggő beszédet.
- Megkezdett mese, történet folytatását saját fantáziájukkal egészítik ki.
- Ismerik a mesekönyveket, kialakul igényük a könyv tisztelet iránt, azokat szívesen a napi élet részeként használják, forgatják
- fejlődik erkölcsi érzékük, ítélőképességük.

4.4.4.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**Célunk:**

A gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.

A gyermek tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása.

A szép iránti nyitottságuk, igényességük, esztétikai érzékenységük alakítása.

A gyermekeink alkotó tevékenysége a játékra épül, a játék egyik formája. Saját szintjükön, saját elgondolásaik szerint, saját élményeiket alkotják újra. A technikák gyakorlása, pontosítása segíti gyermekeinket abban, hogy „alkotásai” kifejezőbbé váljanak, tükrözzék a világról szerzett ismereteiket, érzelmi megnyilvánulásait.

Kitűnő pedagógiai alapot adnak a tevékenységek megszervezéséhez az évszakok változásai, a természet szépségei, gyermekeinket körülvevő szűkebb és tágabb környezet általuk megérthető tárgyai és eseményei. Kimeríthetetlen lehetőséget nyújtanak az ünnepek is, melyek érzelmileg közel állnak gyermekeinkhez és megmozgatják fantáziájukat.

Maga a tevékenység, és annak örömei a fontos, valamint az igénykialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladatunk:

- *A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.*
- *Megismertetjük a gyermekeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel.*
- *A vizuális és más tevékenységek közötti komplexitást biztosítjuk.*
- *Megismertetjük a gyerekeket műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel.*

- **Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.**

Nevelési gyakorlatunk:

- Naponta biztosítjuk a tevékenykedtetés külső feltételeit (megszokott hely, elérhető helyen rendelkezésre álló eszközök), ezáltal teremtünk olyan légkört, hogy egymás zavarása nélkül alkothassanak.
- Heti 1 alkalommal az óvónő vizuális tevékenységet szervez.
- Együtt tevékenykedünk a gyermekekkel, bemutatjuk gyakoroljuk a technikai eljárásokat.
- Az igényes művészeti alkotásokkal – kiállítások, múzeum, tájház látogatása során – formáljuk esztétikai ízlésüket.
- A befogadás során kiemelkedő jelentőségű a kommunikáció.

A gyermekek egyéni fejlettségi szintjükhöz és képességükhöz igazodnak valósítják meg e tevékenységüket, mely a munka eredményességében mutatkozik meg.

Vizuális tevékenységi formáink:

- az anyagok, eszközök és technikai kivitelezés megismertetése,
- képalakítás különböző technikákkal,
- építés különböző tárgyakkal, formákkal,
- különböző technikák megismertetése,
- plasztikai munkák,
- mesék-versek, ünnepek, közös élmények képi megjelenítése
- Természetes anyagokkal való tevékenykedtetés

Fontosnak tartjuk, hogy minél többször éljék át óvodásaink a közös alkotás örömét (képalakítás, kompozíció készítése stb.), mely által meg tanulnak alkalmazkodni egymáshoz, átértik mások munkájának szükségességét, az ötletek elfogadására nevel, egyfajta konszenzust kíván tőlük.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Képalakításban egyéni módon, biztonsággal jelenítik meg ismereteiket, gondolataikat, szűkebb és tágabb környezetükből származó élményeiket, elképzeléseiket.
- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak, örülnek alkotásuknak, a közösen elkészített kompozíciónak.
- Önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított vizuális technikák közül.
- Munkáik egyéniék.
- Téralkakításban, építésben, ötletesek, együttműködők.
- Meglátják környezetükben az esztétikai értéket.
- Erősödjen esztétikai érzékenységük és szép iránti nyitottságuk.

4.4.4.3. Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc

Célunk:

A közös éneklés-játék örömeinek megéreztetése, amely fejleszti a gyermek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Ismerjék meg a magyar néptánc motívumainak, lépéseinek elemeit előkészítő mozdulatait.

A mondókák, énekek szövegének hangleadése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása érezteti a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló, hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. Sokféle énekes játék alkalmas a szókincs bővítésére.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás mindennapjaink része, napközben bármikor adódik lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékok játszására.

A gyerek zenei fogékonyságának megalapozását a család és az óvoda együttműködése segítheti.

Feladatunk:

- **Énekekkel, zenével a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságának alapozása, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.**
- **A közös éneklés, mondókázás, népi játékok, gyermektánc segítségével az együttes élmény biztosítása, játékos jókedv megteremtése, a zenei anyanyelvi örökség gazdagítása, esztétikus mozgás alakítása.**
- **A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és a csoport képességszintjének megfelelő válogatása.**
- **Népi és kortárs zene**

Nevelési gyakorlatunk:

- Ölbéli játékok, simogatók, höcöggetők, lovagoltatók láncszemét alkotják az óvónő, gyermek között kialakult szeretet-kapcsolatnak.
- Dalokkal, mondókákkal, népi játékokkal alakítjuk ki az együttjátszás, mondókázás, éneklés, mozgás örömeit.
- A zenei anyagok igényes megválasztásában segít bennünket a magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa, ma is élő és felhasználható hagyománya (Forrai Katalin és Kodály Zoltán által kidolgozott zenei anyagok).
- A zenehallgatáshoz olyan műveket választunk, amelyek felkeltik gyermekeink érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmileg hatású dalokat, népdalokat énekelünk, de zenei anyagunkban felhasználjuk más népek dalait, magyar komponált műzenét, altatókat, ill. alkalmanként hangszeres játékokunkat.

Mindezekkel biztosíthatjuk gyermekeink ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését.

Szervezési formái:

Heti 1 alkalommal a nagyobb gyerekek részére kötött foglalkozási formában szervezzük a dalos játékokat. A zenei képességfejlesztést kötetlen jelleggel, valamint mikrocsoportos formában szervezzük. Ez ad lehetőséget az egyéni képességek figyelembevételével történő fejlesztése.

Fejlesztési tartalmak:

- ölbeli játékok,
- arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játékok,
- mondókák,
- énekes játékok,
- halk, hangos, csend, a környezet hangjai,
- magas, mély hangok,
- egyenletes lüktetés, különböző játékos mozdulatok,
- csigavonal, hullámvonal,
- visszhangjáték, tiszta éneklés,
- halkabb-hangosabb, dallamfelismerés, dallambújtatás,
- egyenletes lüktetés, járással, tapssal,
- dalok, mondókák ritmusának kiemelése,
- ritmuseszközök használata.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.
- Meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalritmust.
- Ismerik és megfelelően alkalmazzák a zenei fogalompárokat.

4.4.5. Mindennapi mozgás**Célunk:**

A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése és a mozgás megszerettetése.

A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.

Az óvodáskorú gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítását játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő rendszeres mindennapi mozgás által valósítjuk meg.

A mozgásos feladatok-játékok tervezésénél figyelembe vesszük a csoportok összetételét, életkori sajátosságát, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét. A mozgást, mint életkori sajátosságot a nap folyamán bármikor és bárhol kihasználjuk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket olyan mozgásingerek ériék, amelyek az optimális fejlődésüket eredményezik.

Feladatunk:

- *A gyermekek életkorának megfelelő természetes mozgásformák fejlesztése a szabad játékban.*
- *Mozgásfejlesztés a szervezett tevékenységekben (testnevelés foglalkozásokon, mindennapi mozgásban).*

A mozgástevékenység megszervezésénél a feltételek tudatos megteremtésére törekszünk.

Feltételek:

A foglalkozások megszervezését (időjárástól függően) a szabadban, illetve a csoportszobában, tornaszobában valósítjuk meg. Udvaraink változatos mozgáslehetőséget kínálnak a mozgástevékenységhez.

A szervezett testnevelési foglalkozásokon gyermekeink, s mi is a mozgásnak megfelelően öltözünk.

Feladatunk:

- *Alapvető feladatunk az örömteli mozgás kielégítése.*
- *Az életkori és egyéni sajátosságnak megfelelő mozgásanyag összeállítása.*
- *A kéziszeres és tornaszerek változatos használata.*
- *Elegendő gyakorlási idő biztosítása.*
- *Egyszerű, érthető feladat magyarázat, óvónői vagy gyermeki bemutatással szemléltetve.*
- *Tornaszerek, kéziszeres rendeltetésszerű, balesetmentes használata.*

A mindennapi mozgás anyagát óvónőink határozzák meg, mely lehet egy-egy mozgáscsoport gyakoroltatása, testnevelési játékok, hosszabb séták, hógolyózás, szánkózás stb.

A mozgásanyag tartalma:

- nagymozgások fejlesztése: különböző járások, futások, ugrások
- egyensúlyérzék fejlesztése: támasz-, egyensúlygyakorlatok,
- testséma fejlesztése,
- én-kép kialakítása,
- szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése: egyszerű labdagyakorlatok és a velük végezhető játékos mozgások,
- térforma alakítás fejlesztése,
- térérzékelés fejlesztése: változatos dobásokkal, eszközmozgatással, összetettebb játékokkal,
- szabálytudat, egészséges versenyszellem kialakítása, illetve fejlesztése.

A mindennapi mozgás tartalmát a természetes mozgások képezik. Ezeket kiegészítjük talajtorna elemekkel, gimnasztikával, tartásjavító, korrekciós gyakorlatokkal, mely utóbbit az abban kompetens óvónőink végeznek (tartásjavító csoportközi foglalkozás). Ide tartoznak még a testnevelési játékok is, melynek során a tanult mozgáselemek gyakorlására nyílik lehetőség.

A mindennapi mozgás hatására a mozgás természetesen épül be a gyermekek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik. A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai,

testi, értelmi és szociális képességei, ennek eredményeként egészségesebbek lesznek gyermekeink.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Igénylik, szeretik a mozgást.
- Tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk.
- Biztonságosan mozognak, tudják mozgásukat irányítani.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul.
- Betartják a szabályokat, kialakul egészséges versenyszellemük.
- Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.

4.5. A nevelés tervezése és időkeretei

4.5.1. A tervezés tartalma

A pedagógiai ráhatások rendszerét nevelésünk célja és a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Alapvetően fontos feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermekek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehetnek egyik vagy másik képességüket illetően. A nevelés és tanulás tervezését egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósíthatjuk meg.

A 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában egy- vagy kéthetes periódusokban tervezzük. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek, tapasztalatainak, ötleteinek aktuális tevékenységekbe és a nevelőmunka egészébe történő beépítését.

Külön is biztosítjuk a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a rövid periódusú tervező és megvalósító munkánkban, mivel a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása is képes a nevelési-tervezési folyamatot befolyásolni. A gyermekek folyamatos megfigyelése is tervezésünk előkészítő folyamatához tartozik. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezük a hangsúlyt.

4.5.2. A fejlesztés keretei

- A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedik a tanulási folyamat, melynek részei:
  - önálló és irányított tapasztalatszerzés,
  - komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

4.5.3. A nevelés időkeretei a tervezéshez

Feladatunk a gyermekek óvodai életrendjének, időbeosztásának céltudatos megtervezése. A hetirendben, napirendben biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai élet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. Napirendünk lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását.

Napirendünkben a legtöbb időt a gyermek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) szervesen beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része gyermekeink napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is fontosnak érezzük a szabad levegőn való mindennapi tartózkodást.

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent számukra. A napirenden belül rugalmasan vesszük figyelembe az egyes tevékenységek időigényét. Napirendünk ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak vagy a gyermeki tevékenység fejlődése ezt indokolja, változtatható, módosítható.

4.5.3.1. Napirend

6.00 -12.00 - ig	olyamatos érkezés
J	Játék
Á	Egyéni és mikrocsoportos tevékenységek, képességfejlesztés
T	Gondozási teendők
É	Folyamatos tízórai
K	Verselés, mesélés
	Mozgás
	Élményszerző séták, játék a szabadban, vagy a csoportszobában
12.00 - 13.00 - ig	Ebéd
13.00 - 15.00 - ig	Pihenés, alvás, folyamatos ébredés
15.00 - 18.00 - ig	Gondozási teendők
	Uzsonna
	Játék
	Folyamatos hazabocsájtás

4.5.3.2. Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő óvodai csoportjainkban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével óvodásaink napi életének megszervezéséhez. A hetirend összeállításánál figyelünk arra, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, közös megvitatására. A rugalmasság a helyzetekhez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. A felsorolt 30-35 perces tanulási alkalmak csoportonként más-más napokon valósulnak meg.

A hetirend általános tartalma:

HÉTFŐ:	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Verselés, mesélés	Mozgás
KEDD:	Verselés, mesélés		Mozgás
SZERDA:	Mozgás	Verselés, mesélés	
CSÜTÖRTÖK:	Külső világ tevékeny megismerése	Verselés, mesélés	Mozgás
PÉNTEK:	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Verselés, mesélés	Mozgás

A komplex foglalkozások a hetirenden belül mobilon változtathatók. A gyermekek foglalkoztatása egyéni, mikrocsoportos illetve frontális formában történik.

Feladatunk:

- *Nevelési terv készítése és értékelése évente kétszer.*
- *Heti, kétheti ütemterv.*
- *Hetirend és napirend összeállítása.*
- *A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló egyéni mérő, értékelő és fejlesztő lap, évente kétszer.*

Felhasznált irodalom

1. 2011.évi CXC. törvény a Nemzeti köznevelésről
2. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
3. Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012 (XII. 17.) kormányrendelet
4. 17/2013 (III.01.) EMMI rendelete a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
5. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei 32/2012 (X. 08.) EMMI rendelet
6. Pócze Gábor-Trencsényi László: Pedagógiai program Hogyan? Bp. Országos Közoktatási Intézet 1996.
7. dr. Füle Sándor: A helyi pedagógiai programok kidolgozása OKKER Oktatási Iroda 1996.
8. Egyezmény a gyermekek jogairól Bp. Egyesült Nemzetek – UNICEF 1992. 3-32. p.
9. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok, 1997.
10. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok, 2017.
11. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? NAT-TAN Bp. 1996.
12. Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés OKKER Bp. 1997.
13. Négyszínvirág Vésztő, 1998.
14. Szemán Józsefné dr.: Multikulturális értékeket közvetítő óvodai program Hajdúböszörmény, 1998.
15. Lépésről-lépésre Óvodafejlesztő Program Dr. Deliné dr. Fráter Katalin Hajdúböszörmény 1997.

16. Lépésről-lépésre Óvodai Program Tanári Kézikönyve
Soros Alapítvány
Bp. 1997.
17. Hortobágyi Katalin: Projekt Kézikönyv
Bp. 1991.
18. Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program
Fabula-Humán Szolgáltató Bt.
Miskolc, 1996.
19. Fábíán Katalin: Útmutató a Tevékenységközpontú óvodai nevelési
programtervezés, ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések
Fabula-Humán Szolgáltató Bt.
Miskolc, 1997.
20. Dr. Bondár Zsuzsanna: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési
program mindennapi testnevelés foglalkozásainak szervezéséhez
Fabula-Humán Szolgáltató Bt.
Miskolc, 1998.
21. Szemán Józsefné dr.: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési
program matematika komplex foglalkozásainak vezetéséhez
Fabula-Humán Szolgáltató Bt.
Miskolc, 1997.
22. Fábíán Katalin: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program
a tevékenységeken alapuló szokásrendszer kialakítása, a gondozás és az
egészséges életmódra nevelés az óvodában
Fabula-Humán Szolgáltató Bt.
Miskolc, 1998.
23. Bihariné dr. Krehó Ilona - Kanczler Gyuláné dr.: Útmutató a
tevékenységközpontú óvodai nevelési program természet, társadalom,
ember, a környezeti nevelés lehetőségei, szervezése a program keretében
Fabula-Humán Szolgáltató Bt.
Miskolc, 1998.
24. Boza Erzsébet: Útmutató a tevékenységközpontú óvodai nevelési program
művészet tevékenységek, vizuális, komplex foglalkozásainak
szervezéséhez
Fabula-Humán Szolgáltató Bt.
Miskolc, 1998.
25. Sugárné Kádár Júlia: A beszédfejlődés útjai
Tankönyvkiadó Bp. 1986.

26. dr. Kiss Tihamér: A gyermekek értelmi fejlesztése az első hat életévben Piaget szellemében. Módszertani Segédanyagok Hajdú Bihar Megyei pedagógiai Intézet Debrecen, 1992.
27. Porkolábné dr. Balogh Katalin - dr. Páli Judit - Pintér Éva - Szaitzné Gregorits Anna: Komplex prevenciós óvodai program Bp. 1996.
28. dr. Tótszóllósyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában Bp. FER-CO Kft. és a váci Ofszet Kft. 1994.
29. Forrai Katalin: Ének az óvodában EDITINO MUSICA Bp. 1974.
30. dr. Fejes Erzsébet-Kanczler Gyuláné dr.: Mesélő természet Kincs Könyvkiadó 1995.
31. Csanádi Gabriella: Bevezetés a korai fejlesztés témakörébe Comenius Bt. Pécs, 1998.
32. Koósné Reha Valéria – Kassa Mária - Molnár Katalin: Integrált nevelés és óvodai ütemterv a kerecsendi óvodában M.O.P.E. 2003.
33. Fejlesztő Pedagógia, Szerkesztette: Martonné Kovács Márta ELTE, Bp. 2002.
34. Horváth Judit – Horváthné Csapuczha Klára – Dr. Rónáné Falus Júlia: Amit az óvónőnek észre kell venni SZORT Bt, Bp., 2003.
35. Gyógypedagógiai alapismeretek. Szerkesztette: Dr. Illyés Sándor Főiskolai tankönyv, Bp. 2000.

Érvényességi nyilatkozat

Jelen Pedagógiai Program 2024. január 1-vel lép hatályba és határozatlan időre szól.
A hatályba lépéssel egyidejűleg érvényét veszíti az intézményvezető által jóváhagyott az intézményben 2023. május 26-án hatályba lépett Pedagógiai Program.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi előírás,
- szervezeti átalakítás,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- ha a partneri igényfelmérés eredményei szükségessé teszik.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- Írásbeli előterjesztés az intézmény igazgatójának.
- Részteles szóbeli előterjesztés a nevelőtestületi értekezleten.

ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

Jelen Pedagógiai Program 2024. január 1-vel lép hatályba és határozatlan időre szól.
A hatályba lépéssel egyidejűleg érvényét veszíti az intézményvezető által jóváhagyott az intézményben 2023. május 26-án életbe lépett Pedagógiai Program.

Módosítása: az igazgató hatásköre kezdeményezheti a nevelőtestület

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK**NYILATKOZATOK**

A szülői képviselet, a Madarász Imre Egyesített Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez (a dokumentumok nyilvánosságának biztosítása, az intézmény, tájékoztatási kötelezettsége, valamint a gyermekek adatainak kezelésével kapcsolatban) a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Karcag, 2024. január 01.

Balog Sándorné

A szülői szervezet elnöke

A Madarász Imre Egyesített Óvoda igazgatója a nevelőtestület bevonásával készítette a Pedagógiai Programot.

Karcag, 2024. január 01.

Gyöken Éva

nevelőtestület képviselője

Wagy Tibor

nevelőtestület képviselője

Az igazgató a Pedagógiai Programot a jogszabályokban meghatározottak szerint készítette.

Karcag, 2024. január 01.

Balogh Sándor

igazgató

A fenntartónak jóváhagyásra benyújtva 2024. január 16.